

**PS 70/13: Notulen van de vergadering van Provinciale Staten
van Noord-Brabant op 17 mei 2013**

Inhoudsopgave

Index gesproken personen	5
Lijst van de leden van provinciale staten van Noord-Brabant	7
Agenda	9
Opening van de vergadering	11
Afscheid mevrouw Annegien Wijnands	14
PS 29/13: Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 22 februari 2013	20
PS 36/13: Ingekomen stukken	20
PS 20/13: Lidmaatschap provincie van de Coöperatieve Federatie AutomotiveNL U.A.	20
PS 25/13: Herziening Exploitatieplan Agro & Foodcluster West-Brabant (AFCWB), vaststellingsbesluit	20
PS 30/13: Verordening luchthavenbesluit luchthaven Seppe Noord-Brabant	21
PS 23/13: Jaarstukken 2012	27
PS 24/13: Investeringsprogramma Grote Erfgoedcomplexen, ontwikkeling waardevolle gebouwen KVL Oisterwijk	59
PS 27/13: Wijziging Verordening ruimte 2012, zorgvuldige veehouderij	81
Motie M3 over een niet geagendeerd onderwerp: spuiwater uit biologische luchtwassers	96
Vragenuurtje: campus in Landerd	99
Vragenuurtje: mestverwerkingsinstallatie Gemert-Bakel	101
Vragenuurtje: vervoer gevaarlijke stoffen	103
Sluiting van de vergadering	107

Index gesproken personen

Arts, mw. W.M.A., 23, 26
Berg, H.F. van den, 22, 26
Boer, Y.C.M.G. de, 45, 46, 55, 56, 57, 58, 89, 90, 91, 92, 93, 102
Bouwman, T.J.J., 20, 26
Brenninkmeijer, J.W., 13, 62, 63, 80
Brunklaus, mw. P.M., 13, 61, 66, 69, 74, 77, 78, 79, 80
Frijters-Klijnen, mw. M.A.J.L., 12, 13, 61, 63, 64, 71, 73, 76, 80
Geeraedts, mw. M.B.Ph., 12
Griffier, 11, 19
Haaften-Harkema, mw. S.C. van, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 79
Hageman, J.J.C., 13, 61, 62, 65, 70, 71, 72, 77, 80
Harmsen van der Beek, M. ten, 27, 41, 50, 52, 53, 54, 58, 59
Hattem, A.W.J.A. van, 55, 56, 57, 58, 59, 97, 98, 105, 106
Heijmans, N.G.L., 12, 54, 71, 78
Heugten, R.A.C. van, 22, 23, 24, 25, 26, 38, 39, 41, 42, 43, 50, 51, 52, 103, 105, 106
Hout, J.J.C. van den, 46, 47, 48, 56, 98
Kammen, mw. P. van der, 31, 39, 43, 44, 49, 55, 56, 58, 59, 75, 76
Kap, M.J., 26, 54, 58, 59, 67, 75, 79, 80, 86, 87, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 99
Kardol, mw. J.C., 46, 82, 84, 91, 94, 95, 96
Keijzers-Verschelling, mw. J.C.R., 28, 48, 58, 59
Kerkhof-Mos, mw. C.C., 26, 48, 50
Klitsie, mw. C.G.M., 84, 93, 94, 95, 96
Kouthoofd, T.P.D., 13, 59, 61, 62, 71, 72, 76, 78, 79, 80
Leenders, H.J.M., 16
Lestrade-Brouwer, mw. M.C., 34, 42, 43, 49, 51, 52, 58, 59
Liempd, P.J. van, 11
Lopik, A.T. van, 24, 26, 103
Mondriaan, H., 13, 26, 37, 58, 59, 67, 79, 80, 85, 94, 95, 96, 99, 106
Oomen-Peeters, mw. I.N.M., 26
Pauli, L.W.L., 43, 44, 53, 54, 100, 101
Prins-Afman, mw. M.W., 81, 94, 95, 98
Roozen, mw. C.J.M., 13, 64, 80
Slegers, mw. V.T.C., 19, 82, 94, 95, 96, 98
Smeulders, P.H.M., 36, 37, 50, 58, 59, 85, 94, 95, 96, 99
Smeulders, S.J.A.H., 13, 26, 62, 64, 70, 71, 72, 73, 76, 80
Spierings, mw. M.J.G., 47, 97, 98, 99
Tetteroo, mw. M.P.S., 33, 58, 59
Vissers, M.P., 29, 30, 49, 58, 59
Voorzitter, 11, 12, 13, 14, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 30, 32, 37, 38, 48, 50, 52, 53, 57, 58, 59, 62, 67, 72, 73, 76, 80, 83, 88, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 105, 106, 107
Vught, A.C.J.M. van, 81, 94, 95, 98
Wagemakers, R.J.J.M., 83, 84, 90, 92, 94, 95, 96, 98
Wel, M.C. van der, 21, 22, 23, 24, 26, 37, 47, 48, 58, 59, 80, 85, 86, 87, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 101, 102, 103

Opening van de vergadering

Wijnands, mw. A.M., 17

Lijst van de leden van provinciale staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mw. drs. C.J.M. Dortmans, griffier

Aarts-Engbers, mw. mr. C.J.M.	CDA	Tilburg
Agtmaal, ing. J.M.A. van	CDA	Huijbergen
Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bouwman, T.J.J.	GroenLinks	Eindhoven
Brenninkmeijer, drs. J.W.	CDA	Helvoirt
Brunklaus, mw. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Dol, R.	PVV	Uden
Doelen, W. M. van der (<i>tijdelijk</i>)	CDA	Maren-Kessel
Extel-van Katwijk, mw. A.A.H.C.M. van	CDA	Gemert
Frijters-Klijnen, mw. M.A.J.L.	PVV	Bergen op Zoom
Geeraedts, mw. mr. M.B.Ph.	VVD	Rosmalen
Griensven, E.J.C. van	PvdA	Berkel-Enschot
Gruijthuijsen, M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Harmsen van der Beek, M. ten	VVD	Roosendaal
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Iersel, mw. F.C.C.M. van	SP	Tilburg
Kammen, mw.drs. P. van der	PVV	Tilburg
Kap, M.J.	Onafhankelijke Statenfractie Noord-Brabant	Tilburg
Kardol, mw. J.C.	PVV	Uden
Keijzers-Verschelling, mw.mr. J.C.R.	CDA	Son en Breugel
Kerkhoff, J.	PVV	Valkenswaard
Kerkhof-Mos, mw. C.C.	CDA	Roosendaal
Klitsie, mw.drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Bergen op Zoom
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Leenders, drs. H.J.M.	PvdA	Breda
Lestrade-Brouwer, mw. M.C.	D66	Boxtel
Liempd, P.J. van	PvdA	Eindhoven
Lopik, ing. A.T. van	VVD	Heesch
Mondriaan H.	50PLUS	Boxtel
Oomen-Peeters, mw. I.N.M.	D66	Diessen
Prins-Afman, mw. drs. M.W.	VVD	Sint Oedenrode

Roozen, mw. C.J.M.	SP	Roosendaal
Slegers, mw. drs. V.T.C.	SP	Tilburg
Smeulders, drs. P.H.M.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Smeulders, S.J.A.H.	PvdA	Helmond
Spierings, mw. M.J.G.	D66	Sint Michielsgestel
Staak, W.R.van der	SP	Boskant
Tetteroo, mw. M.P.S.	PvdA	's-Hertogenbosch
Tsoutsanis-van der Koogh, mw. mr. M.E.	VVD	Breda
Verhees, H.W.	VVD	Someren
Vissers, M.P.	SP	Oosterhout NB
Vught, A.C.J.M. van	CDA	Rijkevoort
Vugt, drs. R.J. van	CDA	Woudrichem
Wagemakers, R.J.J.M.	PvdA	Tilburg
Wel, ir. M.C. van der	PvdD	Rijsbergen
Wijers, A.J.H.	VVD	Oosterhout NB
Zwijnenburg-van der Vliet, mw. J.	VVD	Woudrichem

VERGADERING VAN PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT VRIJDAG 17 MEI 2013

Agenda

- I Opening van de vergadering/vaststellen agenda**
- II Afscheid van mevrouw Wijnands als lid van Provinciale Staten**
- III Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuw lid van Provinciale Staten**
- IV Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 22 februari 2013**
- V Ingekomen stukken**
- VI Voorstellen**

A-stukken:

- 20/13 Lidmaatschap provincie van de Coöperatie Federatie AutomotivēNL U.A.
- 25/13 Herziening Exploitatieplan Agro & Foodcluster West-Brabant (AFCWB), vaststellingsbesluit

B-stukken:

- 30/13 Verordening luchthavenbesluit luchthaven Seppe Noord-Brabant

C-stukken:

- 23/13 Jaarstukken 2012
- 24/13 Investeringsprogramma Grote Erfgoedcomplexen, ontwikkeling waardevolle gebouwen KVL Oisterwijk
- 27/13 Wijziging Verordening ruimte 2012, zorgvuldige veehouderij

VII Vragenuurtje

VIII Sluiting

VERGADERING VAN PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT OP VRIJDAG 17 MEI 2013

Voorzitter: prof. dr. W. van de Donk, commissaris van de Koning, tot 10.25 uur
Plv. voorzitter: mw. mr. M.B.Ph. Geeraedts, vanaf 10.25 uur

Griffier: mw. drs. C.J.M. Dortmans

Volgens de presentielijst zijn 52 leden aanwezig, te weten:

Van Gruijthuijsen, Koevoets, Van Lopik, Bouwman, Kerkhoff, mw. Frijters-Klijnen, mw. Van Iersel, mw. Roozen, Altundal, mw. Kardol, mw. Prins-Afman, Hageman, Brenninkmeijer, mw. Brunklaus, mw. Lestrade-Brouwer, P. Smeulders, Wagemakers, mw. Spierings, Van Vugt, mw. Van der Kammen, Van der Doelen, mw. Kerkhof-Mos, Kuijken, Van Agtmaal, mw. Klitsie, mw. Geeraedts, Verhees, Van Hattem, Ten Harmsen van der Beek, Kouthoofd, mw. Van Extel-van Katwijk, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, Van der Staak, mw. Wijnands, Van den Berg, mw. Oomen-Peeters, Heijmans, Burger Dirven, Van Liempd, Wijers, Van Vught, mw. Aarts-Engbers, mw. Keijzers-Verschelling, mw. Arts, Vissers, mw. Slegers, mw. Tetteroo, Mondriaan, S. Smeulders, Leenders, Kap, Van der Wel en Van Griensven.

Afwezig zijn 3 leden: Dol, mw. Knoet-Michels en mw. Tsoutsanis-van der Koogh.

De heer **Van Liempd** (PvdA): Voorzitter!

De **griffier**: Ik begrijp dat de heer Van Liempd wel aanwezig is.

De **voorzitter**: De heer Van Liempd heeft een auto-ongeluk gehad. Wij zijn blij Paul dat je veilig en wel in ons midden bent!

Opening van de vergadering

De voorzitter opent om 09.30 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan voor een moment van stilte.

De **voorzitter**: Ik heet u allen van harte welkom en in het bijzonder de bezoekers op de publieke tribune. Naast onze vaste gasten zijn dat de leden van de KBO Someren die hier zijn op uitnodiging van de heer Verhees en leden van de PvdA Brabant.

Uiteraard heet ik ook de familie van mevrouw Wijnands van wie wij vandaag afscheid nemen welkom, alsmede de heer Van Griensven die straks als nieuw lid van uw Staten zal worden beëdigd; uiteraard afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek dat verricht is door de commissie voor de geloofsbriefven.

De gasten worden ontvangen door mevrouw Wijnands en de heer Verhees.

Ik stel nu de agenda van deze vergadering aan de orde.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Voorzitter! Ik heb een punt van orde.

De **voorzitter**: Ga uw gang.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Mag ik dat doen vanaf het spreekgestoelte?

De **voorzitter**: Dat mag.

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Mijnheer de voorzitter, beste Wim. Het is vandaag 17 mei en jij bent weer jarig. Het is een bijzondere dag want nu ben je ook nog tegelijk met koningin Máxima jarig. Dat is helemaal eervol.

Ik herinner mij dat je vorig jaar 50 werd. Toen heb je van ons een enorme fles champagne gekregen, want we weten wel dat je van een neutje houdt. Dit jaar geven wij jou een kleine aanvulling op die grote fles die misschien nog niet helemaal leeg is. Ik heb ook een bos bloemen voor je.

Beste collega's. Het toeval wil dat wij nog een jarige in ons midden hebben, namelijk een collega van ons: Jeannette Zwijnenburg. Wij dachten Jeannette houdt ook van een neutje en wij moeten haar niet meer geven dan de commissaris, dus Jeannette ook jij krijgt een klein flesje. Ik stel voor dat wij even zingen voor beide jarigen.

*Lang zullen ze leven, lang zullen ze leven,
lang zullen ze leven in de gloria, in de gloria, in de gloria.
Hiep, hiep, hiep hoera!*

(applaus)

Mevrouw **Geeraedts** (VVD): Dat was mijn punt van orde.

De **voorzitter**: Mag ik u mede namens mijn collega van de club van 17 mei zeer hartelijk danken voor deze aubade, de champagne en de bloemen?

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter! Ik wil mijn steun uitspreken voor dit ordevoorstel.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Heijmans.

Tijdens de koffiepauze komt er iets lekkers. Ik heb voor een feestelijke versnapering gezorgd en zo ook Daniëlle Aarts die naar ik hoop straks met haar zoontje Jens in ons midden zal zijn. Er zijn gebakjes en beschuiten met muisjes. Het wordt een feestelijke dag. Nogmaals, dank u wel!

Wij gaan verder met het aan de orde stellen van de agenda.

Mevrouw **Frijters-Klijnen** (PVV): Voorzitter! Na dit feestelijk ordevoorstel waarbij ik mij natuurlijk aansluit, wil ook ik een ordevoorstel doen. Ik stel voor om het dossier inzake KVL (Koninklijke Verenigde Leder) Oisterwijk van de agenda te halen, omdat wij pas heel laat de stukken hebben gekregen. Twee dagen geleden ontvingen wij de memorie van antwoord en gisteren nog hebben wij antwoorden op technische vragen gekregen. Wij vinden dat de deadline met voeten getreden wordt. Op deze manier kunnen wij geen

weloverwogen besluit nemen. Ik zou dit dossier willen doorschuiven naar de commissie om het daar opnieuw te behandelen samen met de stukken die wij nu hebben gekregen.

De **voorzitter**: Ik kijk even rond. Ik weet dat er door sommige leden nog aanvullende vragen op de al lopende procedure zijn gesteld. Ik weet ook dat de commissie besloten heeft om het hier te agenderen. Ik neem aan dat dit besluit weloverwogen genomen is. Ik breng daarom uw ordevoorstel in stemming.

In stemming komt het ordevoorstel

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.
Voorzitter! Wij willen dit wel behandelen.

De heer **Brenninkmeijer** (CDA): Tegen.
Ook wij zijn voor behandeling.

Mevrouw **Roozen** (SP): Tegen.
Wij zijn voor behandeling.

Mevrouw **Frijters-Klijnen** (PVV): Voor.

De heer **S. Smeulders** (PvdA): Tegen.
Wij zijn voor behandeling.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.
Wij zijn voor behandeling.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.
Ook wij zijn voor behandeling.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.
Wij zijn tegen behandeling.

De **voorzitter**: De leden van de PvdD en de OSN zijn afwezig. Ik moet concluderen dat er geen steun is voor uw voorstel, mevrouw Frijters. Wij handhaven het voorstel op deze agenda conform hetgeen eerder besloten is.

Er zijn geen andere ordevoorstellen.

Ik meld u dat de fractie van SP een motie over een niet geagendeerd onderwerp heeft ingediend, namelijk over spuiwater en biologische luchtwassers. Verder zijn er drie vragen aangemeld voor het vragenuurtje: een vraag van de heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren over de mestverwerkingsinstallatie Gemert-Bakel; een vraag van de heer Van Lopik van de VVD over vervoer gevaarlijke stoffen naar aanleiding van het ongeluk in Wetteren en nog een van de heer Van der Wel van de PvdD over de campus Landerd. Het presidium heeft er vanochtend naar gekeken en deze onderwerpen worden straks toegevoegd.

Door de leden mw. Slegers, Van Vught, mw. Prins-Afman, Wagemakers, mw. Spierings, P. Smeulders, Mondriaan, Van der Wel en Kap wordt de volgende motie over een niet geagendeerd onderwerp voorgesteld:

"Provinciale Staten, bijeen in vergadering op 17 mei 2013,

overwegende dat:

- *de Brabantse Waterschappen wijzen op stijgende gezondheidsrisico's van spuiwater uit biologische luchtwassers,*

constaterende dat:

- *er al meerdere incidenten zijn geweest in Brabant waarbij mensen onwel werden en dieren omkwamen,*
- *dat door het uitrijden van dit spuiwater waterlopen ernstig vervuild kunnen raken wat in strijd is met Europese regels,*

verzoeken het college van GS:

- *zo spoedig mogelijk bij de bevoegde bewindspersonen in Den Haag, Mansveld en Dijkzma, aan te dringen op zeer snelle reparatie van de wet met als doel dat spuiwater van biologische luchtwassers onder de meststoffenwetgeving komt te vallen, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M3.

Afscheid mevrouw Annegien Wijnands

De **voorzitter**: Staat u mij toe om namens u allen vanaf het spreekgestoelte het woord te richten tot Annegien Wijnands.

Beste Annegien, mag ik met jou ook je echtgenoot en je twee dochters Hannah en Merel, je ouders en je vrienden begroeten? Ik heb even getwijfeld hoe ik zou beginnen. "Daar sta je dan, de dag die je wist dat zou komen, is eindelijk hier." Dat zijn van die woorden die je aarzelend uitspreekt, want los van al die taalfouten en de virtuele guillotine die vervolgens op dit lied neerdaalde in dit land, is het natuurlijk op dit moment helemaal niet van toepassing, maar misschien wel op wat nu eigenlijk al begonnen is, jouw roeping tot het wethouderschap in dat prachtige mooie Nuenen, een van de mooiste gemeenten in onze prachtige provincie.

In het afscheidsbericht aan je collega's hier in de Staten schrijf je: "Het politieke klimaat is onrustig in het mooie dorp en er zijn een nieuwe coalitie en college gevormd in de hoop dat deze een bindende rol kunnen hebben in Nuenen. Ik wil daar graag mijn bijdrage aan leveren.

Het tekent jou dat je daar je verantwoordelijkheid wilt nemen, niet alleen omdat je een politiek ambt wil gaan vervullen, maar ook omdat je een grote passie voor de publieke zaak hebt. Je bent daarmee al decennia lang op verschillende manieren verbonden en de laatste jaren hier in ons midden. Ik weet dat je een moeilijke afweging moest maken of welke plek je de publieke zaak het beste kunt dienen. Wij kunnen jouw keuze voor Nuenen begrijpen. Nuenen heeft het niet gemakkelijk op dit moment. Over jouw hoofd heen zeg ik tegen de gemeenschap in Nuenen dat ik van harte hoop dat de kracht die wij zo gewend zijn van Nuenen en de trots die wij daar zien, ook in de politieke arena weer werkelijkheid zullen worden. Het siert je dat jij daaraan een bijdrage wilt leveren. Wij

hebben er vertrouwen in dat je dat gaat lukken. Wij hebben jou hier immers leren kennen als een politica die haar opvattingen niet onder stoelen of banken steekt, scherp en overtuigend wil opereren, maar tegelijkertijd altijd de dialoog zoekt en de uitwisseling van standpunten in deze arena waardeert en altijd na rijp beraad en een goed gesprek tot een oordeel komt. Het tekent jou dat je ook in de politiek oplossingen zoekt en bruggen wilt slaan. Het hoeft niet altijd de eigen opinie te zijn, het mag ook een goed compromis zijn. Jij behoort niet tot de politici die het compromis verdacht verklaard hebben, maar erkennen dat daarin de kunst van het politiek bedrijven ook zijn zin en betekenis vindt.

Jij bent al lang in ons midden. Sinds 2007 was je lid van onze Staten. In de vorige bestuursperiode was je namens je fractie een belangrijk woordvoerder op het gebied van milieu. Je hebt een heel duidelijke inbreng geleverd op veel belangrijk dossiers. Het zou te ver voeren op al die momenten in te gaan, maar een paar wil ik toch memoreren. Jij hebt bijvoorbeeld bij het provinciaal waterhuishoudingsplan en met name over de financiering daarvan belangrijke vragen gesteld.

Het is misschien heel mooi om het memorabele en verrassende proces rondom de groene daken te vermelden. Laat mij het uitleggen. Tussen de vele stukken die de Staten te verstouwen krijgen -- in die zin is er dus niets veranderd -- komen initiatiefvoorstellen vanuit de Staten niet vaak voor, misschien zelfs wel te weinig.

Jij was iemand die dat wel probeerde en namens de PvdA-fractie een initiatiefvoorstel indiende onder de mooie titel "Vegetatiedaken en -muren zijn een kans voor Brabant."

Tijdens de bespreking in de commissie bleek je weliswaar veel steun van de commissieleden te krijgen maar gedeputeerde Hoes was er niet zo'n voorstander van en hield de boot zelfs af. Hij vond het voorstel niet passen in het toenmalige beleid en was hooguit bereid een pilot uit te rollen. Dat doen mensen als zij het niet willen. Je mopperde na afloop van de commissievergadering en vroeg je af waarom zo'n goed voorstel zo weinig steun kreeg en waarom het niet gewaardeerd werd door de verantwoordelijke gedeputeerde. Maar wie het laatst lacht, Annegien, lacht het best! Want in een paar maanden tijd lag er een kloeke nota van GS onder de ronkende titel "Innovatief groen in Brabant: Groene daken, groene gevels, groen Brabant". Gedeputeerde Hoes was tot een ander inzicht gekomen; wij noemen dat voortschrijdend inzicht. In de begeleidende notitie werden de credits hiervoor wel toegekend aan jouw initiatiefvoorstel. De commissie en niet in de laatste plaats het lid Wijnands waren buitengewoon aangenaam verrast! Dat zijn van die momenten die wij ons herinneren.

Ook in de commissie voor de Beleidsevaluatie was je prominent aanwezig. De scherpe houding die bij een volksvertegenwoordiger hoort om kritisch op de resultaten van het beleid te letten, was jou niet vreemd. Zelf heb ik bijzonder goede ervaringen met de vertrouwenscommissie die uiteindelijk tot mijn benoeming leidde. Het waren serieuze en mooie gesprekken die mij tot de dag van vandaag heugen in een heel positieve zin.

Jij hebt hier in de Staten geopereerd. Jij bent lijsttrekker geworden bij de verkiezingen van 2011 na een strijd waaruit je overtuigend als winnaar tevoorschijn kwam. Je bent ook als fractievoorzitter zeer actief geweest. Dat is een extra verantwoordelijke rol. Als lid van het presidium heb je medeverantwoordelijkheid gedragen voor de gang van zaken hier in de Staten maar ook in je eigen fractie.

In de eerder genoemde afscheidsbrief kijk je met enige weemoed terug, want, zo zeg je zelf, je hebt een heel mooie tijd gehad, niet alleen politiek maar ook in de persoonlijke sfeer. Politiek doet ertoe, provinciale politiek doet ertoe en Brabant doet ertoe, zo schrijf

je, en je bent blij deel daarvan te zijn. Ik zeg "te zijn" en niet "te zijn geweest." De Brabantse manier van werken en onze nauwe verbindingen met de gemeenten worden straks in jouw persoon voortgezet. Wij gaan elkaar nog tegenkomen!

Jij dankt in jouw brief de Staten voor de collegialiteit en de betrokkenheid, ik wil je graag namens de Staten danken voor jouw enorme inzet de afgelopen jaren, ik wil je persoonlijk en professioneel veel succes toewensen en het goede voor Nuenen in jou meegeven.

Namens ons allen wil ik je de gebruikelijke Roemer en een bos bloemen overhandigen en vraag je hier te komen om die in ontvangst te nemen.

(applaus)

De heer **Leenders** (PvdA): Annegien, ik heb ook even getwijfeld hoe ik zou beginnen aan dit verhaal en besloten om maar te beginnen met het negatieve. Toen jij aankondigde uit de fractie te willen vertrekken, waren de reacties niet mals: Het gaat net zo lekker. Wij zijn een team, hoe moet dat nou? Lastig zo halverwege.

Jij bent een verbindend persoon. Dat is voor iedere fractie goed maar vooral voor de onze. Jij hebt veel energie gebracht. Je bent onze gekozen lijsttrekker, dat is ook een dimensie. In de wandelgangen hoor je hier en daar ook de opmerking: wij weten wat wij hebben, maar niet wat wij krijgen. Maar er werd ook gezegd dat je gewoon een heel mooi mens bent. Daarom willen wij je niet graag kwijt. Maar wij gunnen je je nieuwe roeping echter ook graag. Na zes jaar in deze Staten, en de commissaris memoreerde jouw verdiensten al, mag het ook. Doe je best, het zal nodig zijn. Het is goed voor Nuenen en dus is het goed voor Brabant.

Annegien, jij hebt de afgelopen twee jaar (de periode die ik heb meegemaakt) zeven kikkers in de emmer gehouden zonder dat er één het gevoel had opgesloten te zijn. Dat is een kunst, een kunst die vooral jij verstaat. Jij hebt van ons een goed functionerende fractie gemaakt. Als wij hier een verkiezing voor de leukste Statenfractie zouden uitschrijven, zou ik jouw fractie met veel vertrouwen nomineren. Ik ben blij en trots dat ik jouw taak met deze fractie mag overnemen.

Annegien, toen ik op weg was naar de raadsvergadering in Nuenen waarin jij beëdigd werd, stuurde ik een tweet de lucht in met de tekst: "Nuenen kan wel een scheutje Wijnands gebruiken." Ik meende dat. Je bent slim, je bent niet al te opdringerig, je hebt een grote dosis charme waarmee je in staat bent mensen voor je te winnen. De commissaris memoreerde dat ook uitgebreid. Dat is een grote kracht, zeker in een politieke omgeving die wat onrustig is, zeker in Nuenen dus op dit moment. Je bent populair in onze fractie maar ook in onze partij in Brabant. Op de publieke tribune zitten vandaag onze politieke talenten die gekomen zijn om jou vandaag uit te zwaaien. Jij hebt ook een bijdrage geleverd aan de opleiding die op dit moment in onze Brabantse afdeling plaatsvindt. Het maakt in ieder geval duidelijk dat wij ons geen zorgen hoeven te maken over onze opvolging, zo heb ik van jou begrepen.

Annegien, zij zeggen weleens dat je in de politiek geen vrienden maakt. Dat deze stelling onzin is, bewijst wat wij met elkaar hadden. Wij waren, zijn en wat mij betreft blijven maatjes. Dank voor je inzet voor onze fractie, voor deze Staten en voor Brabant. Dank voor je vriendschap. Wij geven je vandaag geen cadeau, dat gebeurt uitgebreid op een later moment.

Voorzitter. Ik wil afsluiten met de constatering dat ieder nadeel ook weer een voordeel heeft, want deze Staten kunnen best een scheutje Driek gebruiken.

(applaus)

De **voorzitter**: Het goede gebruik is dat een vertrekkend lid ons ook even toespreekt.

Mevrouw **Wijnands** (PvdA): Voorzitter! Ja, daar sta ik dan. Ik ben even een beetje ontdaan door alle prachtige woorden die gesproken zijn. Dank je wel Henk, dank je wel commissaris van de Koning, zoals u tegenwoordig heet.

Zes jaar geleden kwam ik in de Staten. Een periode van zes jaar klinkt lang, maar is ook wel kort. Toen ik hierheen reed en besepte dat mijn dochters op dat moment leerden lezen en schrijven en nu op de middelbare school zitten, realiseerde ik mij dat deze zes jaren toch een heel wezenlijke periode van mijn leven zijn geweest en die zes jaar heb ik voor een groot deel hier mogen doorbrengen.

Toen ik hier kwam, waren de Staten echt nieuw voor mij. Ik was eigenlijk vrij nieuw in de politiek en het was een overrompelende ervaring om in de provinciale politiek terecht te komen, zoals het nu een overrompelende ervaring is om in Nuenen te mogen beginnen. Ik moet zeggen dat ik het vanaf de eerste dag ontzettend leuk en eervol gevonden heb om in deze Staten te mogen werken. Dat heeft ook te maken met de veelzijdigheid van dit vak. Ik kom overal, ik spreek veel mensen, het is mensenwerk zowel binnen als buiten het provinciehuis. Dat heb ik altijd heel mooi gevonden en dat zal ik het meest missen. Als het ergens mooi werken is, is het wel in het provinciehuis en in de provinciale politiek. Terugkijkend zie ik heel veel up en een paar downs. Ik wil even een paar dingen memoreren die ik lastig vond en die mij geraakt hebben. Het belangrijkste is het debat over Essent, waarin wij als fractie maar ook als Staten een enorm moeilijke periode hebben doorgemaakt. Ik heb toen echt persoonlijk de afweging gemaakt om af te wijken van de lijn van de fractievoorzitter en de woordvoerder. Gelukkig deed ik dat niet alleen en ik sta er nog steeds achter. Ik heb toen wel gemerkt hoe moeilijk politiek kan zijn, dat je je persoonlijke lijn moet blijven volgen en moet doen wat volgens jou goed is en dat je daarvan de consequenties moet accepteren. Gelukkig waren die consequenties voor mij zodanig dat ik deze periode ook nog heb gedaan en zelfs als lijsttrekker, maar deze ervaring heeft mij wel geleerd dat politiek iets is waar je heel persoonlijk in zit en waarin je je weg moet vinden.

Ik wil ook even de commissie Beleidsevaluatie noemen. Ik vind het heel leuk dat Ron van Zeeland vandaag hier aanwezig is. Ik wil ook Marusjka even noemen. Wij hebben toen een heel moeilijke periode gehad in verband met een rapport over de reconstructie van het platteland. Ik heb het als zwaar ervaren toen een technisch bedoelde commissie politiek werd benaderd. Ik vind het jammer dat deze commissie waarin wij veel energie hebben gestoken mede naar aanleiding van dit rapport beëindigd is. Het zal bij de nieuwe Statenleden wat minder bekend zijn, maar ik vind het belangrijk om dit feit even te memoreren.

Een ander dieptepunt voor mij is de dood van onze voormalige griffier Ellen Wöltgens. Ik wil haar hier even noemen opdat zij niet vergeten wordt.

Een heel leuke periode was de tijd dat ik lid was van de vertrouwenscommissie. De commissaris sprak er al over. Wij hadden een ontzettend leuke groep. Het was ook nog

eens mooi weer toen wij daarmee bezig waren. Ik zie altijd mooie beelden van dat wij lekker buiten zaten te eten. Wij hebben ook hard gewerkt en ik denk dat wij allemaal kunnen constateren dat wij een heel goede keuze gemaakt hebben. Ik kijk er met heel veel plezier op terug.

Ik zou nog veel politieke momenten kunnen noemen, maar dat doe ik nu niet. De vele persoonlijke contacten zijn voor mij echte hoogtepunten geweest; even een knipoog geven, momenten waarop je iets voor elkaar krijgt, de contacten met de leden van de PvdA maar zeer ook de onderlinge contacten hier tussen de partijen. Ik zal dit zeker meenemen naar Nuenen. Ik neem een stukje Brabant mee naar Nuenen en ik ga ervan uit dat dit daar goed bevalt.

Ik hoop dat uit mijn brief duidelijk blijkt dat ik echt met pijn in mijn hart vertrek. Het is geen gemakkelijk besluit geweest. Ik ben nu een tijdje bezig in Nuenen en moet zeggen dat ik het een overweldigende en zeer boeiende ervaring vind waaraan ik met veel plezier werk. Er liggen mooie taken op mij te wachten. Ik ben mij ervan bewust dat ik het college weer zal tegenkomen maar ook mensen uit de Staten, want ik heb de portefeuille verkeer en vervoer en buitengebied groen. Volgens mij zal ik bijna iedereen die hier zit de komende jaren nog wel eens de hand schudden en dat doe ik met veel plezier. Ik hoop ook dat de Statenleden mij weten te vinden als er dingen spelen.

Ik wil mijn stukje dankzeggen besluiten met de leden van de PvdA Brabant. Dankzij deze mensen ben ik lijsttrekker geworden. Ik heb enorm genoten van de contacten met deze groep. Er is veel inzet binnen de PvdA Brabant; er zijn veel hardwerkende mensen die het beste voor Brabant doen. Hartelijk dank.

Ik wil natuurlijk dankzeggen aan de Statenleden in de vorige en in de huidige periode. Ik vond de manier waarop wij met elkaar konden samenwerken echt bijzonder, ongeacht politieke kleur. Op het persoonlijke vlak gaat het eigenlijk altijd goed. Ook dat neem ik mee naar Nuenen.

Ook Gedeputeerde Staten wil ik zeker bedanken. Mijn fractie is deze periode in een nieuwe rol terechtgekomen. Vanaf het begin heeft het college een positieve houding aangenomen. Er is altijd goed contact geweest. Het college heeft altijd naar onze voorstellen gekeken. Ik denk dat ik namens mijn fractie spreek als ik zeg dat wij nooit het idee hadden dat wij niet serieus genomen worden. Ik dank het college daarvoor. Wij willen met z'n allen het beste voor Brabant doen. Die houding heb ik ook altijd gezien bij het college.

Natuurlijk dank ik de ambtenaren. Nu ik er zelf nog meer mee te maken heb, besef ik hoe belangrijk hun werk is.

Ik voel een persoonlijke band met de mensen van de griffie, los van al het belangrijke werk dat zij doen en de toewijding waarmee dat gebeurt. Ik zal hen zeker missen. Zes jaar is een wezenlijke tijd waarin wij veel met elkaar zijn opgetrokken. Tegen Alex zeg ik nog even dat ik van plan ben hem volgend jaar een sms'je te sturen over het kampioenschap van PSV. Dat kun je dus nog tegemoet zien, Alex.

Beste Wim. Ik wil je graag een cadeau voor je verjaardag overhandigen. Nu kan het nog want nu zijn wij nog bij elkaar. Ik denk dat ik namens iedereen spreek als ik zeg dat je een commissaris van de Koning bent waarop wij heel trots zijn. Jouw liefde en jouw inzet voor Brabant zijn echt geweldig. Ik wil je echter met name bedanken voor jouw persoonlijke aandacht en voor jouw attente reacties de afgelopen jaren op gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden. Ik waardeer dat zeer. Ik hoop dat die de

komende tijd blijven komen. Jij vindt in je drukke agenda altijd tijd om ons persoonlijk aandacht te geven. Ik heb dat ontzettend gewaardeerd.

Dan kom ik bij mijn fractie, of Henk's fractie of eigenlijk de PvdA-fractie. Jongens, met pijn in het hart, met veel moeite maar ook met veel vertrouwen ga ik jullie verlaten. Ik heb het ontzettend fijn gevonden jullie voorzitter te mogen zijn. Ik heb zo veel vertrouwen en steun gekregen dat het eigenlijk een makkie was. Jullie zijn een fijne groep en vooral ook een sterk team. Ik ben er zeker van dat jullie Brabant de komende jaren nog een stukje mooier zullen maken. Ik ben heel trots op jullie, ik ga jullie missen en ik wens Henk heel veel succes met zijn nieuwe rol. Ik ben ervan overtuigd dat dit goed lukt en dat het een succes wordt. Driek, gefeliciteerd, het is hartstikke fijn voor de fractie dat er zo'n ervaren persoon bij komt.

Als laatste dank ik natuurlijk mijn familie. Wij beseffen allemaal hoe belangrijk het is dat mijn familie niet alleen mijn passie voor de politiek accepteert maar ook van harte ondersteunt. Iedereen in de politiek beseft dat het ontzettend belangrijk is dat je gesteund wordt, met al die rare agenda's en momenten die spelen in de politiek. Ik wil jullie daar heel erg voor bedanken, ik houd heel veel van jullie.

Lieve mensen, ik ga niet weg uit Brabant, ik ben vlakbij in ons mooie Nuenen. Tot ziens, dank jullie wel!

(applaus)

De **voorzitter**: Dank je wel, Annegien. Je gaat je stoel in deze Statenzaal verlaten om plaats te maken voor een nieuw lid van onze Staten. Ik stel voor dit nu meteen te doen, zodat we dadelijk tijdens een koffiepauze zowel van jou persoonlijk afscheid kunnen nemen als ons nieuwe lid kunnen verwelkomen. Daarvoor is het nodig dat we allereerst luisteren naar het verslag van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven. Deze commissie bestaat uit mevrouw Slegers, mevrouw Kardol en de heer Van der Doelen. Ik vraag de voorzitter van deze commissie, mevrouw Slegers, verslag te doen van het onderzoek.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voorzitter! De door u genoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de heer Van Griensven onderzocht en in orde bevonden. De heer Van Griensven voldoet aan de voorwaarden voor het lidmaatschap en vervult volgens de opgave geen met het lidmaatschap onverenigbare betrekking. De commissie geeft de Staten dan ook in overweging, tot toelating van de heer Van Griensven te besluiten.

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw rapport en de leden van de commissie voor het gedane onderzoek. Ik stel vast dat dan niets de beëdiging van de heer Van Griensven als lid van onze Staten in de weg staat. Ik vraag de griffier de heer Van Griensven naar voren te geleiden en de tekst van de verklaring en de belofte voor te lezen, waarbij ik u allen verzoek te gaan staan.

De **griffier**: "Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd."

"Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen."

"Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

In handen van de voorzitter legt de heer Van Griensven de in artikel 14 van de Provinciewet voorgeschreven verklaring en belofte af.

De **voorzitter**: Ik stel voor u allen zo dadelijk de gelegenheid te geven uw nieuwe collega te verwelkomen tijdens de al aangekondigde koffiepauze en nu verder te gaan met de vergadering.

Ik ben bij de opening van de vergadering vergeten te melden dat in de Staten er brede steun is om het B-stuk over de Verordening van het luchthavenbesluit Seppe Noord-Brabant toch als C-stuk te behandelen, overigens wel met de al vastgestelde spreektijden.

PS 29/13: Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 22 februari 2013

De **voorzitter**: Deze notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

PS 36/13: Ingekomen stukken

De heer **Bouwman** (GroenLinks): Voorzitter! Het stuk met registratienummer 3403568 gaat over de Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse en heeft betrekking op de noord-oost corridor. Er staat een advies aan PS: commissie MF verzoeken de behandeling over te nemen, Dat vind ik prima maar er staat ter toelichting een zin onder: De commissie houdt op 24 mei a.s. een werkbezoek over dit onderwerp. Dat vind ik ook prima maar het zijn wat mij betreft twee separate zaken. Mag ik het zo typeren?

De **voorzitter**: Dat mag u zo interpreteren.

Ik stel vast dat met inbegrip van deze opmerking van de heer Bouwman conform de voorstellen van de griffier wordt besloten.

Ik stel vast dat geen stemming wordt verlangd over de volgende twee A-stukken.

PS 20/13: Lidmaatschap provincie van de Coöperatieve Federatie AutomotiveNL U.A.

PS 25/13: Herziening Exploitatieplan Agro & Foodcluster West-Brabant (AFCWB), vaststellingsbesluit

De **voorzitter**: Deze voorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

PS 30/13: Verordening luchthavenbesluit luchthaven Seppe Noord-Brabant

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Als Partij voor de Dieren maken wij ons toch wel sterk voor de omwonenden van de kleine vliegvelden die onder provinciaal toezicht vallen om het zo maar te zeggen. Wij volgen het beleid dat de provincie nu inzet met betrekking tot Seppe en straks ook Budel. Er zijn veel vragen gesteld, ook in de commissie, want een aantal dingen zijn ingewikkeld. Ik geloof dat we nu wel op een rij hebben hoe het precies zit met de geluidsruimte.

Er zijn nog wel een paar openstaande punten. Ik kom tot de constatering dat één in ieder geval technisch van aard is. Daar zullen we later met een vraag nog wel op terugkomen. Het gaat hierom dat als we kijken naar de geluidsruimte zoals die nu is vastgelegd en de geluidsruimte zoals die oorspronkelijk was, we toch nog wel verschillen zien, met name door die twee verschillende rekenmethodes en de invoering van helikopterbewegingen in het geluid. Wij hebben met name de indruk dat er toch een soort van verruiming zit in de hoeveelheid geluid of in de contouren waardoor omwonenden feitelijk meer last kunnen ondervinden. Dat is heel technisch want het gaat op basis van die berekeningen en ik denk dat de gedeputeerde er nu geen antwoord op kan geven. Als wij die contouren bekijken vinden wij het vreemd dat zij zoals ze nu zijn vastgelegd ruimer van aard zijn dan bij de vorige periode. Als dat zo is dan betekent dat dat er meer vrijheid is om geluid te maken en dat betekent dat meer mensen er last van kunnen hebben. Dat vinden wij kwalijk.

Het tweede punt, dat ook in de commissie is besproken, is die extra geluidsruimte van 2 dB (decibel) die van de helikopters komt en erbij wordt geteld. Feitelijk zijn we het met de gedeputeerde eens dat dit klopt. Oorspronkelijk werd het geluid vastgesteld op basis van de vliegbewegingen en daar moeten nu de helikopterbewegingen bij worden opgeteld. Dat was oorspronkelijk niet zo en dat is nu wel gedaan. Daarmee komen we op een hogere geluidsbelasting. Dat snappen we, maar wij hebben nog gevraagd of de extra geluidsruimte voor helikopters die nu is meegenomen, niet teruggebruikt kan worden voor vliegtuigen. Dat zouden we niet een een-op-eenoverzetting vinden. Het zou betekenen dat als geen helikopterbewegingen plaatsvinden, de geluidsruimte verder kan worden gevuld met reguliere vluchten. Dat betekent een overschrijding van die theoretische 58.004 vluchten. Dat zouden wij niet goed vinden. Daarop graag een antwoord van de gedeputeerde.

Als we dan kijken naar de twee vliegvelden waarover we het hebben, nu Seppe en straks ook Budel, valt op dat de provincie eigenlijk alleen maar een papieren controle doet. De vliegvelden leveren de gegevens aan van aantallen en typen vluchten, deze worden door de provincie dan wel door een extern bureau in een soort berekening opgenomen en dan wordt gekeken wat de geluidsbelasting op verschillende punten is. Het waren er twee, het worden er nu zes. Chapeau! Dat vinden wij goed. Feit blijft echter dat het staat of valt met de juistheid van de gegevens die worden aangeleverd door het vliegveld zelf.

De **voorzitter**: U hebt nog een halve minuut.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dan zal ik afronden. Wij vinden dat de provincie in ieder geval de mogelijkheid moet hebben om steekproefsgewijze de gegevens van het logboek met de werkelijke vluchten te controleren.

De heer **Van den Berg** (PVV): Is de heer Van der Wel van plan daar dag en nacht een ambtenaar neer te zetten die de vliegbewegingen telt? Hoe ziet hij dat? Een luchthaven heeft een zeer gedetailleerde boekhouding van de vluchten. Wat wil hij daaraan nog extra controleren?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! We weten in ieder geval in de provincie dat een papieren controle altijd fraudegevoelig is. Wij willen niet dat een ambtenaar ter plekke alles gaat controleren van elke vlucht die in en uit gaat. We hebben een nieuw beleid, handavingskoers naleving, een zaak van ons allemaal. Dat beleid houdt in dat we steekproefsgewijs af en toe controleren en dat als het voor de rest in orde is, we die frequentie kunnen afbouwen. Het hoeft echt geen dagelijkse controle te zijn. Er zijn genoeg stagiaires mbo die dat heel goed zouden kunnen doen. De PVV kan daar toch niet tegen zijn.

Ik wacht de reactie van de gedeputeerde af voordat we eventueel met een motie komen.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Voorzitter! De heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren merkte op dat zijn partij zich sterk maakt voor de omwonenden van de kleine luchthavens. Het college sluit zich daarbij aan. Ook wij maken ons sterk voor de omwonenden van de kleine luchthavens. Ik heb in de commissie gemerkt dat ook andere partijen die zelfde instelling hebben. Dat blijkt ook wel uit het feit dat wij deze verordening hebben gemaakt zoals ze nu is. We hebben een wettelijke taak toegewezen gekregen voor beleid en handhaving op kleine luchthavens. Er is een wettelijk kader voor hoe we dat moeten doen. Zoals men kan zien gaan wij ook verder dan dit kader ons oplegt. Dit betekent ook dat we zelf al de intentie hebben de luchthavenactiviteit in Brabant goed te organiseren. We hebben daarvoor beleid afgesproken: geen groei, geen verruiming. Wat er is moet zo kunnen blijven. We willen ook niet dat de luchthavens niet meer kunnen functioneren, maar respect voor de omgeving. Met deze verordening zijn we aan het werk gegaan en men heeft zelf kunnen constateren waar het bijvoorbeeld gaat om de wettelijk verplichte twee handavingpunten, wij er zes van hebben gemaakt. Daar kan ook gemonitord worden. Het is een heel gebruikelijke techniek, ook bij elk bedrijventerrein in deze provincie, geluidsberekeningen te maken, een geluidsboekhouding bij te houden en geluidshandavingpunten vast te stellen waaraan de berekende waarden worden getoetst. Dat gebeurt ook met de luchthaven. Het is dus geen vreemde systematiek die we toepassen. De voorheen gebruikte systematiek was gebaseerd op grote luchthavens en op ingewikkelde kosteneenheden en andere methodieken die veel ingewikkelder waren dan deze gangbare methodiek die we ook op bedrijventerreinen in Brabant gebruiken.

De vraag was of het nu echt duidelijk is dat het gaat om vliegtuigbewegingen en helikopterbewegingen en of het een niet met het ander kan worden opgevuld. Ik verwijs dan nog even naar het antwoord op de vraag die u op 14 mei heeft gesteld. De redenering dat het zo zou zijn klopt niet. Juist om te voorkomen dat niet gebruikte geluidsruimte voor helikopterbewegingen wordt opgevuld met vliegtuigbewegingen zijn in

de wettelijk verplichte handhavingspunten afzonderlijke grenswaarden voor de geluidsbelasting als gevolg van helikopter- en vliegtuigbewegingen opgenomen. Helderder dan zo kunnen we niet verwoorden dat de uitgesproken vrees niet aan de orde is.

Wat betreft handhaving en controle hanteren we wel het vertrouwensbeginsel dat wij ervan uitgaan dat mensen in beginsel te vertrouwen zijn. Ik heb het idee dat de heer Van der Wel een wantrouwensbeginsel hanteert door ervan uit te gaan dat al bij voorbaat een stevige controle moet worden toegepast en dat als blijkt dat het goed gaat, de controle wat minder kan worden. Wij hebben het idee dat we een goed systeem hebben opgezet. De heer Van den Berg gaf ook al aan dat er een nauwgezette registratie is van vliegtuigbewegingen op de luchthaven. Die registratie wordt doorgerekend naar de geluidsbelasting. Wij hebben daar een model voor zodat we kunnen kijken of de berekeningen goed zijn uitgevoerd. Wij zullen er dan ook op toezien dat dat gebeurt en wij hebben er vertrouwen in dat dit systeem werkt want zo hebben we het wettelijk met elkaar afgesproken.

Mevrouw **Arts** (SP): Voorzitter! Het antwoord van de gedeputeerde brengt mij tot de volgende vraag. Wij hebben deze wettelijke taak van het Rijk gekregen maar hebben wij daar ook geld voor gekregen? Toen wij aan dit hele traject begonnen, was niet duidelijk of wij voor deze aparte taak geldt van het Rijk zouden krijgen.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Dat antwoord moet ik u schuldig blijven. Ik weet het niet of er toen deze taak in 2010 naar de provincie overging middelen mee zijn gegaan. Dat moet ik nazoeken.

Mevrouw **Arts** (SP): Ik meen mij te herinneren dat toen is gezegd dat nog niet duidelijk was of wij er geld voor zouden krijgen.

De **voorzitter**: Ik nodig de gedeputeerde uit in een schriftelijke aanvulling die informatie alsnog te geven.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! De gedeputeerde voert aan dat het zou gaan om een stevige controle. Die controle moet natuurlijk goed worden gedaan maar het hoeft niet dagelijks te zijn. Wat ons betreft ligt het dus gewoon in de lijn van de handhaving zoals we die in de provincie kennen. Dat houdt in dat gewoon wordt begonnen met een keer te controleren en als het dan niet klopt kan de frequentie worden opgevoerd. Is het in orde dan kan de frequentie worden afgebouwd. Het gaat er echter om dat het een papieren controle blijft. De gedeputeerde zegt wel dat het op basis van vertrouwen is, maar we weten inmiddels ook in de provincie dat we wel moeten weten dat het beginsel goed is. Er is een uitgangspunt nodig en dat is er niet.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Het is niet helemaal een papieren controle. We gaan natuurlijk ook met de exploitant kijken of het systeem dat wordt gebruikt, goed geïnstalleerd is. Vervolgens levert hij gegevens aan en met die gegevens kunnen wij berekeningen maken om te zien of het goed is. Het is het zoeken van een balans tussen de mate van risico en de mate van inzet. Wij zijn van mening, maar dat geldt ook voor de

gedeputeerde die de handhaving in zijn portefeuille heeft, dat de handhaving moet worden aangepast aan risico's en klachten die er komen. Dat is hier van groot belang en dat is ook in de commissie voor regionaal overleg uitvoerig aan de orde geweest. Op het moment dat er klachten zijn vanuit de omgeving dat de exploitatie van de luchthaven in strijd zou zijn met wat we hebben afgesproken, zal natuurlijk een intensivering van handhaving en controle plaatsvinden. Wij hebben dus een systeem van controle dat risicogericht is. Wij zullen dus echt niet alleen op papier bezig blijven maar ook echt de luchthaven bezoeken en vervolgens op basis van klachten en andere waarnemingen onze handhaving aanpassen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik ben blij met de toezegging van de gedeputeerde, maar hoe moet het dan met die klachtenregistratie? Als het aantal klachten uit de omgeving toeneemt, gaat dan worden gekeken naar het aantal en typen vluchten? Hoe wordt dat verband gelegd?

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Ook daar heeft de heer Van der Wel al veel vragen over gesteld. Ik verwijs voor een deel naar de antwoorden die hij daarop heeft gekregen. Het is goed dat wij het afstemmen met de gedeputeerde voor de handhaving om ervoor te zorgen dat onze prioritering voor handhaving en handhavingscapaciteit en de vraag op basis van welke klachten we welke actie gaan ondernemen, gewoon regulier is. Dat geldt voor intensieve veehouderij, voor luchthavens, voor bedrijventerreinen en voor geluidsoverlast van wegen. We hebben daar onze uitgangspunten voor handhaving voor en die zullen we ook voor deze luchthaven toepassen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Ik kan heel kort zijn in de tweede termijn. Wij begrijpen de argumentatie. Wij zijn blij met de gedeeltelijke toezegging dat er in ieder geval gekeken wordt op het vliegveld wat er aan de hand is en dat op basis van klachten nog iets extra's kan gebeuren, maar het is ons nog niet geheel duidelijk hoe dat precies vorm wordt gegeven. De heer Van Lopik gaat mij nog vragen of ik werkelijk wil dat het vliegveld wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat de heer Van Lopik zijn vraag zelf stelt.

De heer **Van Lopik** (VVD): Dat kan ik zeker heel goed. Gehoord al de technische vragen van de heer Van der Wel en alle discussies verbaast het mij in hoge mate als daar dadelijk nog een motie aan wordt toegevoegd. Ik zou hem dan toch nog willen vragen daarvan af te zien gelet op alle uitleg en alles wat er verder over is gezegd. Alles is gewoon gewaarborgd en we gaan ermee door want we willen het vliegveld gewoon handhaven en we willen het zeker niet uitbreiden tot een tweede Schiphol. Dat heb ik al eerder uitgelegd. We gaan de commissie ook niet overdoen. Het lijkt mij vanwege de efficiency verstandig dat hij het hierbij gewoon laat.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Een kleine moeite en een groot plezier voor iedereen. Wij willen de motie gewoon indienen. Het gaat niet alleen over Seppe maar ook over Budel. Het zou een toevoeging zijn aan het bestaande beleid.

De **voorzitter**: Door het lid Van der Wel wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 17 mei 2013, kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 30/13 Verordening luchthavenbesluit Seppe Noord-Brabant,

overwegende dat:

- *de provincie een nieuwe handhavingskoers heeft ingezet waarbij 'naleving een zaak is van ons allemaal;*
- *gebleken is dat papieren controles fraudegevoelig zijn,*

constaterende dat:

- *de provincie de controle van de handhavingspunten uitvoert door het (laten) uitvoeren van geluidsberekeningen op basis van door een vliegveld aangeleverde gegevens omtrent aantal vluchten en type vliegtuigen,*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *een steekproefsgewijze controle in te voeren voor de controle van de door vliegvelden aangeleverde gegevens omtrent het aantal en type uitgevoerde vluchten;*
 - *de frequentie van controle uit te voeren conform de nieuwe handhavingskoers,*
- en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M1 (30/13).

Gelet op de tijd stel ik voor dat de gedeputeerde na de koffiepauze op deze motie reageert. Daarna kunnen we meteen tot stemming overgaan.

De leiding van de vergadering na de koffiepauze leg ik wegens dringende verplichtingen elders in handen van de vice-voorzitter mevrouw Geeraedts.

De vergadering wordt om 10.25 uur voor enige tijd geschorst.

Voorzitter: mevrouw mr. M.B.Ph. Geeraedts

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Voorzitter! Voordat ik aan de motie toekom, wil ik eerst antwoorden op de vraag van mevrouw Arts over de middelen die al dan niet zijn meegekomen met de overdracht van de taak aan de provincie inzake de regionale luchthavens. Mijn antwoord daarop is positief. Er zijn middelen meegekomen in de orde van grootte van €130.000 per jaar voor de uitvoering van onze taak. Aan mijn toezegging in eerste termijn is hiermee voldaan.

Het college ontraadt de motie. In de motie wordt ervan uitgegaan dat er nu geen goede handhaving zou zijn. Er is een wettelijke plicht tot registratie. Die registratie laat weinig ruimte tot sjoemelen. Geregistreerde vliegtuigen kunnen namelijk niet van categorie veranderd worden. Verder zijn ze van landingsrechten afhankelijk.

Met deze motie wordt gesuggereerd dat onze huidige handhaving niet adequaat zou zijn. Ik heb al gezegd dat ook steekproefsgewijze controles onderdeel uitmaken van onze huidige handhavingsmethodieken. Met deze motie wordt ook gesuggereerd dat onze huidige handhavingsmethodieken niet goed zouden zijn. Dat bestrijden wij.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Dat betekent dat in het huidige beleid, dus met handhaving, een steekproef bij de gegevens van het vliegveld tot de mogelijkheden behoort.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Die behoort tot de mogelijkheden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): In de eerste termijn zei de gedeputeerde dat op het moment dat er bijvoorbeeld klachten zouden zijn...

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Ja. We reageren op klachten en steekproefsgewijze controles ter plaatse behoren tot de mogelijkheden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Dat gehoord hebbende trek ik de motie in.

De **voorzitter**: Motie M1 is ingetrokken en maakt derhalve geen onderwerp meer uit van de beraadslaging.

Ik heb genoteerd dat gedeputeerde Van Heugten heeft toegezegd dat bij het optreden van klachten de controle zal worden geïntensiveerd en dat steekproeven daarbij tot de mogelijkheden behoren.

In stemming komt Statenvoorstel 30/13 B

De heer **Van Lopik** (VVD): Voor.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Voor.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De heer **S. Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Oomen-Peeters** (D66): Voor.

De heer **Bouwman** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

Het is een trendvolgend beleid. Wij hebben dat ingezien en wij kunnen daarmee instemmen.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik stel vast dat deze verordening met algemene stemmen is aangenomen.

PS 23/13: Jaarstukken 2012

De heer **Ten Harmsen van der Beek** (VVD): Voorzitter! De jaarrekening 2012 geeft de fractie van de VVD in Noord-Brabant een positieve blik naar de tweede helft van deze bestuursperiode. Inderdaad, inmiddels zijn we half weg en omdat we geen formele midterm-review meer bespreken, zien we deze jaarrekening als een goede vervanger. Het is in de P&C-cyclus (Planning- en Controlecyclus), of gewoon in de Beleidscyclus van Plan, Do Check en Adjust (in goed Nederlands), een van de belangrijkste momenten. Zitten we op de goede weg, hebben we gedaan wat we van plan waren, en kloppen de ramingen, de begroting, die we daarvoor bij aanvang maakten. Bij de voorjaarsnota komt de A van adjust.

Voorheen werden we nogal geplaagd door enorme overhevelingen, onderschreidingen en onderuitputtingen; ik heb het weleens gekscherend de alternatieve 3 O's of triple helix genoemd. De VVD heeft daar altijd een punt van gemaakt, en het is goed te zien dat het college alles op alles zet om daarin verandering aan te brengen. Het doet dat tegelijkertijd met een boekhoudkundige ingreep van het vooruithalen van 630 miljoen euro aan verplichtingen, waardoor eerlijk is eerlijk het zicht wel wat werd vertroebeld. Maar we hebben daarover flink van gedachten gewisseld. Ik wil hier niet nalaten te benadrukken dat de VVD erg tevreden is dat we dat sinds kort weer kunnen doen in de Rekeningcommissie, het gremium waar PS samen met GS en de organisatie en de accountant alle technische aspecten van onze P&C-cyclus tegen het licht kunnen houden.

Dat sluit ook helemaal aan bij de ferme aanbevelingen die de ZRK (Zuidelijke Rekenkamer) doet inzake de noodzakelijke en permanente aandacht voor de ontwikkeling van die instrumenten. Extra tevreden is de VVD daarom ook met de toezegging die de gedeputeerde ons deed in de commissie inzake het gezamenlijk ontwikkelen van die instrumenten. Bij de begroting 2014 moeten die verbeteringen hun weerslag al krijgen. Er is dus werk aan de winkel. Dat we daar een gezamenlijke inspanning moeten doen om die nog sturender en meetbaarder te maken is helder. Helder moet ook zijn dat de VVD verwacht dat we daarvoor in de positie gebracht zullen worden door GS.

Ook spraken we af, en dat is een tweede punt dat ik hier vaker heb gemaakt, dat het sturen in samenwerkingsrelaties beter dan in de huidige paragraaf verbonden partijen, die niet veel sturing laat staan controle door PS mogelijk maakt, daarin een prominente plek krijgt. Zeker nu dat door de aanstaande instelling van de fondsen nog meer van belang wordt. Sturen (plan) en controleren (check), en tussentijds monitoren. De Burap (Bestuursrapportage), een qua aandacht wat onderbedeeld instrument, zal hier erg belangrijk worden. Ook over de ontwikkeling daarvan ontvingen we een toezegging van de gedeputeerde. Dank daarvoor.

Voorzitter. Alles overziend, ik herhaal het, is de VVD tevreden over deze jaarrekening, en daarmee dus ook over wat er intussen allemaal is gerealiseerd door dit college. Het is goed te zien dat over de volle breedte het Bestuursakkoord wordt aangepakt. Hulde daarvoor. Alhoewel, de speerpunten op de middellangetermijnagenda zijn wel erg groen, wel erg rooskleurig. Het lijkt dat PS daardoor toch wat minder goed zicht hebben op wat er nog rest te doen en dat is een puntje van aandacht, waartoe we de gedeputeerde en het college graag enthousiasmeren om ons dat beeld nog helderder te maken. Het wordt

wellicht wat eentonig, maar ook daarover noteerden we een toezegging Voor de zekerheid en de volledigheid, het gaat de VVD om uitvoering (do!!) en niet alleen om plannen maken (plan). Wat we hieruit wel leren is dat we in voorbereiding van de tweede tranche Investeringsagenda Essent-middelen, de lessons learned willen noteren uit de eerste tranche. Die lessons learned zullen voor de VVD Brabant bij de instelling van de fondsen, en zeker bij de voorjaarsnota die we volgende maand behandelen, van invloed zijn op de kaders die we willen stellen, en de inhoudelijke meetbare maatschappelijke effecten die we wensen te bereiken: de A van adjust.

Ik rond af met het college alle vaart en slagkracht toe te wensen bij de vervolmaking van deze bestuursperiode en het bestuursakkoord.

Mevrouw **Keijzers-Verschelling** (CDA): Voorzitter! Traditiegetrouw wil ik ook dit jaar starten met het uitspreken van onze dank aan het college en aan de ambtelijke organisatie voor de correcte wijze waarop de jaarstukken 2012 opgemaakt zijn.

Dit levert ons, vanuit financieel-technisch oogpunt, een goedkeurende verklaring op van de accountant voor getrouwheid en rechtmatigheid. Daarnaast laten deze jaarstukken, zo richting halverwege deze bestuursperiode, zien dat we uitstekend op koers liggen in de realisatie van onze ambities. En ook dat is wat de CDA-fractie betreft absoluut een compliment waard.

Graag zouden wij vandaag bij een aantal zaken nog even stil willen staan. Dat betreft allereerst de herstructurering van de balans die bij deze jaarstukken plaatsvindt, waarbij harde subsidieverplichtingen, die gedekt worden uit de reserves, voortaan in één keer als last worden genomen op het moment van toekennen. In de commissie hebben wij reeds aangegeven dat wij het belangrijk vinden dat na de herstructurering goede controle mogelijk blijft over de realisatie. Wij begrijpen dat het enkel een financieel-technisch andere weergave betreft en dat de inhoudelijke verantwoording jaarlijks plaats blijft vinden, maar wij willen het belang van goede controlemogelijkheden ook vandaag nogmaals onderstrepen.

Vervolgens het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer over de jaarstukken. De aanbevelingen van de Rekenkamer zijn onder te verdelen in verschillende categorieën die niet zozeer gaan over de technische structuur maar met name zien op de tekstuele, beleidsmatige verantwoording. Zo is het oordeel van de Rekenkamer dat het regelmatig ontbreekt aan heldere doelstellingen en indicatoren, dat er geregeld onduidelijkheid bestaat over de rol van de provincie en over de maatschappelijke effecten. Duidelijk is in ieder geval dat hier nog een verbeterslag kan worden gemaakt, een verbeterslag die wij als CDA-fractie samen met de overige fracties én GS graag willen maken. Wij zijn dan ook blij met de toezegging van de gedeputeerde dat hij na de zomer een eerste aanzet hiervoor zal maken en een plan van aanpak zal bespreken met de Rekeningcommissie. De CDA-fractie denkt en werkt hier graag aan mee.

Tot slot kort een aantal beleidsinhoudelijke opmerkingen die ook in de verschillende commissies zijn besproken maar waarop ik hier graag nog even terugkom. Ik zal dat gemakshalve commissiegewijs doen.

Allereerst de commissie Mobiliteit en Financiën (MF). Het CDA is blij met de toezegging van de gedeputeerde voor de begrotingsbehandeling een kort memo in de commissie te brengen ten behoeve van de beoordeling van het onderhoudsniveau van de fietspaden.

Verder is het goed te horen dat de hogere onderhoudskosten van nieuw asfalt ook bij de gedeputeerde expliciet een punt van aandacht vormen.

Vervolgens de commissie TSP (Transitie Stad en Platteland). Via de Verordening worden de provinciale belangen in de bestemmingsplannen van de gemeenten geborgd, maar nog steeds horen wij dat we ons met details bemoeien. Het CDA staat voor vermindering van regeldruk en vereenvoudiging is ook toegezegd. Wij zien daarvan in de praktijk echter nog te weinig en hopen dat dat dit jaar verder vorm gaat krijgen. Het CDA vindt het positief dat het koersdocument Stad en Platteland vorig jaar is vastgesteld en dat de Gebiedsopgaven op koers liggen. Wij maken ons wel wat zorgen over de Peelhorst, want daar zien wij nog te weinig concrete zaken die de transitie en het draagvlak voor de veehouderij bevorderen. Dit zal dit jaar extra inspanning gaan vergen.

Van de jongeboerenregeling is in 2012 weinig gebruik gemaakt. Wij vragen ons af of dit onbekendheid is, of dat de regeling te strakke voorwaarden heeft.

Tot slot de commissie Economische Zaken en Bestuur (commissie EZB). Hier gaan onze opmerkingen vooral over ons serviceniveau aan burgers, organisaties en bedrijven, dat op bepaalde punten zeker beter kan. Allereerst de tijdige betaling van facturen. Het CDA heeft hiervoor al eerder aandacht gevraagd. Met name voor het MKB (Midden- en Kleinbedrijf) is dit een belangrijk punt. Er is weliswaar verbetering te zien, maar die is naar onze mening niet afdoende en wij willen dan ook de harde toezegging dat het percentage termijnoverschrijdingen wordt teruggebracht tot maximaal 7%.

Het percentage subsidieaanvragen dat binnen de termijn wordt afgehandeld loopt terug. Wij willen die afhandeling minstens weer op het niveau van 2011.

Ook het aantal bezwaar- en beroepschriften dat binnen de termijn wordt behandeld loopt terug. Ook hier ziet de CDA-fractie graag dat het percentage tijdige afhandeling weer omhoog gaat. Wij stellen hierbij de vraag welke rol mediation hier nog speelt, aangezien dat in het verleden leidde tot een substantieel aantal intrekkingen van bezwaren.

De heer **Vissers** (SP): Voorzitter! Eigenlijk zou de behandeling van de jaarrekening het hoogtepunt van het politieke jaar moeten zijn. Het gaat immers om wat wij hebben bereikt en of wij onze doelstellingen hebben gehaald. In de praktijk heeft de politiek op alle niveaus echter meer interesse in wat wij gaan doen dan in wat wij gedaan hebben. Ik snap dat wel. Een jaarrekening is toch een beetje droog en stoffig, zelfs al ziet zij er qua opmaak en leesbaarheid zo aantrekkelijk uit als de onze.

Toch is de jaarrekening een belangrijke indicatie van hoe wij het gedaan hebben. Aan een aantal financiële onderwerpen wil ik iets uitgebreider aandacht geven. Het eerste onderwerp is de uitputting. Die is op het eerste gezicht prima in orde. Wij zien dat echter op een aantal programmaonderdelen onderuitputtingen zijn die worden gecompenseerd door overschrijdingen op andere onderdelen; plus 100 op het ene programmaonderdeel, min 101 op het andere, saldo van die twee is min 1 en dan slaan wij onszelf op de borst en zeggen: kijk eens wat hebben wij dit goed gedaan!

Het tweede punt is dat er toch wat vreemde budgetbewegingen zijn. In de programmarealisatie zijn wat voorbeelden te vinden van budgetaanpassingen die ik niet helemaal begrijp. Bij het onderdeel integratie gemeente Oss-Lith nemen wij 2 miljoen euro op in de begroting, vervolgens wordt de begroting bijgesteld naar 0 en uiteindelijk wordt er 2 miljoen euro gerealiseerd. Een ander voorbeeld is de post verdrogingsbestrijding. Daar wordt oorspronkelijk een bedrag opgenomen van 7,6 miljoen

euro. Dit wordt in de loop van het jaar bijgesteld naar €655.000 en aan het eind van het wordt geconcludeerd dat wij €8,8 miljoen euro hebben uitgegeven. Daarvoor zullen ongetwijfeld verklaringen zijn, maar het blijft toch een beetje vreemd.

Dan de personele component. Die lijkt prima op orde. De afbouw van de formatie ligt iets voor op het schema en de inhuur van externen blijft netjes binnen de afgesproken bandbreedte. Wij vragen ons echter wel af, of wij hiermee volledig zicht hebben op hoeveel inhuur er daadwerkelijk plaatsvindt. Er zal ongetwijfeld nog wel het een en ander gebeuren ten laste van de programmabegrotingen. Wij zouden daarin wat meer inzicht willen hebben.

Het volgende punt betreft de treasuryparagraaf. Wij vinden dat die wat meer informatie mag geven, vooral omdat het om enorme bedragen gaat. De risico's die de provincie loopt zijn enorm. Zelfs een procentueel klein verlies bedraagt al snel vele miljoenen. Wij hebben recent het bericht gekregen dat de verslagen van de Treasury Committee ter inzage gelegd worden voor de Rekeningcommissie. Dat ondervangt dit misschien. Wij zullen het een tijdje aanzien.

Verder wil ik nog een paar opmerkingen maken over het accountantsrapport. Ik begin met een compliment aan de organisatie. De onrechtmatigheden en de onzekerheden zijn beperkt en blijven zeer ruim binnen de vastgestelde marges. In absolute bedragen lijkt het nogal wat, maar als percentage van het geheel stelt het heel weinig voor. Ik weet uit eigen ervaring dat dit best lastig is. Men doet het prima.

Wij zien wel dat onze ratio's erg hard dalen. Zowel op korte als op lange termijn is het eigenlijk niet goed genoeg. Liquiditeit en solvabiliteit staan onder druk. Ik hoor graag wat de gedeputeerde van deze ontwikkelingen vindt.

De leningen en deelnemingen vormen ook een onderdeel van het accountantsrapport. Ik heb even getwijfeld of ik dit aan de orde moest stellen. Het gaat om een bedrag van 493 miljoen euro. Dat is enerzijds een enorm bedrag, anderzijds is het echter ongeveer één duizendste van wat de landelijke overheid aan garantstellingen heeft uitstaan. Eén duizendste..!

Wij hebben het afgelopen jaar wel 10 miljoen euro afgeboekt op deze leningen en deelnemingen. Op zich is dat geen reden tot paniek, maar wij vragen ons wel af of hier alle risico's goed in kaart zijn gebracht. Wellicht kan het college hier iets over zeggen?

De **voorzitter**: Wilt u tot een afronding komen?

De heer **Vissers** (SP): Er is een paragraaf waar wij wel van geschrokken zijn. Ik heb zelden zo'n vernietigend accountantsoordeel gelezen. Het gekke is dat die paragraaf niet over de provincie gaat maar over de gemeenten. Die zitten financieel aan de grond, die hebben geen langetermijnvisie, die worden overstelpt met taken, hebben de digitalisering volkomen gefragmenteerd opgezet en als zij samenwerken is er niemand die de regie heeft. Dat is al zorgwekkend maar nog veel zorgwekkender is dat wij de jeugdzorg gaan overdragen aan deze gemeenten. Ik hoor graag wat het college van die bevindingen vindt.

Wij hebben een aantal vragen en opmerkingen bij deze jaarrekening en horen graag wat het college ons antwoordt, maar het algemene beeld is positief. Het zou er een stuk slechter uit kunnen zien. Het college mag er best tevreden mee zijn.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter! Wij bespreken vandaag de jaarrekening 2012 en willen een compliment maken voor het vele werk dat daaraan is besteed, maar desalniettemin hebben wij een aantal cruciale punten te melden.

Vorig jaar gaven wij het college mee om in de beknopte jaarverslaggeving een meer realistische bespiegeling van het voorbije jaar op te nemen. En hoewel de gedeputeerde beterschap beloofde, treffen we helaas wederom een sprankelend boekwerk met marketingkretologie aan in plaats van een realistisch beeld over hetgeen de provincie in vergelijking met haar planning heeft gerealiseerd en wat niet.

De Zuidelijke Rekenkamer slaat de spijker op zijn kop met haar rapport en dat verdient een groot compliment. Ook wij hebben meermalen gemeld en ook telkens geprobeerd met onze vragen uw college de ogen te openen en het te bewegen om een heldere verantwoording over de gerealiseerde prestaties te geven. Het baat echter niet, sterker nog, jaarrekening na jaarrekening neemt het gehalte aan onzintekst toe dat men aan ons probeert te slijten als kritische succesfactor of geleverde beleidsprestatie. Het van de ene kant van een bureau naar de andere kant verschuiven van een stapel rapporten wordt bij wijze van spreken al als een prestatierealisatie gezien. College, daar koopt de belastingbetaler helemaal niks voor!

Ik geef een paar voorbeelden. De beleidsprestatie "samen investeren" kent kennelijk geen indicator voor succes. Desalniettemin heeft het college bedacht dat de begrote prestatie voor 2012 continuering is, oftewel: we doen iets, geen mens weet wat en of het nuttig is, maar als wij nu van te voren afspreken dat als we aan het eind van het jaar besluiten ermee door te gaan, hebben we de prestatie voor het jaar gehaald.

Een ander voorbeeld: als succesindicator voor een veilig wegennet en weggebruik wordt genoemd het percentage fietspadverhardingen dat aan onderhoud of vervanging toe is. Aangezien de streefwaarde van maximaal 5% kennelijk niet gerealiseerd ging worden, is halverwege het jaar de norm gemakshalve maar neerwaarts bijgesteld naar maar liefst 19%, en plof de realisatie voor 2012 is rond. Een vijfde deel van de fietspaden in plaats van een twintigste deel is dus niet op orde, maar deze provincie heeft de norm neerwaarts bijgesteld en is vervolgens dik tevreden!

Nog een voorbeeld. Als indicator voor succes voor de beleidsprestatie wordt "participatie in de Brabantse Economie" genoemd. Daarbij worden regionale economische actieprogramma's genoemd als indicator voor succes. Dat is prima, maar vervolgens wordt met de vermelding dat er vier subsidietoekenningen zijn gedaan de beleidsprestatie als gerealiseerd beschouwd. Kennelijk is bij deze provincie enkel de vraag belangrijk of het geld is overgemaakt naar een subsidieontvanger. Hoe het geld wordt besteed, waaraan en of de burgers er ook nog iets aan hebben gehad, is van minder belang en hoeft kennelijk niet te worden verantwoord.

Als het verzonnen zou zijn, zou je er hartelijk om kunnen lachen, maar aangezien we het hebben over een letterlijke tekst uit de verantwoording die het college hier aan ons voorlegt, is het om te huilen. Dit college stuurt de volksvertegenwoordiging met bagger het bos in. Dat accepteert onze fractie niet.

Dan een geheel ander punt. Vorig jaar nog werd geconcludeerd dat de Regeling Brabantse Verkoopgarantie niet voor herhaling vatbaar is. Hoe sympathiek het ook lijkt voor de burgers, de provincie is geen makelaarskantoor. De vraag is daarom nu wanneer het college stopt met zijn makelaarspraktijken. Nog steeds lopen diverse woningstimuleringsmaatregelen, waarbij de provincie wederom met het belastinggeld

participeert of garant staat voor miljoenen. Onze fractie dient een motie in om dit te stoppen.

Voor onze fractie is het grootste bezwaar tegen de jaarrekening 2012 de stelselwijziging die het college doorvoert. Om een boete op de overschrijding van de EMU-saldonorm (Europese Monetaire Unie) te omzeilen, heeft het college zonder blikken of blozen ruim € 600 miljoen aan lasten die eigenlijk pas in toekomstige jaren thuishoren, geboekt in de winst- en verliesrekening 2012. Met een reeks krampachtige argumenten die kant noch wal raakt en waar vooral driftig naar toe geredeneerd is, wordt geprobeerd recht te praten wat krom is. Er wordt bijvoorbeeld gesteld dat de kosten die nu al een harde verplichting zouden zijn, nu ook genomen moeten worden. Ja zo lusten we er nog wel een paar. Deze provincie is bewust veel meer langdurige verplichtingen aangegaan. Waar voorheen een toezegging aan een subsidiënt werd gedaan voor een jaar, zijn nu meerjarige harde subsidieverplichtingen aangegaan. Oftewel, het college heeft verplichtingen zelf eerst meerjarig hard gemaakt en vervolgens meldt het dat het belangrijk is dat harde verplichtingen nu als kosten worden verantwoord. In plaats van flexibel en, zoals de accountant dat zo mooi noemt, wendbaar te blijven door diensten en beleidsprestaties flexibel en kort-cyclisch in te kopen en bij voorkeur met ruimte voor keuzevrijheid in aanbieders, verkleint deze provincie haar wendbaarheid juist drastisch. Dat is in strijd met de voorspiegelingen aan de Staten over het project Subsidies 3.0.

Dat deze gang van zaken niet deugt en absoluut niet ten goede komt aan een heldere verantwoording per jaar over de gemaakte kosten en bijbehorende beleidsprestaties wordt duidelijk voor wie het jaarrekeningboek leest. Als verklaring voor fors gestegen uitgavenposten lezen we stelselmatig dat de verschillen zitten in het effect van de verwerking van harde subsidieverplichtingen. Dat is heel leuk, maar daarmee is er geen samenhang meer tussen de middeleninzet van 2012 en de beleidsprestatie en het beleidsinstrumentarium van 2012. En die samenhang is essentieel, want als volksvertegenwoordiger wil je immers weten hoeveel en welke prestaties worden geleverd tegen hoeveel belastinggeld. Dus best college, wil onze fractie nu de vraag aan u voorleggen welke beleidsprestaties horen er bij al die honderden miljoenen euro's extra kosten in de jaarrekening waar nu vermeld staat dat ze het effect zijn van harde subsidieverplichtingen.

In de jaarrekening 2012 wordt het percentage uitputting van de begroting genoemd als indicator voor een professionele bedrijfsvoering genoemd. Zonder gêne schrijft het college bij de verantwoording of deze prestatie is geleverd: "Ja, door het nemen van de harde subsidieverplichtingen als last, is er geen sprake meer van onderuitputting van de begroting." Met dit soort absurditeit is er een duidelijke ondergrens aan professionaliteit gepasseerd. We hebben via technische vragen alsnog verzocht om dit percentage, uiteraard gecorrigeerd voor het creatieve boekhouden, maar het college had op dat moment kennelijk geen zin om transparante informatie te leveren.

Het zal duidelijk zijn dat de PVV geen goedkeuring aan de jaarrekening kan geven.

De **voorzitter**: Door het lid mw. Kardol wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 17 mei 2013 ter bespreking van de jaarrekening 2012, constaterende dat:

- *de regeling Brabantse VerkoopGarantie de provincie ruim 23 miljoen euro kost;*
 - *de provincie hierdoor woningeigenaar is of wordt van ca. 400 woningen;*
 - *het college deze regeling niet voor herhaling vatbaar vond;*
 - *de provincie in het kader van project Stimulering Woningbouw participeert in een aantal projecten met een afnamegarantie, zoals bijvoorbeeld project Meerrijk;*
 - *de provincie hierdoor wederom direct of indirect woningeigenaar kan worden;*
 - *er grote financiële risico's bestaan bij dit soort garantstellingen,*
- overwegende dat:*
- *makelaardij geen kerntaak is van een decentrale overheid;*
 - *er veel wijsheid schuilt in het gezegde "Schoenmaker, blijf bij je leest";*
- dragen Gedeputeerde Staten op:*
- *geen woningstimuleringsmaatregelen financieel te ondersteunen, waardoor provincie en/of een gemeente woningeigenaar kan worden,*
- en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M2 (23/13).

Mevrouw **Tetteroo** (PvdA): Voorzitter! Ik begin even anders. Hugo Claus verwoordde het prachtig: "Geen berg is zo hoog of een met goud beladen ezel beklimt hem wel." Dit is slechts beeldspraak: wij zijn geen ezels en niet alles wat hier blinkt, is goud. Ik wil wel complimenten geven voor dit stuk en ook aan de accountant en de Rekenkamer voor hun inzet. Het ambtelijk apparaat heeft gewerkt aan een duidelijk dossier waarin verbeteringen te constateren zijn. Dat is goed. De Partij van de Arbeid kan dan ook van harte instemmen met deze jaarrekening.

Ik zal niet herhalen wat ik in de commissie heb gezegd of wat vorige sprekers hebben ingebracht. In de commissie hebben wij kritische vragen gesteld. De gedeputeerde heeft die vragen zodanig beantwoord dat wij daarmee tevreden zijn, maar wij blijven het kritisch volgen.

Het rapport van de Rekenkamer vinden wij belangwekkend. Wij hebben kennisgenomen van de adviezen en zijn blij met de reactie van GS dat zij die zullen oppakken. Wij willen dit graag blijven volgen en vragen de gedeputeerde op welke wijze hij dit voor ons zichtbaar wil maken zodat wij inzicht hebben in dit proces.

Onze kritische houding is op twee manieren te merken. Wij stellen vragen in de commissie en wij hebben ons voorgenomen opmerkingen te maken op het moment dat ons dat goeddunkt. Nu er bijna twee jaar verlopen zijn van deze bestuursperiode is het goed om stil te staan bij de manier van verslaglegging en de wijze waarop wij geïnformeerd zijn. Het is goed dat wij kunnen constateren dat dit steeds beter gaat, dat wij als Provinciale Staten steeds meer aan de knoppen kunnen draaien. Dat verdient een compliment.

De heer Ten Harmsen van der Beek heeft reeds gezegd dat wij ook beter zicht hebben op de overhevelingen. Die veranderingen zijn duidelijk zichtbaar. Dat maakt het voor ons veel prettiger om te lezen en om duidelijk te zeggen dat wij hiermee kunnen instemmen. Kortom, wij blijven het proces kritisch volgen. Dat moet want jaarrekeningen zijn geen sinecure.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voorzitter! D66 beschouwt de jaarrekening als een belangrijk instrument in onze door de wet gegeven controlerende taak. Zoals u van D66 gewend bent, bekijken wij de stukken op twee niveaus: op proces en inhoud. De jaarrekening maakt onderdeel uit van de P&C-stukken en kan alleen goed opgesteld worden als ook de begroting correct geformuleerd is in doelstelling en indicator. Het gaat ons om de geschiktheid van de stukken om onze taken op een goede manier uit te voeren. D66 heeft altijd veel aandacht besteed aan de jaarstukken. In de jaarstukken 2004, 2005 en 2006 heb ik alle begrotingsposten uitgevlooid in relatie tot begrotingen en andere jaaroverzichten zoals de Rekenkamer dat daarna in 2007 heeft gedaan en nu voor deze jaarstukken met een productgroep per onderdeel. Ik kwam toen tot een zeer treurige conclusie over de kwaliteit van de P&C-stukken, een conclusie die onderschreven werd door de Zuidelijke Rekenkamer in haar rapport van 2007 en waaraan nu gerefereerd wordt. Posten die in de begroting werden genoemd, kwamen in de verantwoording helemaal niet meer voor en in de jaarstukken vonden we tekstblokken over zaken die we nooit in de begroting hadden gezien. Daarnaast was er sprake van onderbesteding en overschrijding, van wisseling van begrotingsposten en van producten die van de ene naar de andere post verhuisden, zodat de doorgaande lijn niet gecontroleerd kon worden. Die laatste zaken moeten u ook nu nog bekend in de oren klinken en ik kijk ook even naar de SP. Ik heb mijn bijdragen uit die jaren erop nagelezen en kan niet anders dan constateren dat we echt vooruitgang hebben geboekt maar dat we er nog steeds niet zijn. Samen met collega's uit andere fracties, is in de Rekencommissie en de Werkgroep Verbetering Begroting in de vorige Statenperiodes hard gewerkt aan verbetering van de kwaliteit. Gedeputeerden en ambtenaren hebben daar ook veel steentjes aan bijgedragen. Diegenen die nu klagen over de kwaliteit kunnen zich waarschijnlijk niet voorstellen van hoever wij komen. Er zijn met de laatste Statenverkiezingen zoveel nieuwe leden in PS gekomen, dat het collectief geheugen daar onder te lijden heeft gehad, maar de heer Ten Harmsen van der Beek van de VVD herinnert zich ongetwijfeld nog goed hoe ook de heer Coonen van het CDA hier een belangrijke rol in heeft vervuld. Ook al zien wij als D66 de vooruitgang, wij zien ook nog heel veel wat te verbeteren valt. De Zuidelijke Rekenkamer heeft stevige kritiek geuit die volledig is onderschreven door het college. Het heeft toegezegd alles ter harte te nemen en zijn best te doen. Dat heeft het overigens bij het vorige onderzoek ook al aangegeven en toen ging het ongeveer over dezelfde punten. We horen graag of we deze overeenkomst in de opmerkingen van de Rekenkamer, toen en nu, en de reactie van het college daarop hoopgevend of teleurstellend moeten noemen. Bij aanvang van deze Statenperiode hebben de coalitiepartijen een commissiestructuur georganiseerd die D66 zeer ongelukkig voorkwam. We zijn blij dat erkend is dat de Rekencommissie nodig is om de kwaliteit van de P&C-stukken te verbeteren.

Ik kom nu bij de stukken van dit jaar. In de commissies is al geklaagd over de te late toezending van dit enorme pakket. Wij hebben te weinig tijd gehad. Wij hebben technische vragen in tranches gesteld. Met name de laatste serie vragen en de beantwoording daarvan hebben laten zien hoe ingewikkeld het is voor Statenleden om te achterhalen wat wanneer en waar verantwoord wordt. Wij hebben een aantal scenario's aangegeven en gevraagd hoe wij de verantwoording daarvan kunnen vinden.

Het is duidelijk dat er weer sprake is van over- en onderschrijdingen. Ik haal nu een zinsnede aan uit een rapport van de Zuidelijke Rekenkamer uit 2009 over de

onderbestedingen van onze provincie: "Indien PS niet toereikend (waaronder tijdig) worden geïnformeerd over onderbesteding en de oorzaken daarvan wordt het inzicht in de provinciale baten en lasten minder transparant, waardoor een integrale afweging door PS van de inzet van begrotingsmiddelen wordt bemoeilijkt."

Verleden jaar is door onze fractie al een overzicht gemaakt van de over- en onderschrijdingen per post. Dit jaar hebben we dat opnieuw gedaan, maar nu met de percentages erbij om duidelijk te maken hoeveel het college ernaast zat met zijn inschattingen per begrotingspost. In het geheel van de Planning- en Controlestukken, waar de jaarrekening deel van uit maakt, staan de drie W-vragen centraal:

- Wat willen we bereiken?
- Welke acties zijn daarvoor nodig?
- Wat gaat dit kosten?

De doelstellingen bepalen we in kadernota en startnotities. De benodigde acties en bijhorende benodigde middelen worden door GS ingeschat en door PS bekrachtigd via de begroting en bijhorende begrotingswijzigingen. Over de doelstellingen heeft de ZRK onderzoek gedaan en geconcludeerd dat onvoldoende duidelijk is wat bereikt is. Door niet al te SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden) geformuleerde doelstellingen -- dat betreft PS zelf, zij krijgen ieder jaar te horen krijgen wat zij fout doen -- en niet altijd adequate indicatoren is het lastig om de effectiviteit van het provinciale handelen te bepalen. Naast GS hebben ook PS hier een grote rol in. Wij willen, gezien het rapport van de ZRK, ervoor pleiten dat de Rekeningcommissie het optimaliseren van de huidige P&C-cyclus als topprioriteit zal oppakken en hun schaars beschikbare tijd hiervoor reserveren. De laatste 2 W-vragen, welke acties zijn nodig en wat kost dit, zijn verantwoord in de jaarrekening.

Ik wil eerst enkele opmerkingen maken over het globale beeld en daarna nog wat specifieke opmerkingen over enkele onderdelen. We krijgen het beeld gepresenteerd van een resultaat van € 19 miljoen negatief dat vooral veroorzaakt wordt door de herstructurering van de balanssystematiek, het vooruitnemen van de lasten van harde verplichtingen. Verder is het college tevreden over de inspanningen om realistischer te plannen en te ramen, waardoor de onderbesteding op de lasten lager is dan in voorgaande jaren. Maar als D66 een niveautje onder de totalen gaat zitten om in te schatten hoe realistisch er begroot is, valt een aantal zaken op. U hebt dat schema van ons gekregen. Allereerst: het negatief resultaat van 19 miljoen euro is de resultante van globaal 222 miljoen euro meevallende baten, 215 miljoen euro onderbestedingen, 130 miljoen euro overschrijdingen, 280 miljoen euro stelselwijziging en nog 42 miljoen negatief effect van de mutaties van de reserves. En dan blijkt in ieder geval dat er bij een gewijzigde begroting van anderhalf miljard euro 345 miljoen euro aan verkeerde inschattingen inzitten. En als we, voor zover mogelijk, inzoomen op die onderbestedingen zien wij daar verschillende oorzaken. Een deel wordt veroorzaakt door meevallers in prijzen, het meeste door vertragingen in de uitvoering. Wij willen van de gedeputeerde graag de toezegging dat de prijsontwikkelingen goed geanalyseerd worden.

D66 constateert dat van het grote deel van de onderbestedingen er maar 7 miljoen euro wordt overgeheveld naar volgende jaren. Dat houdt dus in dat er ruim meer dan 100 miljoen euro aan in november 2011 nog noodzakelijk geachte activiteiten waren. Als gesteld wordt dat er realistischer gepland en geraamd is, kan dat wel zo zijn, maar het absolute niveau is nog niet voldoende. Ik hoor hier graag wat opmerkingen over. Ik haal

hier opnieuw een zinsnede uit het al eerder genoemde rapport van de ZRK uit 2009 aan: op basis van haar analyse concludeert de rekenkamer dat binnen de provincie geen sprake is van een actueel, helder en toetsbaar beleidskader, waarin specifieke richtlijnen en criteria zijn opgenomen met betrekking tot de vorming van onderbesteding. De rekenkamer acht dit met het oog op het budgetrecht van PS onwenselijk. De reactie van het college daarop was: we achten het de moeite waard om te onderzoeken in hoeverre aanvullende richtlijnen en criteria met betrekking tot onderbesteding kunnen bijdragen aan betere sturing en verantwoording. Dat brengt ons tot de vraag wat GS een reëel maximum vinden om te kunnen afwijken van de begrotingsposten.

Met betrekking tot de memorie van antwoord hebben we nog een paar opmerkingen naar aanleiding van de behandeling in de commissies ER (commissie voor Ecologie en Ruimte) en TSP. Wij hebben gevraagd waarom in de jaarstukken 2012 niet volledig wordt gerapporteerd over de beleidsprestaties. Als voorbeelden hebben wij aangegeven verzurende stoffen en geluidshinder door de luchtvaart. Dit zijn belangrijke onderwerpen. De gedeputeerde geeft als reden dat hij alleen verantwoording aflegt over de in de begroting opgenomen beleidsprestaties en niet over het volledige Provinciaal Milieuplan. Als beleidsprestaties zijn in de begroting 2012 precies die zaken opgenomen: "De luchtkwaliteit in Noord-Brabant voor stikstofdioxide en fijnstof" en "De geluidskwaliteit langs provinciale wegen, in stiltegebieden." Wij hebben gevraagd: "Waarom heeft hij in de jaarstukken 2012 niet gerapporteerd over verzurende stoffen en geluidshinder uit de luchtvaart?" Dat is gewoon conform wat in de begroting stond.

Verder vinden wij het jammer dat ondanks de inspanningen de gezondheidskaarten niet zijn geregeld. Wij begrijpen dat de vertraging aan het Rijk te wijten valt.

Bij de Landschappen van Allure moeten wij constateren dat de beleidsprestaties en de financiële resultaten achterlopen bij de planning. Gezien onze eerdere bedenkingen bij de Landschappen van Allure volgen wij dit kritisch. Kan het college ons geruststellen door een tussenevaluatie toe te zeggen op proces en doelbereik?

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! Ik zal kort zijn. GroenLinks wil twee opmerkingen maken over de jaarstukken. De eerste gaat over bijlage 83. Daarin is een toelichting gegeven op de deelnemingen en overige verbonden partijen van de provincie. Dat gaat over Enexis, de BOM (Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij), Brabant Water en Eindhoven Airport. Het is goed dat dat inzichtelijk wordt gemaakt; het gaat om enorme bedragen. Wij hebben het afgelopen jaar wel gemerkt, onder meer bij het glastuinbouwcomplex in Prinsenbeek, dat de provincie af en toe financieel ergens in participeert maar tegelijkertijd via bijvoorbeeld RO (Ruimtelijke Ordening)-kaders verantwoordelijkheid heeft. Vooral als samen met andere partijen financieel wordt geparticipeerd kan dat lastig zijn. Graag willen we bij de Voorjaarsnota verder een discussie voeren over de vraag of het wel wenselijk is, ergens met twee verschillende petten in te zitten. Dat kondig ik dus alvast maar aan.

Het tweede punt gaat over een deelneming die wij hadden en die wij hebben vervreemd. Dat is Essent en meer precies over de treasuryparagraaf. We hebben Essent verkocht en we hebben ruim 1,8 miljard euro op de bank gezet om dividend te vangen. Tot dusver hebben wij een mooi rendement gehad van ruim 122 miljoen euro per jaar, maar we weten allemaal dat de rentes onder druk staan. We zouden ook graag bij de voorjaarsnota de discussie willen aangaan over de vraag of we het geld dat wij nu

beleggen in buitenlandse staatsobligaties, niet op een andere manier kunnen inzetten zodat we daarmee ook maatschappelijke doelen in Brabant realiseren en tegelijkertijd dat het rentepercentage dat nu onder druk staat stabiel houden.

De **voorzitter**: Mijnheer Smeulders, wilt u tot een afronding komen?

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! Wij denken dat dat mogelijk is en ik zou graag in aanloop naar de voorjaarsnota van GS willen weten of ze er al over nadenken of dat mogelijk is.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voorzitter! In verband met de beperkte tijd wil ik het kort houden. Ik wil mij grotendeels aansluiten bij de opmerkingen van de kant van de PvdA. Daar kunnen wij ons het meest in vinden.

Het is al meermalen gezegd; wij vinden dat de leesbaarheid moet worden vergroot. Wij willen duidelijk kunnen zien wat we willen bereiken en wat het zal kosten. Wij kunnen nu niet goed nagaan wat wij in 2012 ten opzichte van het vorige jaar hebben bereikt. Kortom wij willen kunnen zien of er progressie is geboekt.

Alles wordt nu wel keurig netjes geregeld, maar de laatste jaren staat de economie in brand en verandert er van alles, continu. Ik zou graag zien dat we daarop wat flexibeler kunnen inspelen zodat we kunnen ingrijpen in de problemen die momenteel Brabant treffen en die kunnen oplossen. Daarover mis ik nog het een en ander.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Als Partij voor de Dieren hebben we kennis genomen van de jaarstukken 2012. Inhoudelijk zijn we het niet eens met de gevolgde koers. De Essent-gelden, deels gebruikt voor projecten in 2012, zijn voor een groot deel opgegaan aan bijvoorbeeld infrastructuur, met name provinciale wegen. Wij vinden dat geld slecht besteed. Wij vinden als partij dat meer geld moet worden besteed aan natuur, rust en ruimte.

Ook de gelden besteed aan subsidieprogramma's die tot doel hebben schaalvergroting in de veehouderij te bevorderen, met name subsidies voor luchtwassers, vinden wij slecht besteed, ook als het gaat onder het mom van verbetering voor natuur en milieu. Gezien de kosten die zijn gemaakt is er nauwelijks sprake van rendement in natuurprestaties. De biodiversiteit staat nog steeds onder druk en de provincie heeft tot doel gesteld de afname van biodiversiteit in Brabant een halt toe te roepen. Het is nog steeds niet gelukt en wij denken dan ook dat er echt een verandering moet plaatsvinden in de manier waarop we het geld besteden.

Recent, 16 mei, was in het nieuws dat het natuurbeheer door boeren een flop is. Wij denken dan ook dat als dit is onderzocht -- de provincie heeft er in 2012 veel geld aan besteed -- we daarover niets terugzien in de jaarstukken. Is de provincie het braafste jongetje van de klas, of doen we het anders dan de rest van Nederland? Wij denken dat we echt andere doelstellingen moeten kiezen, betere doelstellingen en concretere. Uit de praktijk weet ik dat het natuurgebied De Hilver, waar we zelf zijn uitgenodigd, er een schrikbarende afname is van het aantal weidevogels. Dat duidt erop dat het natuurbeheer daar niet goed geregeld is.

Bij de begrotingsbehandeling zullen wij voorstellen doen om die doelstellingen met betrekking tot biodiversiteit en natuur wel te kunnen halen. Dan kunnen we daarover verder praten.

De **voorzitter**: U begrijpt dat het college wel even tijd nodig heeft om zich te beraden op alles wat hier naar voren is gebracht. Hoewel het nog wat aan de vroege kant is zou ik willen voorstellen de hiervoor benodigde tijd te combineren met de lunchpauze. Ik constateer dat daartegen geen bezwaar wordt gemaakt. Ik zie u dan ook graag om half een weer terug.

De vergadering wordt van 11.45 uur tot 12.30 uur geschorst.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Voorzitter! Ik zal als eerste namens het college antwoord geven op een aantal vragen en opmerkingen. Daarna zullen over diverse portefeuille-onderdelen andere gedeputeerden nog een korte toelichting geven of antwoord geven op daarover gestelde vragen. Allereerst wil ik de Staten danken voor de complimenten voor het verzette werk aan de jaarrekening en de procedure om daartoe te komen. Het college geleidt deze complimenten en woorden van dank ook graag door naar de ambtenaren die zich daarvoor hebben ingezet.

De algemene conclusie die naar voren kwam is dat we nu twee jaar onderweg zijn en dat het de tweede keer is dat we een jaarrekening vaststellen en dat het algemene beeld daarbij is dat we op de goede weg zijn. Toen kwam meteen in de reactie van de kant van de Partij voor de Vrijheid de vraag of als we het samenvatten in een klein boekje en een verantwoording geven op hoofdlijnen, we dan niet bezig zijn met een stuk marketing en het niet allemaal veel te positief wordt voorgespiegeld. Wij komen toch tot de conclusie dat als iets goed gaat we er niet slecht over moeten schrijven en gewoon moeten opschrijven zoals het is. We hebben bewust wel in hoofdlijnen aangegeven waar wij knelpunten zien, maar het verwijt dat wij er een soort van marketingstunt van hebben gemaakt, ziet het college niet zo.

Er is dit jaar stilgestaan bij twee punten. Het eerste is de herstructureringsoperatie van onze balans, een nieuwe inschatting en weergave van onze verplichtingen. Het tweede is het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer. Ik zal vervolgens ook nog op een paar andere dingen ingaan.

Allereerst de herstructurering van onze balans. Met de vaststelling van de jaarrekening ronden we een proces af. Het is niet iets dat we nu even zijn begonnen. We zijn er vorig jaar begin juli al mee gestart. De commissie Mobiliteit en Financiën heeft toen van ons een notitie gekregen, waarin wij hebben aangegeven wat we willen gaan doen, waarom we het willen doen en wat de effecten ervan zijn. Toen hebben we al duidelijk uitgelegd dat het geen boekhoudkundige truc is en ook geen fraude. Het heeft ook niets met rechtmatigheid of onrechtmatigheid te maken. Het is puur wat je binnen de wettelijke regelgeving kunt doen. We hebben drie zuivere redenen om het te doen. De eerste is dat het meer zicht geeft op de vrij besteedbare ruimte in onze reserves en onze baten. Verder biedt het de mogelijkheid nog realistischer te kunnen ramen van aangegane verplichtingen. Ook geeft het een beter beheer en zicht op het jaarlijkse EMU-saldo. Deze drie redenen hebben eraan ten grondslag gelegen. Het is heel nadrukkelijk door onze accountant begeleidt. Tot het grootste deel van die balans herstructurering hebben de

Staten overigens al besloten bij de najaarsbrief verleden jaar. Tot €350 miljoen euro balansverschuiving is toen al besloten.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Is de gedeputeerde het dan niet met mij eens dat hij nu een omgekeerde redenering hanteert? Hij is eerst harde verplichtingen aangegaan, heel bewust en langdurig en vervolgens zegt hij dat we dat nu moeten gaan verantwoorden. Dat is natuurlijk een omgekeerde redenering.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Nee, de makke in uw verhaal is dat u suggereert alsof wij nu op een andere manier met verplichtingen zijn omgegaan. We hebben alleen de lopende verplichtingen, alles wat we aan verplichtingen hadden, op een andere manier in onze begroting en in onze jaarrekening geregistreerd. Als we voor drie jaar verplichtingen aangingen brachten we die het eerste jaar ten laste van het eerste jaar en zetten we ze de volgende twee jaar in een reserve weg en gingen we de volgende jaren vanuit de reserve de verplichtingen afboeken. Dat suggereerde dat we een reserve hadden waarin nog ruimte zat terwijl die reserve al belegd was. Dat hebben we veranderd. Harde verplichtingen zijn we meteen gaan afboeken en de resultaten die erbij hoorden gaandeweg gewoon netjes gaan rapporteren en daaraan koppelen. Er verandert dus helemaal niets. Het is geen andere manier van verplichtingen aangaan en er zijn ook geen nieuwe verplichtingen aangegaan. Daar is gewoon helemaal niets in veranderd.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik lees toch echt in het Statenvoorstel dat waar we oorspronkelijk een intentie hadden, nu aan de slag is gegaan met werkelijk verplichtingen en subsidiebeschikkingen afgeven. Daarmee leggen we ons toch juridisch vast in plaats van het nog open te laten om te kijken of het wel de juiste koers is.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Wat u daar zegt, mevrouw Van der Kammen, is absoluut niet correct. Ik verwijs dan ook even naar de notitie die we 26 februari hebben gestuurd en waarin de accountant ons zegt, met welke spelregels we dit goed en zuiver kunnen doen. Er is al een voorbeeld gegeven. Stel dat wij subsidiëren het aanpassen van bushaltes om die toegankelijk te maken voor invaliden. Daar hebben we een subsidieregeling voor. Dan gaan we niet de hele subsidieregeling in 2012 ten laste brengen want wij zeggen dat dit typisch een subsidie is in het kader waarvan volgend jaar 20 haltes gerealiseerd worden. Dan boeken we die 20 haltes volgend jaar af en als het jaar daarna 10 haltes worden gerealiseerd, boeken we die 10 af. Er is sprake van een heel sterke relatie tussen prijs en aantal. Als bijvoorbeeld een exploitatiesubsidie voor 2014 wordt toegekend, brengen we die niet ten laste van 2012. We hebben met de accountant heel duidelijke spelregels afgesproken, wanneer we de verplichtingen wel ten laste van 2012 mogen brengen en wanneer we ze gewoon moeten laten staan tot 2013, 2014 of volgende jaren. Daarin hebben wij dus een heel zuivere lijn gevolgd.

Wij hebben het dus op deze manier gedaan. Dat heeft wel invloed gehad op de jaarrekening. Daar hebben we het ook met u over gehad. Overigens is dan ook wel belangrijk de vraag te stellen of we er nog wel zicht op hebben gehad, zoals in de commissie een belangrijk gegeven was, hoe als we dit niet hadden gedaan, dan onze jaarrekening eruit had gezien. Het is voor de Staten namelijk wel belangrijk de normale bedrijfsvoering zoals die is geweest in beeld te hebben. Ook de betekenis daarvan

hebben we geprobeerd goed in zicht te brengen. Het belangrijkste is dat de onderbesteding een stuk beter is geweest dan andere jaren. Dat komt in het eindresultaat niet naar voren vanwege die brancheverschuiving, maar we hebben het voor de Staten inzichtelijk gemaakt. In 2010 hadden we nog 200 miljoen euro onderuitputting, in 2011 iets van 120 miljoen -130 miljoen euro onderuitputting en nu zitten we op 85 miljoen euro onderuitputting. We doen het dus elk jaar steeds beter. Het leidt tot de realistische ramen wat bij elkaar hoort. Die 85 miljoen euro hebben we ook netjes uitgesplitst. Globaal gezegd ligt ongeveer een derde deel aan het feit dat gemeenten en andere derden nogal laat zijn met het factureren of declareren. Ongeveer een derde deel heeft te maken met het feit dat de uitvoering van het natuurakkoord een tijdlang stil heeft gelegen vanwege de onderhandelingen met het Rijk en ongeveer een derde deel aan het feit dat onze eigen programma's, bijvoorbeeld de investeringsagenda, om allerlei redenen vertraging hebben opgelopen. Dat is voor de Staten het grote beeld hoe als die balans herstructurering niet had plaatsgevonden, ons resultaat was geweest van bijvoorbeeld de onderbesteding en de realisering van onze afspraken.

Misschien hebben de Staten het niet zo meegekregen maar we zijn dit jaar wel een maand eerder met de jaarafsluiting dan voorgaande jaren. Er is ook bewust naar gestreefd om zo snel mogelijk in het nieuwe jaar het oude jaar met u te kunnen afsluiten zodat u ook zo actueel mogelijke gegevens kunt gebruiken en u ook de tijd hebt het rekeningresultaat af te wegen straks bij de voorjaarsnota.

Dan kom ik bij de Zuidelijke Rekenkamer. Er valt veel over te zeggen en er valt ook veel op af te dingen. Mevrouw Keijzers zei dat het toch heel vaak de manier is waarop is omschreven wat de prestaties zouden moeten zijn en de manier waarop wordt omschreven wat de prestatie is geweest. Daar zit nog heel veel onduidelijkheid, onzuiverheid in. Ik ga niet zo ver als mevrouw Van der Kammen die zei dat het allemaal baarlijke nonsens is wat we opschrijven. Dat zou ook geen recht doen aan het begrotingsproces dat hier heeft plaatsgevonden. De Staten hebben uiteindelijk de begroting zelf vastgesteld en de input voor de jaarrekening daarbij geleverd. Maar wij hebben wel gezien dat het op een aantal punten echt beter kan en als college geconstateerd dat het ook beter moet. We gaan graag met de Staten het traject in om die verbeterslag met elkaar te maken. We hopen dat straks in de begroting voor 2014 en ten dele in de jaarrekening 2013 -- de begroting 2013 is al vastgesteld en dat kunnen we bij terugwerkende kracht niet allemaal veranderen -- de resultaten zichtbaar zijn.

Wij hebben in de commissie toegezegd na de zomer met een plan van aanpak te komen en met een werkwijze zodat de Staten via de Rekeningcommissie of anderszins bij dit proces zijn betrokken en samen die verbeterslagvorm kunnen geven.

In marge van de jaarrekening zeg ik toch dat het college zich er uitermate van bewust is dat zowel onze begroting als onze Jaarrekening toch een sterke boekhoudkundige inslag hebben. Helaas, het kan niet anders. Politiek inzicht hebben in het reilen en zeilen van de provincie, ook het financiële reilen en zeilen, staat soms op gespannen voet met dat soms moeilijke, ingewikkelde boekhoudkundige traject dat we toch moeten vastleggen. Wij zijn ons ervan bewust dat wij daarin moeten blijven investeren om dat inzicht in dat reilen en zeilen, in waarop wij sturen, waar het goed gaat en waar we ruimte hebben, los te koppelen van dat boekhoudkundige want dat is soms hartstikke ingewikkeld en complex en maakt het vaak niet inzichtelijker. In diezelfde slag proberen wij met u dus ruimte te zoeken voor verbeteringen.

De heer **Ten Harmsen van der Beek** (VVD): Voorzitter! Ik denk dat ik hier een bruggetje kan vinden naar de vraag die wij hebben gesteld over de middellange-termijnagenda en de realisatie van die speerpunten. Wij proberen te sturen op maatschappelijk effect en bereikte doelstellingen. We hebben opgeroepen tot vooral doen in plaats van alleen maar plannen maken. Dat gebeurt ook. Nu de gedeputeerde het over die boekhoudkundige exercitie heeft wil ik zeggen dat wij willen voorkomen dat we gaan sturen op financiën en alleen maar op getalletjes. Mijn vraag is dan ook of de gedeputeerde kan toezeggen dat de exercitie naar de begroting van 2014 daarvoor ook aandacht zal hebben.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Dat is ook de kern van het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer: we moeten vooral daarmee bezig zijn om inzicht te krijgen wat de maatschappelijke effecten zijn, hoe ze zijn verwoord, hoe ze meetbaar en zichtbaar zijn gemaakt en het gevoel te hebben dat we daaraan sturing kunnen geven. Uw opmerking is inderdaad positief dat we daar de verbetering moeten zoeken.

De heer **Ten Harmsen van der Beek** (VVD): Nog even voor 100% zekerheid: SMART formuleren betekent dus niet altijd dat iets wordt uitgedrukt in euro's.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Dat klopt. We hebben als college ook aangegeven dat sommige dingen zich hartstikke lastig laten formuleren. Het is dan daar ook een zoektocht naar hoe SMART het kan zijn zonder hier in dit huis een hele nieuwe bureaucratie op te roepen die allerlei dingen moet gaan zitten bijhouden. Het was ook niet de bedoeling dat we dat zouden doen. Het college biedt ook daarbij graag aan te proberen met u daarin de balans te vinden.

Er is opgemerkt dat in de jaarrekening was te zien dat er een bijgestelde begroting was en een realisatie. De SP wees erop dat ten behoeve van de herindeling in Oss 2 miljoen euro was geraamd, dat deze in de Burap op nul is gesteld en dat deze in de realisatie toch weer 2 miljoen euro was. Uit dit voorbeeld blijkt dat als de Burap wordt gebruikt om bijstellingen in de ramingen te doen om actueel te blijven, de plank ook wel eens mis kan worden geslagen. Ten tijde van de Burap dachten we dat die realisatie van die 2 miljoen niet meer dat jaar zou plaatsvinden maar naar 2013 zou gaan maar uiteindelijk is het toch nog in december gerealiseerd zodat het in de jaarrekening 2012 alsnog weer terecht kwam. Wat dat betreft zijn de scenario's die D66 heeft aangeleverd om te kijken hoe de verschuivingen door het jaar heen worden vertaald, wel degelijk een mogelijke verduidelijking. We proberen actueel te blijven maar we zijn wel afhankelijk van wat er daarna gebeurt.

De vraag was of de treasury uitgebreider zou moeten. Dat zou kunnen maar ik moet toch ook het verwachtingspatroon bijstellen. Wij hebben namelijk een heel saai treasurybeleid. Dat is namelijk heel erg prudent: buy en hold. Dat is heel conservatief en heel voorzichtig. Ons treasurybeleid is weinig dynamisch en weinig zenuwachtig als het gaat om veel veranderingen. Dat uit zich dan nu misschien in een wat korte treasuryparagraaf in de jaarrekening maar er zit wel degelijk een grote waarde van onze treasury achter.

In het accountantsrapport geeft de accountant nog aan dat er een aantal ratio's zijn: de solvabiliteitsratio, de current ratio. Die staan onder druk. Ik vond dat een van de minder sterke paragrafen in de accountantsrapportage omdat zoals ik ook in de commissie heb

uitgelegd, we een grote liquiditeitspositie hebben die alleen al voldoende is om onze kortlopende schulden te voldoen. We zitten er een factor 10 boven, dus we hebben eigenlijk een heel solide positie. Alleen, als we de balansverschuivingen die we hebben meegemaakt en de vlottende activa en passiva meerekenen, dan is die iets anders dan verleden jaar. Echt op de inhoud bekeken is echter zowel onze solvabiliteit als onze current ratio buitengemeen goed.

De risicoparagraaf over leningen en deelnemingen was nog een punt. We hebben in onze risicoparagraaf daaraan ook uitgebreid aandacht geschonken. Ook hiervoor geldt dat we een erg voorzichtig en prudent beleid voeren. Garanties die we stellen worden of voor 100% afgedekt in de beleidsreserves of voor het vastgestelde percentage in de risicoreserve. Wij merken dat we daarin een behoudend en voorzichtig beleid voeren.

Door de PVV is opgemerkt dat doordat we die balansverschuivingen hebben gedaan, beleidsprestaties en -verplichtingen niet meer aan elkaar zijn gekoppeld. Ik verwijs dan toch nog even naar het dikke boekwerk. We hebben bij bijna elke beleidsparagraaf waar die verschuivingen aan de orde zijn geweest, aangegeven voor zover het kon -- en gelukkig kon het in de meeste gevallen -- op welke jaren de beleidsprestaties betrekking hadden die we naar voren hebben gehaald en de beleidsprestatie die ermee gemoeid is. Dat wij hen in het bos hebben gestuurd met een onzichtbare koppeling, moet ik dus ontkennen.

Door D66 is onder andere gesproken over de onderbesteding. Wij rapporteren heel tijdig maar dat geeft soms ook wel een onrustig beeld in onze begroting. Als we dan toch met u in gesprek gaan over de vraag hoe we de begroting kunnen verbeteren, zouden we eens kunnen kijken of het moment van de Burap en wat we er allemaal in opnemen, ook wel is wat u aan informatie wenst. In de Burap actueel zijn, de begroting regelmatig bijstellen en aan het eind van het jaar geconfronteerd worden met Staten die zeggen dat alle veranderingen opgeteld en afgetrokken we er geweldig naast hebben gezeten met onze ramingen, is niet het goede beeld dat we willen oproepen. Wij nemen juist in de ramingen die actualiteit op om een beeld te geven wat de stand van zaken is in de voortgang van de bestedingen en wat we aan het eind van het jaar verwachten. Ook daarbij is het dus een zaak van zoeken naar het optimum: hoe actueel kunnen we zijn, hoe rustig en hoe dynamisch moet het begrotingsbeeld zijn dat we oproepen.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voorzitter! Ik wil even terugkomen op mijn opmerking waar de gedeputeerde zojuist op inging. Het gaat ons niet zozeer om de rapportage in de Burap. Wat de verschillen daarin zijn, wordt aangegeven. Het gaat ons om de verschillen die ontstaan na de najaarsbrief en per 31 december. Daarin zitten de verschillen die wij constateren. We constateren inderdaad dat er inschattingen worden gemaakt die veranderen naar aanleiding van veranderende inzichten, andere prestaties en dergelijke. Daar geeft het college verantwoording voor. Een deel van onze kritiek is dan wel dat dit beter zou kunnen. Maar er zijn na de laatste rapportage en voor 31 december ook nog verschillen te melden en daar gaat het ons om.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Die verschillen zijn terug te vinden in het eindplaatje dat de jaarrekening oplevert. De Burap bij de najaarsbrief geeft de tussenstand met de tweede begrotingswijzing en de jaarrekening bevat het laatste stukje van pakweg september tot december.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Dat klopt, maar dat is zo'n groot bedrag dat wij ons afvragen of het college in september echt niet kan zien dat die verschillen gaan optreden in een tijdsbestek van een paar maanden. Wij denken dat het college dat al eerder kan weten, want het zijn echt grote verschillen. Daar gaat het ons om.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Wij zullen daar nog eens kijken in het licht van de opmerking van mevrouw Lestrade. Vooralsnog verandert dat niets aan de rapportagemethodiek want de vraag is of de tussenstand in de Burap voldoende is om zicht te hebben op de eindejaarsresultaten.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik wil even terugkomen op de opmerking over verplichtingen in toekomstige jaren die naar achter zijn getrokken. Wij worden geconfronteerd met een jaarrekening die staatjes bevat over zoveel miljoen euro die nu als last zijn genomen. Dan staat er een kruisje bij 2013, 2014 en 2015 en daarmee mogen wij het doen. Dat is toch niet concreet specificeren of aangeven waarom hoeveel geld voor welke beleidsprestatie naar voren wordt gehaald?

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): In de begroting stond welke beleidsprestatie wij voor 2013 zouden gaan leveren en met welke meerjarenramingen in 2014/2015 wij dat zouden doen. Nu hebben wij de zaken financieel naar voren gehaald en aangegeven op welke jaren de beleidsprestatie betrekking heeft. Ik ben het ermee eens dat de begroting erbij gepakt moet worden om te zien om welke beleidsprestatie het gaat. Wij hadden dat helemaal kunnen uitschrijven maar dan was het boek twee keer zo dik geworden. Ik weet niet of al die informatie relevant is. Nogmaals, inhoudelijk is er helemaal niets veranderd. Inhoudelijk zijn wij geen andere verplichtingen aangegaan en hebben wij geen andere prestaties afgesproken, het is puur boekhoudkundig vastleggen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter! Mevrouw Keijzers van het CDA heeft een opmerking gemaakt over tijdige betaling van de facturen. De stand van zaken is dat de provincie op dit moment binnen 16,2 dagen betaalt. Ik zeg er eerlijk bij dat die termijn begint op het moment dat de factuur bij ons binnenkomt. Aan de postverzending kan de provincie uiteraard niets doen. Als er van die betalingstermijn afgeweken wordt, heeft dat vaak te maken met het feit dat de specificatie op de factuur niet helemaal duidelijk of conform de regels is. Wij gaan hier om met gemeenschapsgeld en betalen alleen als wij ervan overtuigd zijn dat wij moeten betalen. Misschien is het goed om bij de offertes nog een keer een eenmalig aan te geven waaraan facturen moeten voldoen om snel te kunnen worden betaald.

De opmerking over subsidieaanvragen is naar mijn mening inmiddels achterhaald door de besluiten die de Staten zelf genomen hebben. Het subsidieloket is digitaal actief. Er is een centrale subsidieafdeling die alle aanvragen behandelt volgens nieuwe voorschriften die sneller en beter te beoordelen zijn. Dat zal een aanmerkelijke progressie met zich brengen. Dat zult u ook zien in de komende jaarrekeningen.

Mevrouw Keijzers heeft ook een opmerking gemaakt over bezwaar- en beroepsschriften. De leden van de commissie EZB (de commissie voor Economische Zaken en Bestuur) hebben inmiddels ter kennisname in hun postvakje het jaarverslag van de commissie

voor de Beroepsschriften gekregen. Doordat wij zo voortvarend bezig zijn met mediation komen automatisch de meest moeilijke gevallen bij de commissie en die vragen wat tijd. Het goede nieuws is dus dat wij ongelooflijk veel bezwaarschriften voorkomen door mediation, maar dat de moeilijke gevallen blijven over en dat daarvoor de behandeltermijn iets langer is.

De heer **Visser** heeft gesproken over de inhuur van personeel. Ook het college houdt zich hiermee bezig. Het is niet dat wij dit niet goed beheersen, want wij weten heel goed waaraan wij ons geld besteden en hoe wij dat kunnen controleren. Ik heb in de commissie al eerder gezegd dat GS en PS zich gezamenlijk moeten afvragen of het huidige sturingsmiddel nog wel het meest efficiënt en meest effectief is. Wij sturen op 1000 formatieplaatsen. Dat is hard. Tegelijkertijd zien wij echter dat wij veel beter, effectiever en flexibeler met onze personeelskosten kunnen omgaan als wij meer gebruik kunnen maken van bijvoorbeeld zzp'ers op momenten dat wij echt beleidsambtenaren nodig hebben. Die discussie willen wij graag met u aangaan. Er wordt iets over gezegd in de voorjaarsnota en ook bij de begrotingsbehandeling. Als wij daarmee flexibeler kunnen omgaan, kunt u beter sturen op de totale personeelskosten en kunnen wij als moderne werkgever vooral veel effectiever omgaan met ons geld en met ons personeel. Overigens vindt 50% van de inhuur plaats vanwege ziekte, zwangerschapsverlof, bijzonder verlof etc. en de andere 50% heeft te maken met tijdelijke inhuur als wij mensen nodig hebben in verband met de voorbereiding van beleidsnotities waarvoor wij de expertise niet in huis hebben.

Mevrouw **Van der Kammen** heeft twee opmerkingen gemaakt over onvoldoende referentiekaders en onvoldoende verantwoording van prestaties en dergelijke. Ik begrijp dat. In beide gevallen betreft het voorstellen die in de vorige Statenperiode zijn vastgesteld. PS hebben daarvoor samen ons de kaders vastgesteld. Over die kaders rapporteren wij. Dat gebeurt overigens niet alleen in de jaarrekening. Over de programma's in het kader van Samen Investeren gebeurt dat twee keer per jaar in de desbetreffende commissies. Het bevestigt de opmerking van de Zuidelijke Rekenkamer dat je vooraf goede kaders en voorschriften moet meegeven om goed te kunnen rapporteren. Als die kaders wat minder stringent zijn en meer vrijblijvend en voor verschillende interpretaties vatbaar, is dat natuurlijk moeilijker. Dat wil niet zeggen dat de programma's voor Samen Investeren niet goed geweest zijn. Ik memoreer in dit verband dat met de door u in de vorige periode ter beschikking gestelde 350 miljoen euro, 1,1 miljard euro aan structuurinvesteringen in de steden in Brabant worden gerealiseerd.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik snap natuurlijk heel goed dat het belangrijk is om het college met een duidelijke opdracht op pad te sturen. Zelfs als die opdracht niet duidelijk genoeg is geweest, wil dat niet zeggen dat er niet op een heldere manier verantwoording moet worden afgelegd. Er kan niet gezegd worden: wij hebben een paar rapportages geproduceerd, dus de prestatie is geleverd. Dat kan niet.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat ben ik met mevrouw Van der Kammen eens. Ik heb echter ook verteld dat de commissies ieder halfjaar zeer uitgebreide rapportages krijgen. Die rapportages betreffen zowel de investeringen in West-Brabant als de programma's Samen Investeren. Wij kunnen echter alleen rapporteren binnen de kaders die de Staten hebben vastgesteld. Ik kan tijdens de wedstrijd geen nieuwe spelregels opleggen aan

degenen die inmiddels subsidie ontvangen hebben. Ik neem aan dat u dat met mij eens bent.

De tweede opmerking van mevrouw Van der Kammen ging over het Regionaal Actieprogramma. Dat is een meerjarig programma en dat loopt dit jaar af. Het geld dient voor ondersteuning van regionaal economisch beleid. Het college is van mening dat dit een beetje te vrijblijvend is en wil met ingang van het nieuwe jaar een duidelijke borging van die gelden gerelateerd aan de economische programma's die de Staten hebben vastgesteld. Dat gaat dus gebeuren. Ook hierbij geldt dat regelen vooraf veel beter is dan controleren achteraf aan de hand van te veel vrijblijvendheden.

De heer Smeulders heeft aangekondigd dat hij bij de voorjaarsnota wil praten over deelnemingen en vooral over deelnemingen waar mogelijk sprake is van conflicterende situaties. Wij begrijpen dat. De heer Smeulders weet ongetwijfeld dat het college op dit moment handelt op grond van de beleidsnotitie die een aantal jaren geleden in uw Staten is vastgesteld: "Sturing in samenwerkingsrelaties". Dat is ons uitgangspunt. Als de heer Smeulders die notitie wil herijken of ter discussie stellen, hoor ik graag wat zijn gesprekken met zijn collega-Statenleden oplevert. Dan zullen GS u naar bevind van zaken bedienen.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Er is aan mij een beperkt aantal vragen gesteld en er is een motie die ik graag wil bespreken. Mevrouw Keijzers heeft vragen gesteld over het verminderen en vereenvoudigen van regels. Wij zullen de komende twee kwartalen volop gelegenheid hebben om een grote herziening van de Verordening ruimte toe te passen. Volgens mij biedt dit de mogelijkheid om samen met de Staten te bezien waar vereenvoudiging en vermindering van de regels kunnen worden toegepast. Overigens onderschrijft het college het standpunt van mevrouw Keijzers volledig, want hoe minder regels en hoe duidelijker deze zijn, hoe eenvoudiger zij kunnen worden toegepast.

Er zijn zorgen geuit over de ontwikkelingen in de Peelhorst. U weet ondertussen ongetwijfeld dat wij aan de voorzitter van TSP hebben aangeboden om de voortgang van de ontwikkelingen binnen de Peelhorst en de activiteiten die op dit moment plaatsvinden in de commissie TSP aan de orde te stellen. De voorzitter van TSP heeft dit voorstel in overweging genomen. Het college is volledig bereid om daarover met elkaar van gedachten te wisselen. U weet echter ook dat het vertrouwen tussen de ondernemers en de burgers in het gebied te paard is weggegaan is en te voet terugkomt. Daarin moet erg veel energie gestoken worden. Dat willen wij overigens graag doen want dat verdient deze regio en vooral bij deze specifieke problematiek.

Ik kan geen uitsluitsel geven over de jongeboerenregeling omdat de analyses geen antwoord geven op de vraag of wij de regeling in haar huidige vorm moeten handhaven of dat zij aangepast moet worden of beter moet worden gecommuniceerd.

Motie M2 is ingediend door de fractie van de PVV en gaat over de Brabantse VerkoopGarantie. Ik hecht eraan enige nuances aan te brengen in de constateringën omdat daarin volgens mij enige omissies staan. De eerste overweging is dat de regeling Brabantse VerkoopGarantie de provincie ruim 23 miljoen euro kost.

Op dit moment is het nog niet duidelijk hoeveel die BVG de provincie zou kunnen kosten. Bij de tweede overweging wordt gesproken over circa 400 woningen. Dat is niet correct. Op dit moment kan de provincie maximaal 300 woningen krijgen. In verband met vierde

overweging is het goed erop te wijzen dat een afnamegarantie niet inhoudt dat de provincie eigenaar wordt van de woningen. Wij kunnen ook niet zorgen dat de gemeente eigenaar wordt. Wij hebben toentertijd een regeling ingezet en gezegd dat wij die niet voortzetten. Wij zullen in ieder geval geen beleidsvoornemens ontwikkelen om nieuwe woningen in ons bezit te krijgen. Wij blijven wel zodanig sturen op ontwikkelingen die de woningmarkt stimuleren en die de provincie aangaan. Voor het college is deze motie overbodig en wordt derhalve ontraden.

Mevrouw **Kardol** (PVV): In het project Meerwijk is sprake van een provinciale bijdrage van circa € 1,5 mln. voor de afname van 70 woningen. Dat is 50%. Die woningen worden samen met de gemeente Eindhoven en de provincie beheerd door een stichting. Op deze manier speelt de provincie indirect nog steeds makelaar.

De heer **De Boer** (GS;VVD): De regeling waarop mevrouw Kardol wijst is de zogenaamde BIFN-regeling. (BIFN: Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen). Die regeling speelt nu op twee locaties in Brabant. U weet dat dit bestaand beleid was en dat wij dit niet voortzetten. Wat wij hebben, werken wij af en wij zetten in ieder geval geen stappen om nieuwe woningen aan ons bezit toe te voegen want wij zijn inderdaad geen makelaar. Toentertijd zijn er beleidsvoornemens gemaakt en die zijn door de Staten geaccordeerd. Wij maken geen nieuwe beleidsvoornemens die kunnen leiden tot het in bezit krijgen van woningen.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Ik wil 100% zeker weten of het college "ja" zegt tegen het dictum van de motie. Het college zal dus inderdaad niet meer participeren in dat soort projecten?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Ik heb al aangegeven dat het college op geen enkele manier voornemens is om dat te gaan doen. Wij hebben ook eerder gezegd in nota's en in de stukken. Nogmaals, deze motie is overbodig en wordt derhalve ontraden.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter. Er zijn drie vragen aan mij gesteld. De CDA-fractie vroeg of er nog mediation plaatsvindt als er bezwaarschriften worden ingediend. Jazeker, gelukkig maar. Het resultaat is dat gemiddeld 60% van die bezwaarschriften na een of twee telefonische contacten wordt ingetrokken. Mediation is dus effectief.

De fractie van D66 vraagt waarom in de jaarstukken niet gerapporteerd wordt over stikstofdioxide, verzurende stoffen en geluidshinder bij provinciale wegen. De jaarstukken zouden wel heel erg dik worden als wij dat tot in detail zouden doen. De precieze informatie wordt gegeven bij de rapportage over het PMP. In de begroting staat dat wij gaan monitoren. In de jaarstukken geven wij aan hoe wij dat gedaan hebben en tot welke conclusies dat heeft geleid. Er worden nog steeds overschrijdingen gemeten, dus blijft het noodzakelijk om hierop beleid te voeren.

De PvdD stelt dat agrarisch natuurbeleid een grote flop is geworden en vraagt waarom dat niet in de jaarstukken staat. Agrarisch natuurbeleid (ANB) is een enorm containerbegrip. Daarin past van alles. Hier wreekt zich het feit dat de heer Van der Wel reageert op een krantenartikel en niet op het rapport zelf. In het rapport staat niet dat het agrarisch natuurbeheer een grote flop is geworden, maar dat het aan herziening toe is. Er

staat ook dat de perceeldekkende toeslagen geen significant effect hebben op biodiversiteit. Dat is oud nieuws. Dat doen wij ook niet meer in Brabant.

Mevrouw **Spierings** (D66): Ik kom nog even terug onze vragen in eerste termijn. Wij vinden het jammer dat er niet volledig verantwoord wordt in de jaarstukken. Dat hoeven geen dikke boekwerken te zijn. Bij te bereiken maatschappelijk effecten staat dat wij iets willen bereiken ten aanzien van verzurende stoffen. Dan verwachten wij wel dat daaraan ten minste een paar woorden gewijd worden. Natuurlijk vinden wij dit een belangrijk punten en hebben het daarom als voorbeeld genoemd. Het gaat ons echter om de kwaliteit van de jaarstukken. Wij vragen het college volledig te zijn.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Er wordt over gerapporteerd in de jaarstukken, maar dat gaat niet verder dan de opmerking dat de monitoring van luchtkwaliteit plaatsvindt door middel van de monitoringtool van het Nederlandse samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit, waarvoor de provincie en de gemeenten de noodzakelijke gegevens aanleveren. Er blijken zich overschrijdingen voor te doen en daarom is de inzet van maatregelen nog steeds noodzakelijk. Dat is wat wij in de jaarstukken hebben verantwoord over wat wij in de begroting als beleidsvoornemen hebben opgenomen. Veel verder dan dat kan het in de jaarstukken niet gaan, denk ik.

Mevrouw **Spierings** (D66): Misschien zijn de woordkeuzes dusdanig vaag dat er niet gemakkelijk uit valt af te leiden dat het ook om verzurende stoffen gaat. Misschien kan het college proberen wat specifiekere te zijn.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Die opmerking nemen wij zeker mee, voorzitter. Ik vervolg mijn opmerkingen over het ANB. Het is een heel klein deel uit een heel groot rapport waarin de raad aanbevelingen doet aan staatssecretaris Dijkema. Ik heb een uur geleden een link getweet naar het videotje dat de raad gemaakt heeft bij de aanbevelingen aan mevrouw Dijkema. Dat hadden wij hier in Brabant kunnen maken. Het is bijna het Brabants Natuurbeleid dat wij onlangs hebben vastgesteld, inclusief de betrokkenheid van agrariërs bij aanleg, onderhoud en beheer van natuur.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik hoor dat wij het beste jongetje van de klas zijn. Wij hebben al een aantal jaren als doelstelling de afname van biodiversiteit een halt toe te roepen en toch wil dat maar niet lukken. Ik vind het daarom jammer dat in het jaaroverzicht van 2012 niet staat waaraan dat ligt en hoe het beter kan. Ik heb als voorbeeld de Hilvert genoemd. Wij zijn daar op bezoek geweest. Ook de provincie was niet te spreken over het natuurbeheer aldaar. Als het op die afstand wordt benaderd, komen wij natuurlijk nooit ergens. De populatie van weidevogels is dusdanig schrikbarend afgenomen dat het bijna onmogelijk wordt om die te herstellen. Dat hoeft niet woordelijk in de jaarstukken 2012 worden opgenomen, maar er moet wel staan dat er aanwijzingen zijn dat het beter kan en hoe wij dat gaan doen.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Wij verantwoorden in de jaarstukken alleen wat in de begroting is opgenomen. Daarin stond niet dat wij nu iets moesten zeggen over weidevogels of anderszins over de afname van de biodiversiteit. Daarover rapporteren wij

jaarlijks in "De toestand van de Brabantse natuur." Daar gaat het helemaal niet zo slecht als de heer Van der Wel nu doet voorkomen. In BrUG is aangekondigd dat wij een evaluatie doen van een aantal beheermaatregelen of zaken die daaronder vallen om te kijken of zij effectief zijn, beter kunnen of achterwege kunnen blijven. Die evaluatie moet nog worden uitgevoerd.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik ben heel blij met die evaluatie want dat wordt echt tijd. Er gaat heel veel geld naar natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer. Een ander punt was hoe het gaat met de afname van de ammoniakdepositie. Er ligt hier nu een motie voor waarin staat dat wij het uit de lucht halen en in het water stoppen, maar daar schiet de natuur ook niets mee op. Is er in 2012 sprake van enige verbetering?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): De heer Van der Wel haalt een aantal dingen door elkaar. Er ligt hier weliswaar een motie maar daarover hebben wij ons niet verantwoord in de jaarstukken die over vorig jaar gaan.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dat klopt, maar is de gedeputeerde van mening dat over 2012 de ammoniakdepositie significant is afgenomen door het beleid van de provincie?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Het is duidelijk dat het in Brabant beduidend beter gaat dan in de rest van het land. Dat komt omdat wij ons niet alleen houden aan maatregelen die straks in de PAS worden opgenomen, maar ook een eigen stikstofconvenant hebben afgesloten met alle partners. Die dwingt agrariërs de meest moderne staltechnieken en luchtwassers toe te passen. Daardoor neemt de stikstofdepositie in Brabant meer af dan verwacht mag worden van het landelijk beleid, maar het is nog onvoldoende om de doelstellingen op tijd te halen. Wij moeten er een tandje bij doen, maar daarover staat niets in de jaarstukken 2012.

De **voorzitter**: Wij zijn hiermee gekomen aan het einde van de eerste termijn. Ik inventariseer even of er behoefte bestaat aan een tweede termijn. Ik constateer dat dit inderdaad het geval is.

Mevrouw **Keijzers-Verschelling** (CDA): Voorzitter! Mevrouw Kerkhof zal de tweede termijn doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Kerkhof, ik zie dat u twee iPads heeft. Ik neem aan dat de ene van mevrouw Keijzers is en de andere van uzelf.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Nee, voorzitter, de ene iPad is van de heer Van Vugt, want die heeft namelijk een motie gemaakt die wij in tweede termijn willen indienen. Wij zijn erg content met bijna alle antwoorden van het college. Er is heel serieus ingegaan op de punten die mevrouw Keijzers in eerste termijn namens het CDA naar voren heeft gebracht.

Een ding zit ons echter erg dwars namelijk het antwoord van gedeputeerde Pauli over het betalen van facturen door de provincie en daarover gaat de motie, Ik heb het jaarverslag erbij gepakt, want in de praktijk hebben wij in 2012 met bijna 24.000 facturen te maken

gehad, waarvan er meer dan 5000 niet zijn betaald binnen de afgesproken termijn van 20 dagen. In tijden van crisis heeft het MKB het heel moeilijk en daarom vinden wij dat totaal onverantwoord. Wij kunnen ons heel goed voorstellen dat er discussie ontstaat over bepaalde facturen. Het is een prima voorstel dat aan alle leveranciers nog eens een brief wordt gestuurd waarin staat aan welke eisen een factuur moet voldoen. Dat kan in de toekomst discussie voorkomen. Een grote meerderheid van deze Staten is van mening dat de meeste facturen binnen de afgesproken betaaltermijn voldaan moeten worden. Wij hebben niets aan een antwoord dat het gemiddeld 16 dagen duurt voordat betaling plaatsvindt. Het gaat juist over die individuele nota's want een bedrijf heeft er last van als er niet op tijd wordt betaald. Wij verzoeken het college om ervoor te zorgen dat binnen deze bestuursperiode de betaaltermijn aanmerkelijk wordt aangescherpt.

De heer **Vissers** (SP): Voorzitter! Ik heb op al mijn vragen antwoord gekregen behalve op dat ene punt waarover ik mij het meest zorgen maak, namelijk de paragraaf over het niet optimaal functioneren van de gemeenten. Ik hoor daarover graag de mening van het college.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter! Wij hebben de reactie van de gedeputeerde gehoord over onze motie over woningaankopen. Mogen wij de toezegging dat de provincie geen woningeigenaar meer wil worden, beschouwen als een harde toezegging? Kunnen wij daarvan uitgaan? Het antwoord is wel belangrijk. Want op grond van die toezegging gaan wij ervan uit dat de provincie dan op geen enkele wijze nog woningeigenaar of risicodragers bij woningbouwprojecten zal worden, ook niet bij KVL. Graag duidelijkheid hierover.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voorzitter! Ik dank het college voor de beantwoording. Wij zijn blij met de positieve houding van het college. Het geeft aan begrip te hebben voor onze vragen en daaraan tegemoet te willen komen. Dank daarvoor.

Het bedrag van 85 miljoen euro onderbesteding van het college komt niet overeen met het bedrag waarop wij uitkomen als wij een en ander uit het grote boek optellen. Wij komen op een verschil van meer dan 200 miljoen euro. In de Rekeningcommissie willen wij daarover graag verder van gedachten wisselen met het college.

Verder is niet ingegaan op onze vraag over de criteria bij onderbesteding. Ik heb het rapport van de ZRK plus de reactie van GS in 2009 geciteerd. Destijds heeft het college gezegd dat het wilde nadenken over de vormgeving. Ik wil nu graag horen of het college nog steeds van mening is dat er een criterium moet worden ontwikkeld voor die onderbesteding en zo ja, komt er dan een plan van aanpak? Met andere woorden: wil het college zijn toezegging van 2009 nog gestand doen?

Onze vraag over de Landschappen van Allure is niet beantwoord. Wij moeten constateren dat de beleidsprestaties en de financiële resultaten achterlopen bij de planning. Gezien onze eerdere bedenkingen bij de Landschappen van Allure volgen wij dit kritisch. Kan het college ons geruststellen door een tussenevaluatie toe te zeggen op proces en doelbereik?

Het college heeft een aantal toezeggingen gedaan, waarvoor dank. Gekeken zal worden naar de verschillen die er zijn tussen de laatste rapportages van een jaar en de eindcijfers op 31 december. Hoe komt het dan dat die zo groot zijn?

De beantwoording van misschien wat technischer zaken zullen specifiek in de jaarstukken te voorschijn komen. Wij dragen die toezeggingen een warm hart toe en wij zullen ze volgen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! Ik heb in eerste termijn twee vragen gesteld. De heer Pauli heeft onze vraag heel goed beantwoord. Wij zullen er bij de behandeling van de voorjaarsnota verder over spreken.

Wij hebben ook nog een vraag gesteld over treasury en onze immunisatieportefeuille. Ik vermoed dat de heer Van Heugten nog van plan was deze vraag te beantwoorden, maar dat dit van u niet meer mocht omdat u hem afkapte. Wij kijken dus nog uit naar zijn antwoord hierop.

De **voorzitter**: Volgens mij was hij al klaar. Misschien is hij het toch vergeten, maar hij krijgt nog een kans. Wees dus gerust.

De motie van het CDA hebben we nog niet gehad.

Mevrouw **Kerkhof-Mos** (CDA): Voorzitter! De motie is nog in de maak. De namen van alle indieners komen er nog onder te staan. De heer Van Vugt is ermee bezig.

De heer **Ten Harmsen van der Beek** (VVD): Voorzitter! Ik had mij niet voor de tweede instantie aangemeld, maar nu er een motie wordt ingediend zou ik daar nog de mening van de heer Pauli over willen horen. Ik behoud mij het recht voor om daarover in tweede termijn nog wat te zeggen.

De **voorzitter**: Weest u gerust. Alle gedeputeerden aan wie nog vragen zijn gesteld of die vragen niet hebben beantwoord, komen nog aan bod. Dan kunt u erop reageren.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Voorzitter! Inderdaad is de vraag van de heer Smeulders aan het eind van mijn betoog erbij ingeschoten; maar excuses daarvoor. De vraag was of wij met de immunisatieportefeuille beleggingen in Brabant doen die meer een maatschappelijk rendement hebben dan dat ze in een buitenlandse obligatie of in de schatkist van minister Dijsselbloem zitten. Wij zijn ermee bezig; wij maken er inmiddels plannen voor en wij zullen er bij de Voorjaarsnota en later als we de plannen hebben uitgewerkt bij de Staten op terugkomen. Wij proberen voor het maatschappelijk rendement en het financieel rendement en vooral ook het risicoprofiel een propositie voor te bereiden waarvan de Staten zullen zeggen dat dit een andere manier kan zijn dan bijvoorbeeld beleggen in een staatsobligatie of een andere financiële belegging.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! Ik vind het heel positief te horen dat het college daarmee bezig is. Zouden wij van de gedeputeerde ook de termijn waarbinnen wij de notitie kunnen verwachten, mogen vernemen? Dan weten we of we het nog bij de Voorjaarsnota kunnen betrekken; dat lijkt mij wel wenselijk.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Wij zijn op dit moment met een casus bezig en het is nog niet zover dat wij daar zelf als college met de ambtelijke organisatie al een voorstel voor de Staten voor klaar hebben. Het zal na de zomervakantie worden dat het wordt afgerond. Bij de voorjaarsnota is het nog niet beschikbaar.

Dan kom ik nog bij de opmerkingen van de accountant in het accountantsrapport over ontwikkelingen in de wereld waar de provincie rekening mee moet houden. Een ervan betreft de doorcentralisatie van rijkstaken naar gemeenten. De vraag was of de provincie zich daar voldoende op heeft voorbereid in het financieel toezicht. Wij nemen het mee in het financieel toezicht. Het advies van de accountant zullen wij in ons financieel toezicht incorporeren. De opmerking van de accountant hierover was vrij algemeen en niet specifiek gericht, overigens wel specifiek gericht op de grondportefeuilles van de gemeentes maar daarvoor hebben wij al bijzonder veel aandacht.

Van de kant van D66 is gevraagd of we nog een keer met elkaar van gedachten kunnen wisselen over het verschil van inzicht tussen onze presentatie van de jaarrekening en zoals het bij hen is overkomen. Ik bespreek graag met hen waar de verschillen zitten en hoe die eventueel te verklaren zijn.

Dan kom ik tot het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer over 2009. De reactie van GS op de daarin gedane aanbevelingen was tweeledig. Op zichzelf vinden GS het de moeite waard te zoeken in hoeverre aanvullende richtlijnen en criteria kunnen worden gesteld ten aanzien van onderbesteding. Tegelijkertijd hebben GS aangegeven dat er al een afsprakenkader ligt met betrekking begrotingswijzigingen en de toelichting daarop en dit afsprakenkader toereikend te vinden. Nadien zijn er nog wel een aantal dingen gebeurd. We hebben bij de Buraps al expliciet gekeken naar middelen die structureel onderbesteding veroorzaken en die vrij kunnen vallen ten laste van de reserves. Die bieden we dan ook meteen aan PS aan. De toelichting op de jaarstukken en de overige P&C documenten zijn op dit moment al een stuk verbeterd wat het inzicht betreft. Ook motie 44a die indertijd hier is aangenomen om meer informatie te krijgen bij wijziging is daar al een voorbeeld van. Wat ons betreft ziet het college op dit moment geen aanleiding met u nadere criteria te ontwikkelen over onderbesteding, ook niet naar aanleiding van de opstelling destijds in het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voorzitter! Wij vragen dit niet voor niets. Ik gaf in mijn eerste bijdrage al aan dat wij de verschillen in percentages hebben uitgedrukt. De verschillen zijn enorm. In het economisch programma zien we een verschil in percentage tussen begroting en de realisatie van 77 tot 95 bij diverse posten. Het college is natuurlijk gerechtigd in diverse posten te schuiven; wij gaan over die productgroepen. Wij hebben er echter toch een beleid achter zitten om het te verdelen over een aantal posten en dan moet het college toch ook weten dat het een tikkeltje meer of een tikkeltje minder kan zijn, wat ze ergens aan moeten uitgeven, maar dat er wel een lijn moet zitten in de juiste besteding van de gelden. Wij zien echter dat er zoveel afwijkingen zijn dat wij ons afvragen of het college zich niet een percentage voor ogen moet houden tot waar onderbesteding mag plaatsvinden. Het college zou zichzelf daartoe moeten dwingen. Dat hoeft niet meteen te worden teruggebracht tot nul, maar het college moet zich realiseren dat percentages van 40 tot 50 aan onderbesteding op een post niet goed zijn. Het college moet trachten dat te vermijden.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Voorzitter! We hebben hier in de commissie ook even over gesproken. Ik denk dat het geen goede suggestie is. Ik snap de vraag wel maar de grootte van de percentages van afwijking hebben er niet mee te maken dat wij er zo maar een potje van maken. Onderbesteding kan bijvoorbeeld ook het gevolg zijn van goedkoper inkopen of minder presteren omdat er gewijzigde omstandigheden zijn waardoor minder gepresteerd kan worden. Er zijn allerlei redenen voor onderbesteding. Het lijkt ons geen goed idee om daar algemeen iets van te vinden. Bij de aangegeven posten staat in de jaarrekening ook omschreven waarom er sprake is van een afwijking. Dat is ook de reden waarom wij zeggen dat we de jaarrekening wel in haar oorspronkelijke vorm moeten laten. Waar er grote afwijkingen zijn worden die op regelniveau gespecificeerd. Er kunnen 1001 redenen zijn voor een afwijking. Om die van te voren in een bepaald kader onder te brengen omdat u een schema met bepaalde percentages heeft gemaakt en u dat er overheen wilt leggen, lijkt ons geen goede zaak ter verbetering van de jaarrekening. Het gaat er juist om grote afwijkingen per keer te verklaren en niet in een norm vast te zitten, bijvoorbeeld het niet hoeven verklaren als de afwijking 10% is en als het 15% is wel. Het college heeft destijds daarom ook gezegd het te houden bij het afsprakenkader dat we hebben want uiteindelijk krijgen de Staten alle informatie bij de beantwoording van dat soort vragen.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voorzitter! U kunt zich voorstellen dat D66 daar iets anders over denkt. Dat blijft een punt van verschil. We komen er ongetwijfeld in de Rekeningcommissie op terug. Ik gaf in mijn tweede termijn al aan dat als wij de sommetjes optellen, niet op 85 miljoen euro maar op ruim 200 miljoen euro uitkomen. Daarmee komen we op bedragen waarvan we zeggen dat er iets meer discipline in de onderbesteding mag komen. Het is een zware tendens om niet over te besteden maar er is vrijwel geen tendens tegen onderbesteding.

De **voorzitter**: Mevrouw Lestrade, wilt u interrupties kort houden?

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Vandaar onze drang daartoe.

De heer **Ten Harmsen van der Beek** (VVD): Mevrouw Lestrade eindigde haar bijdrage met de opmerking dat iedereen zich kan voorstellen dat D66 er anders over denkt. Eigenlijk kunnen we dat helemaal niet, want de afgelopen bestuursperiode hebben mevrouw Lestrade, ondergetekende en nog een aantal andere collega's juist in de werkgroep verbetering begroting gestuurd op het bereiken van maatschappelijke effecten. Dat is precies wat de heer Van Heugten zegt. Het gaat uiteindelijk om de doelstelling die we willen bereiken. Mevrouw Lestrade lijkt hier wel erg aan cijferfetisjisme te doen en dat is precies wat we proberen te voorkomen.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Ik doe niet aan cijferfetisjisme maar ik probeer aan te geven -- ik heb het al eens eerder gezegd; ik heb mijn oude bijdragen daarop nagelezen -- dat we het wel eens plezierig zouden vinden als aan overbesteding werd gedaan omdat dan die maatschappelijke doelen goed zouden kunnen worden gerealiseerd. Als volgens onze berekening 200 miljoen euro niet goed wordt besteed vinden wij dat jammer want er had dan veel meer gerealiseerd kunnen worden. Juist omdat wij maatschappelijke

effecten willen bereiken willen wij graag dat zoveel mogelijk wordt uitgegeven van het geld dat wij ergens voor hebben bestemd. Dat is ons doel en waar ik mag aannemen ook het doel van het college.

De heer **Ten Harmsen van der Beek** (VVD): Voorzitter! Mevrouw Lestrade moet natuurlijk vinden wat zij wil, maar volgens de VVD maakt D66 hier een klassieke denkfout: hoe meer geld je besteedt hoe beter je je doelen bereikt. Dat hoeft echt niet altijd zo te zijn.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat we deze discussie nu beëindigen. Gedeputeerde Van Heugten is klaar.

Door de leden Van Vugt, mw. Lestrade-Brouwer, P. Smeulders, mw. Van der Kammen, Vissers en Leenders wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 17 mei 2013, behandelend het Statenvoorstel 23/13 inzake jaarstukken 2012, constaterende dat:

- 78% van de facturen binnen een termijn van 20 dagen betaald wordt, overwegende dat:

- tijdige betaling van facturen voor bedrijven van groot belang is:*
 - zeker voor het MKB;*
 - zeker in crisistijd,*

verzoeken het college van GS:

- alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat binnen deze bestuursperiode minstens 93% van de facturen binnen 20 dagen betaald wordt, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M4 (23/13).

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter! Er blijven binnen mijn portefeuille nog twee onderwerpen over.

Ik kan in de motie werkelijk niets ontdekken wat niet harmonieert met de opvattingen en intenties van dit college. Ik heb ook geprobeerd dat te zeggen in mijn eerste termijn maar blijkbaar heb ik dat niet goed genoeg of niet duidelijk genoeg gedaan. Dit college heeft echt de intentie om absoluut alle facturen binnen die termijn te betalen en als het kan nog sneller. We hebben met elkaar daartoe ook stappen gezet. Het college beseft de noodzaak voor het MKB. Alle economische programma's en onze dienstverleningsprogramma's zijn erop gericht. We hebben onze organisatie aangepast om de bedrijfsvoering nog sneller en effectiever te laten zijn. Ik heb al toegezegd dat we acties zullen opzetten om het MKB en het bedrijfsleven nog eens heel duidelijk te vertellen waaraan facturen moeten voldoen willen ze heel snel betaald worden. Ik zou geen argument kunnen bedenken waarom we tegen deze motie zouden moeten zijn. Nogmaals, ik heb dit namens het college in eerste termijn al geantwoord en ik kan er verder geen argument aan toevoegen.

De **voorzitter**: Wilt u nog zeggen of u de motie ontraadt, overbodig vindt enzovoorts.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter! Drie maal geen bezwaar. Meer kan ik er niet over zeggen.

De heer **Kap** (OSN): Moeten we "geen bezwaar" opvatten als overbodig?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Ik ga niet zeggen overbodig, want formeel heb ik twee smaken. Als ik zou zeggen overbodig, zou ik geen recht doen aan de bestaande situatie die door een aantal sprekers waaronder het CDA in eerste termijn is toegelicht. Verder wijs ik op het belang dat er achter zit. Vandaar dat ik liever zeg: drie keer geen bezwaar.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter! Nog een vraag voor alle zekerheid, want wij hebben de motie mede ondersteund. Hoe interpreteert de gedeputeerde het woordje alles? Dat gaat erg ver.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Ik heb net al gezegd wat alles betekent. Ook hiervoor geldt dat we het vooraf goed moeten organiseren. Dat houdt in dat bij alle offerteaanvragen al moet worden vermeld wat ons betalingsbeleid is, waaraan voldaan moet worden. Verder zullen we onze media moeten gebruiken, onze website enzovoorts, om nog eens te vertellen waaraan rekeningen moeten voldoen. Uiteindelijk hebben we dan ook de terechte plicht te zorgen dat onze organisatie goed functioneert.

De heer **Heijmans** (SP): Dat is mij duidelijk. Ik wil in ieder geval voorkomen dat het woordje alles zo sterk wordt geïnterpreteerd want dan bereik je altijd die 93% en dan zou je zelfs facturen kunnen gaan betalen die je niet eens hoeft te betalen. Wat ik niet wil en, denk ik, ook de indieners van de motie niet, is dat het ten koste gaat van een zorgvuldige controle. In die zin wil ik dat woordje alles wel graag tussen aanhalingstekens zien.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Men kan er van overtuigd zijn dat dit college absoluut geen rekening zal betalen die niet betaald hoeft te worden.

De heer **Ten Harmsen van der Beek** (VVD): Voorzitter! Ook de VVD is voor een heel spoedige betaling. De laatste opmerking van de heer Heijmans over die zorgvuldigheid was precies de reden waarom ik ook bij de interruptiemicrofoon stond. De woorden van de heer Pauli stellen ons echter gerust. Wij kunnen ermee instemmen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter! Excuus dat wij nog niet hebben gereageerd op de opmerking van de heer Vissers. Het komt natuurlijk doordat het onderwerp dwars door het hele college loopt. Er zijn eigenlijk drie elementen aan de orde die ook de Zuidelijke Rekenkamer signaleert. Dat is op de eerste plaats het financieel toezicht van de gemeente. De gemeenten hebben het lastig. Wij volgen daarom de zaken nauwlettend. Er zijn twee gemeenten echt in de problemen, Gemert-Bakel en Nuenen, maar er zijn ook gemeenten waar we stevige contacten mee hebben omdat voorkomen natuurlijk beter is dan genezen. Tegelijkertijd hebben we onze regels wat aangescherpt, vaak ook ingegeven door besluitvorming vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken. Met dat financieel toezicht gaan we uiteraard de komende tijd door. De Staten zullen ook in de

voorjaarsnota die ze zojuist in hun digitale bakje hebben ontvangen, zien dat we voor dat toezicht ook middelen zullen moeten hebben om extra kracht bij te kunnen zetten.

Het tweede element heeft te maken met toezicht op gemeenten in het algemeen en handhaving. Recent is een heel mooie notitie aangereikt die een heel goed beeld geeft van wat er speelt in Brabant en hoe we daar als provincie mee om zouden moeten gaan.

Het derde element is natuurlijk veerkrachtig bestuur waarvoor op dit moment de dialoogconferenties in Brabant gaande zijn. Veerkrachtig bestuur moet niet alleen opleveren dat we gemeenteraden stimuleren om goed te kijken naar hun taken en opgaven en ook ervoor te zorgen dat ze maatschappelijk verantwoord besturen en daaronder hun taken naar behoren vervullen op het gebied van handhaving, op het gebied van milieu, op het gebied van financiën, op het gebied van dienstverlening. Veerkrachtig bestuur gaat ook inhouden – die discussie gaan we straks ook echt met de Staten aan – dat we kritisch kijken naar onze eigen rol en zien hoe we onze samenwerking met de gemeenten kunnen verbeteren. Daarbij komen de door de heer Vissers genoemde elementen uitgebreid aan bod. Veerkrachtig bestuur gaat dus niet alleen over gemeenten maar ook over ons zelf en over het beter organiseren van onze samenwerking met de gemeenten zodat we een krachtige bestuurlijke organisatie in Brabant krijgen.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Ik heb een opmerking over de motie van de PVV en de vragen die door mevrouw Van der Kammen zijn gesteld. Ik heb aangegeven dat het college op dit moment geen enkel beleidsvoornemen heeft in de richting zoals vermeld in de motie. Als zulke beleidsvoornemens er zouden zijn, komen ze altijd eerst via de commissie in de Staten en is aan PS de beslissing of zij de risico's op die manier willen inschatten.

Wat betreft de verwijzing naar het volgende agendapunt, bij erfgoedcomplexen stapt het college niet in de exploitatie van woningen, kantoren en bedrijven.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter! Mogen we dat laatste als een harde toezegging zien?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Als we samen dat woord exploitatie goed begrijpen dan kan het als een toezegging worden beschouwd want het is ook niet anders dan het college steeds schrijft bij dit soort complexen. Wij exploiteren geen woningen. Op het moment dat in het kader van de Brabantse verkoopgarantie een woning in het bezit van de provincie komt volgens de regeling van toen, dienen wij die woning weer op de markt te brengen. Wij doen dat niet, de makelende functie, maar dat gebeurt door derden in onze opdracht. Wij zijn wel verantwoordelijk voor de exploitatie van de woning waar het gaat om het onderhoud en dat soort zaken. In die zin zit de provincie niet in die erfgoedcomplexen waarnaar werd verwezen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het is onze fractie niet helemaal duidelijk wat precies met exploitatie wordt bedoeld. Er kan, zoals bij KVL, wel een situatie van woningbezit ontstaan. Ik neem aan dat de provincie eigenaar in ieder geval deels eigenaar van KVL wordt en als daar woningen komen, worden die ook bezit van de provincie. Een

belangrijke strekking van onze motie is dat we moeten voorkomen dat de provincie woningeigenaar wordt.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Ik denk dat dit bij het volgende agendapunt thuishoort en niet bij dit punt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het raakt wel de motie. We zouden wel een duidelijke uitspraak willen hebben hoe om te gaan met toekomstig woningbezit van de provincie als het aan de orde is.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Ik vind het wel onhandig om met deze motie alvast een voorschot te nemen op de discussie bij het volgende agendapunt.

Ik wil nu graag een reactie geven want de PVV probeert het college in een positie te brengen zodat zij straks kan zeggen dat geen recht wordt gedaan aan de uitspraak van toen. Die stap weiger ik te doen om de doodeenvoudige reden dat die stap niet gedaan hoeft te worden. Ik heb het duidelijk aangegeven – en de heer van Hattem probeert weer een definitiediscussie te beginnen – wat ik precies onder exploitatie versta: exploitatie in de zin zoals ook in de motie aangegeven bij de Brabantse verkoopgarantie en bij de BIFN. Dat begrijp ik onder exploitatie en dat zijn ook niet de punten van mevrouw Van der Kammen.

De heer **Van Hattem** (PVV): De gedeputeerde ziet dus het KVL-project niet als een vorm van exploitatie?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Er moet nog een besluit worden genomen over dat onderwerp. Ik zou dan toch willen verzoeken gelet op mijn eerste opmerking, die discussie ook bij dat agendapunt te laten en niet hier alvast een voorschot erop te nemen aan de hand van deze motie. Anders dient u de motie zo meteen maar weer in.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik hoor de gedeputeerde hier zeggen dat we in de motie spreken over exploitatie van woningen maar in de motie gaat het echt om het eigenaarschap van de woning. Ik wil dan toch even een specifiek antwoord van de gedeputeerde.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Woningeigenaarschap is door mij benoemd als een vorm van exploitatie. Dat heb ik ermee bedoeld en ik blijf het hier ook zeggen. Je bent er eigenaar van op het moment dat je de woning ook dient te exploiteren. Dat hebben we gedaan bij de Brabantse verkoopgarantie en bij de BIFN-regeling.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter! Het programma Landschappen van Allure heeft vertraging opgelopen maar daar bent u allemaal bij geweest. We hebben een paar keer de gang gemaakt naar de regio om meer kwaliteit in de voorstellen te krijgen. Ik denk niet dat een tussenrapportage nodig is. Het project loopt nu zoals het de bedoeling is. Eind april sloot de termijn waarbinnen de partners in de regio hun projecten konden indienen. Er zijn 10 projecten ingediend en die liggen nu bij de externe commissie die we hebben ingesteld om de kwaliteit te controleren. Die komen deze maand of volgende

maand met een advies bij het college en eind juni nemen GS een besluit over de eerste tranche van het project Landschappen van Allure. Voor de zomer krijgen PS daar nog volop uitsluitel over.

De **voorzitter**: Bestaat er nog behoefte aan een derde termijn of kunnen we tot stemming overgaan?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter! Wij hebben behoefte aan een derde termijn en wij vragen een heel korte schorsing.

De **voorzitter**: Dan schors ik de vergadering voor vijf minuten.

De vergadering wordt van 13:50 uur tot 13:55 uur geschorst.

De **voorzitter**: Ik herhaal mijn vraag van zo-even. Bestaat er nog behoefte aan een derde termijn?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter! We hebben onze motie enigszins gewijzigd. We hebben overwogen haar in te trekken, met de toezegging van de gedeputeerde dat als wat er stond toegezegd kon worden, correct was, we daarin mee konden gaan, maar nu onduidelijkheid ontstaat over het eigenaarschap bij woningbezit, willen we toch een duidelijke uitspraak van GS of zij de formulering die we nu hebben opgesteld ook kunnen onderschrijven. Dat is voor ons van wezenlijk belang bij deze motie.

De **voorzitter**: Motie M2 van het lid mevrouw Kardol is in die zin gewijzigd dat het gestelde achter het tweede gedachtestreepje van de overweging wordt aangevuld met:

"of op enigerlei andere wijze beleid te ontwikkelen dan wel te participeren in projecten."

Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M2a (23/13).

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Over motie M2 heb ik gezegd dat zij overbodig is en dat ik haar derhalve ontraad. In motie M2a staat: "of op enigerlei andere wijze beleid te ontwikkelen dan wel te participeren in projecten."

Dit wil het college ten stelligste ontraden. Ik wil een heel duidelijk voorbeeld geven. Als we in een onteigeningsprocedure zitten ten behoeve van bijvoorbeeld een weg of een afslag van een route en er een huis op staat, zou bij verwerving van de grond met de opstellen dit niet gelet op deze motie mogen. Derhalve ontraad ik de motie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wist dat de gedeputeerde met die formalistische reactie met het voorbeeld van onteigening zou komen. Het gaat ons ook niet om wegen aanleggen en onteigeningsprocedures maar echt om woningbouwprojecten. Dat is de strekking van projecten in deze motie.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Die strekking lees ik niet in de motie. Ik blijf haar ontraden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Hoe staat de gedeputeerde puur inhoudelijk ten opzichte van het eigenaarschap dat wordt bedoeld in deze motie bij eventuele woningbouwprojecten? Daar krijg ik geen duidelijk antwoord op.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Die antwoorden heb ik al gegeven. Ik ben nu erg helder geweest over deze nieuwe motie M2a. Het is geen formalistisch antwoord maar wel een antwoord dat past bij de werkwijze van dit college om te zorgen dat wij Brabant vooruit kunnen helpen. Toentertijd hebben wij het gedaan bij het stimuleren van de economie om te kijken of we de huizenproductie en de huizendoorstroming weer op gang zouden kunnen krijgen en we hebben afgesproken het op die manier verder niet meer te doen. Daar was een aantal redenen voor. Als nu waar het om dit soort zaken gaat een nieuw beleid wordt ontwikkeld, gaat dat via de commissies dan wel via de Staten en kan men zich er alsnog een oordeel over vormen of wij de termen zoals gebruikt in de motie onderschrijven.

De **voorzitter**: Ik heb genoteerd dat gedeputeerde Pauli heeft toegezegd dat acties zullen worden opgezet om het MKB en het bedrijfsleven nog eens heel duidelijk te vertellen waaraan facturen moeten voldoen willen ze heel snel betaald worden.

In stemming komt Statenvoorstel 23/13 B

De heer **Ten Harmsen van der Beek** (VVD): Voor.

Mevrouw **Keijzers-Verschelling** (CDA): Voor.

De heer **Visser** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

Mevrouw **Tetteroo** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voor.

We hebben de toezegging gehoord dat in de Rekeningcommissie uitgebreid zal worden gewerkt aan verheldering van een en ander. Daarom stemmen wij voor.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik stel vast dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fractie ervoor, zodat het voorstel is aangenomen.

In stemming komt motie M2a

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter! Ik wil de motie vooralsnog niet in stemming laten komen en trek haar daarom in.

De **voorzitter**: Motie M2a is ingetrokken en maakt derhalve geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

In stemming komt motie M4

De heer **Ten Harmsen van der Beek** (VVD): Voor.

Mevrouw **Keijzers-Verschelling** (CDA): Voor.

De heer **Visser** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

Mevrouw **Tetteroo** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Lestrade-Brouwer** (D66): Voor.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

Voorzitter! Ik heb liever dat bij te laat betalen van een rekening een boete wordt opgelegd.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik stel vast dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

PS 24/13: Investeringsprogramma Grote Erfgoedcomplexen, ontwikkeling waardevolle gebouwen KVL Oisterwijk

De heer **Kouthoofd** (VVD): Voorzitter! De toekomst van het KVL-terrein in Oisterwijk is al sinds de sluiting van de fabriek een zaak die de gemoederen flink bezighoudt. Het terrein is verschillende keren van eigenaar gewisseld, heeft verschillende meer en minder wenselijke tijdelijke gebruikers gekend en er zijn door tal van partijen wilde plannen

gemaakt om het terrein te herbestemmen. In de tussentijd brokkelen de gebouwen met de dag verder af. Dat is natuurlijk zonde.

In 2009 heeft de provincie samen met de gemeente de handschoen opgepakt door de aankoop, door afspraken over sanering en de intentie het terrein te gaan herbestemmen. Inmiddels zijn we weer talloze onderzoeken en plannen verder. En nog steeds brokkelen de gebouwen dag in dag uit af. Maar er gaat nu dan toch eindelijk wat gebeuren.

De saneringen zijn door de gemeente in gang gezet en het college van GS heeft zeer ambitieuze plannen neergelegd bij PS om de herbestemming nu eindelijk handen en voeten te geven. En dat doen zij niet alleen. Het concept "Ambachtsplaats van de creativiteit" heeft reeds diverse partijen aangetrokken die samen met provincie en gemeente in het bootje willen stappen. Dat is goed nieuws.

Aanvankelijk lag er een eerder GS-voorstel, begin dit jaar, waar de commissie in grote meerderheid haar twijfels bij had. Twijfels over de haalbaarheid en de omvang van de investeringen in relatie tot onze eigen vastgestelde kaders voor grote erfgoedcomplexen. Dat voorstel is toen teruggenomen en GS hebben samen met alle betrokkenen de tussentijd goed gebruikt om met een veel beter voorstel te komen.

Het heeft in de aanloop naar deze vergadering heel wat moeite gekost om het nieuwe voorstel in al zijn complexiteit en finesses te begrijpen. De plannen van GS zijn zeer ambitieus en het is een zeer complex verhaal over een complex terrein, met een complexe geschiedenis.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat een dergelijk dossier de nodige vragen en twijfels oproept. De VVD zag aanvankelijk vele beren op de weg, zoals u allen hebt kunnen beluisteren in de commissie. Het leek er zelfs even op dat het dossier door de commissie als niet rijp voor behandeling zou worden beschouwd.

Onze zorgen zitten met name bij de risico's ten aanzien van de saneringskosten, de haalbaarheid van het woningbouwprogramma en de complexiteit en omvang van het project in totaal. Inmiddels is er door GS veel moeite gedaan om de onzekerheden en vragen van de VVD duidelijk te beantwoorden en dit heeft ertoe geleid dat de VVD de plannen steeds beter is gaan begrijpen. Wij willen GS en de betrokken ambtenaren bedanken voor alle extra informatie en inzichten die zij in korte tijd nog hebben kunnen aanreiken.

Wij komen tot de conclusie dat dit voorstel er rooskleuriger uitziet dan we in eerste instantie konden vermoeden. Wat de VVD betreft zijn de details al meerdere keren uitgebreid besproken en hebben wij nu geen behoefte om daar nog verdere vragen over te stellen. Wij voelen ons voldoende geïnformeerd.

Wij denken dat het voorstel van GS, in samenwerking met alle partners, een goede kans kan zijn voor een duurzame herbestemming van industrieel erfgoed dat zo belangrijk is voor onze Brabantse identiteit en zo beeldbepalend voor de geschiedenis van Oisterwijk. Dat gezegd hebbende, zijn er natuurlijk in zo'n complex proces allerlei risico's die ook allemaal aan bod zijn gekomen, onderweg naar deze Statenvergadering. Overwegende dat het dossier met alle onderbouwingen opgesteld is vanuit het provinciehuis, lijkt het de VVD verstandig om een onafhankelijke derde partij te vragen het dossier nog eens tegen het licht te houden wat betreft de financiële risico's. Gezien de hoge investeringen uit publieke middelen die met dit voorstel gemoeid zijn in economisch moeilijke tijden vindt de VVD het gerechtvaardigd om deze vraag te stellen. Zie het als een spiegel om te zien of we het huiswerk ook echt helemaal goed hebben gedaan. Gaan we met dit voorstel de

ambities ook echt waarmaken? Noem het een second opinion of een financiële quickscan.

Dat zou voor de VVD net dat stukje extra vertrouwen kunnen geven in de plannen. Wij denken dat alle partners in het project het ook zullen waarderen als de plannen nog eens op hun financiële merites gecheckt zijn. Niet op de laatste plaats denken wij dat het de opstellers van de plannen gemoedsrust geeft als iemand de sommetjes nog een keer naloopt. Better safe, than sorry.

Mevrouw **Frijters-Klijnen** (PVV): Ik hoor allemaal mooie verhalen. Ineens is de heer Kouthoofd het met het plan eens. Ik herinner hem eraan dat in de commissie het investeringsbedrag zijn grote bezwaar was. Daar wordt helemaal niets mee gedaan, dat blijft zo hoog als het was en waar is nu zijn bezwaar daartegen?

De heer **Kouthoofd** (VVD): Ik heb duidelijk proberen aan te geven dat er in de tussentijd heel veel moeite gedaan is om extra informatie aan te reiken. De extra informatie heeft ons wel degelijk inzichten gegeven waardoor wij het plan beter zijn gaan begrijpen.

Mevrouw **Frijters-Klijnen** (PVV): Ik snap dat de heer Kouthoofd dit zegt, maar dat doet niets af aan het feit dat het bedrag blijft zoals het was en dat was zijn grootste bezwaar in de commissie.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Het klopt dat het er niets aan afdoet.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): De heer Kouthoofd vraagt om het plan nog een keer te laten doorrekenen en te kijken of het financieel verantwoord is. Als het niet financieel verantwoord is, zegt de VVD dan alsnog nee?

De heer **Kouthoofd** (VVD): Daarop wil ik niet vooruitlopen. Wij stellen nu GS de vraag of zij bereid zijn het voorstel door een derde partij financieel te laten checken. Dat is belangrijk.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): De heer Kouthoofd zegt volgens mij dat de VVD het niet genoeg vindt. Als GS instemmen om het te laten doorrekenen, is zijn fractie blij en kan zij misschien "ja" zeggen. Als GS echter niet instemmen met dat verzoek of als uit het onderzoek blijkt dat het financieel niet haalbaar is of wat dan ook, kan zij alsnog tegenstemmen. Wat wil de heer Kouthoofd nu eigenlijk?

De heer **Kouthoofd** (VVD): Terwijl wij bezig zijn met de eerste termijn kan mevrouw Brunklaus niet van mij verlangen dat ik zeg wat wij gaan doen als GS dit of dat doen. Het is onderdeel van de eerste ronde. Ik ben nog niet klaar met mijn inbreng. Wij willen eerst horen wat GS ervan vinden en daarna kan ik vertellen wat wij gaan doen. Ik wil graag even dit stukje van mijn verhaal afmaken.

De heer **Hageman** (D66): De heer Kouthoofd schept nu nogal wat verwarring. In de commissie heeft hij aangegeven dat hij het voorstel niet rijp vond voor behandeling. Een van zijn grote bezwaren betrof de financiële kant. Nu zitten wij eigenlijk in een spagaat.

De heer Kouthoofd doet een voorstel voor een nader onderzoek naar de financiën. Daarmee wordt de behandeling in deze Staten eigenlijk overbodig. In die zin brengt hij ons dus in verwarring.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Daarom wilde ik mijn inbreng eerst afmaken en had gehoopt dat u dat wilde afwachten.

Omdat wij absoluut van mening zijn dat het voorstel een goede kans van slagen kan hebben en wij de meerwaarde voor Oisterwijk en voor het behoud van industrieel erfgoed zien, vinden wij het van groot belang dat zo'n second opinion het proces niet nodeloos vertraagt. Wat ons betreft gaat het om een snelle, korte, krachtige realitycheck. Het proces moet wat ons betreft gewoon doorgaan, zoals onderhandelingen met partners, etc. en alleen bindende afspraken moeten dan even wachten totdat de resultaten bekend zijn. Wij horen graag of GS bereid zijn om het voorstel te laten checken op de financiële haalbaarheid door een onafhankelijke partij op de manier die ik zojuist geschetst heb. Ik wacht het antwoord hierop graag even af.

De heer **S. Smeulders** (PvdA): Ik wacht dat antwoord ook graag af. Ik heb goed naar de heer Kouthoofd geluisterd. Hij zegt: "niet nodeloos vertragen." Het betekent echter wel enige vertraging en volgens ons zouden wij dat niet moeten willen. Denkt de heer Kouthoofd dat het mogelijk is een financiële quickscan uit te voeren zonder dat er enige vertraging optreedt in de verdere contractfase?

De heer **Kouthoofd** (VVD): Ook om die reden leggen wij het verzoek aan GS voor. Zij weten misschien beter of het mogelijk is. Ik ben benieuwd hoe GS dit zien. Wij willen zo min mogelijk en het liefst helemaal geen vertraging.

De heer **Hageman** (D66): De heer Kouthoofd vraagt om een nader onderzoek, maar het probleem is dat nu de besluitvorming voorligt. Wat is dan op dit moment het standpunt van de VVD?

De heer **Kouthoofd** (VVD): De heer Hageman loopt vooruit op de beantwoording door GS. Ik moet daarop wachten voordat ik mijn oordeel kan vormen.

De **voorzitter**: Mijnheer Kouthoofd, vervolgt u uw verhaal.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Ik was klaar met mijn verhaal, voorzitter.

De heer **Brenninkmeijer** (CDA): Voorzitter! Er is in positieve zin al veel gezegd over dit voorstel, ook door de VVD. Omwille van de tijd ga ik dat niet herhalen. Ik wil een paar opmerkingen maken die de verbeterde rooskleurigheid van het voorstel wat beter in perspectief plaatst. Wij hebben in december eerder over dit voorstel gesproken. De gedeputeerde heeft het toen teruggetrokken en onze voorstellen meegenomen. Wij zijn bijzonder verheugd dat dit geleid heeft tot het nu voorliggende voorstel. Dat is op een aantal punten bijzonder verbeterd. Er is beter zicht op concrete herbestemmingsmogelijkheden. Wij hebben daarvoor intentieverklaringen gezien. Er is een veel grotere kans op revolverendheid door het toevoegen van commerciële functies

zoals woningen, kantoren, productie en retail. Er is ook veel beter zicht op de feitelijke saneringskosten en een goede verdeling van de risico's dienaangaande. Al met al hebben we nu al voor driekwart zicht op concrete herontwikkeling van dit enorme complex. Wij hebben het gezien, wij zijn er geweest. Het is een groot complex. Als je het voorstel tot de essentie terugbrengt, is er op dit moment voor driekwart zicht op herontwikkeling. Ik verwijs naar de intentieverklaringen die daaronder liggen. Natuurlijk zijn er ook risico's. De VVD geeft aan daarvoor een second opinion nodig te hebben.

Het is nu al bekend dat de asbestsanering is aanbesteed binnen het daarvoor begrote budget. Daarnaast zijn de begroting en het bestek voor de grondsanering extern beoordeeld als realistisch en passend binnen budget. Ook daarop is al een second opinion gegeven.

Bij het woningbouwprogramma is het eerdere masterplan teruggedraaid. Het ging om totaal 400-500 woningen en dat worden nu 300-400 woningen, waarvan 30-60 voor rekening komen van de provincie. Het zijn er dus nog wel wat, maar het overgrote deel zit bij de gemeente.

Uiteraard kan het CDA ook niet in de glazen bol kijken, maar is oprecht van mening dat alle risico's goed in beeld zijn gebracht, ten opzichte van het voorstel van 2012 waar nodig zijn beperkt en afdoende zijn afgedekt in het voorstel.

Het verzoek van de VVD om een second opinion of een financiële quickscan laten wij graag ter beoordeling van GS, wij zullen er niet voor gaan liggen. Wij gaan ervan uit dat GS ook als wij nu instemmen met dit voorstel, en dat gaat het CDA ook doen, geen onaanvaardbare risico's aangaan bij de uitvoering, ons indien nodig adequaat en tijdig zullen informeren en zo nodig zullen bijsturen.

Mevrouw **Frijters-Klijnen** (PVV): Ik heb in de commissievergadering gevraagd naar de risico's van de kantoorpanden en waarom er begroot is op ruim 4000 m². De gedeputeerde antwoordde dat het gebouw er nu eenmaal staat en dat daarin kantoorpanden worden gemaakt. Ziet de heer Brenninkmeijer daar helemaal geen risico's vanwege de huidige leegstand? Het is immers nergens op gebaseerd. Er is geen overeenkomst met de regio. Het gebouw staat er, dus daar worden kantoorpanden gemaakt.

De heer **Brenninkmeijer** (CDA): Ik zie dat er een intentieverklaring ligt van een vastgoedinvesteerder. Die zegt dat hij daar brood in zit en dat wil gaan herontwikkelen. Als dat tot een overeenkomst leidt, zijn wij van een groot deel van dit risico verlost. In die zin vind ik dat het huidige voorstel ten opzichte van dat van december een heel stuk in de goede richting is verbeterd. Bij andere voorstellen in het kader van de erfgoedcomplexen is dat veel minder. Dat kun je bij dit voorstel in ieder geval niet zeggen. Ik kan ook niet in de glazen bol kijken en ik weet ook niet wanneer de crisis beëindigd zal zijn, maar ik ben ervan overtuigd dat met het voorliggende voorstel de risico's goed in kaart zijn gebracht en afgedekt en waar nodig verminderd. Het is een veel beter voorstel dan het voorstel van december. Nogmaals, het moge duidelijk zijn dat het CDA ervan overtuigd is dat er nu een goed voorstel voorligt. Het KVL-terrein kan nu eindelijk na zoveel jaren braak liggen worden aangepakt. Het woonklimaat en de leefbaarheid van de gemeente Oisterwijk krijgen weer een positieve impuls met behoud van belangrijk erfgoed. Het verhaal van de KVL gaat door en wij zijn benieuwd naar het vervolg.

Mevrouw **Roozen** (SP): Voorzitter! De SP-fractie heeft uitvoerig kennisgenomen van de stukken die GS hebben voorgelegd. Zij is tot de conclusie gekomen dat het weliswaar een ambitieus plan is en blijft, maar zoals het er nu uit ziet is het een plan dat kansen biedt om ook daadwerkelijk verwezenlijkt te worden.

Voor de gemeente Oisterwijk biedt de samenwerking met de provincie meer mogelijkheden om het hele complex een andere bestemming te geven en investeerders aan te trekken voor het behoud van een deel van het Brabantse erfgoed.

Economisch gezien is de tijd wellicht niet gunstig, maar juist in een periode van economisch zwaar weer lijkt het ons goed om op een verantwoorde manier initiatief te nemen. Wij stemmen daarom in met de voortgang van dit project.

Wij wachten graag het antwoord van GS af op de vraag van de VVD om een second opinion.

Mevrouw **Frijters-Klijnen** (PVV): Voorzitter! Helaas heeft het ordevoorstel van de PVV om dit dossier vandaag niet te behandelen geen meerderheid in de Staten gekregen en daarom sta ik hier met tegenzin. PS moet voldoende tijd gegund worden om weloverwogen besluiten te kunnen nemen. Daar heeft de Brabantse burger recht op en daarvan kan nu geen sprake zijn.

Op 26 april jl. was er in de commissie aanvankelijk geen meerderheid die het voorstel rijp achtte voor behandeling. Dat was afgelopen januari ook al het geval, een teken aan de wand dus dat dit dossier veel problemen oplevert. Bovendien hebben wij de antwoorden op de vele technische vragen en de memorie van antwoord pas in een zeer laat stadium ontvangen. Voor onze fractie is het van meet af aan duidelijk dat hier geen concreet plan voorligt.

Ook de voorliggende memorie van antwoord kan ons niet overtuigen. Het feit dat deze nodig was, zegt al genoeg over het voorliggende stuk.

De PVV vraagt zich af waarom dit dossier prioriteit moet hebben. Zijn er soms al afspraken gemaakt tussen diverse partijen, zoals tussen de gemeente en een of meer bouwfondsen? Zijn die afspraken wellicht ook voor de provincie van cruciaal belang? Zo ja, kan de gedeputeerde aangeven welke afspraken er zijn gemaakt en met welke partijen, met welke bouwfondsen?

De provincie deelt in dit dossier niet alleen in de winsten, maar ook in de eventuele verliezen. Gaarne horen wij duidelijke antwoorden van de gedeputeerde.

De heer **S. Smeulders** (PvdA): Voorzitter! De fractie van de PvdA vindt het KVL-complex in Oisterwijk een erfgoedcomplex dat niet alleen van waarde is voor de gemeente Oisterwijk, maar ook voor de provincie Noord-Brabant. Mijn fractie is er dan ook al langere tijd van overtuigd dat de beslissing van het provinciebestuur om te investeren in dit erfgoedcomplex een juiste beslissing was.

Goede voornemens moeten echter wel op een goede en kansrijke manier worden uitgewerkt en worden uitgevoerd. Daarom was de fractie van de PvdA aanvankelijk kritisch ten opzichte van de plannen die GS hebben opgesteld om de revitalisering van het gehele terrein mogelijk te maken. Mijn collega Paul van Liempd die ik mag vervangen als woordvoerder maar die vandaag gelukkig wel aanwezig is, heeft in de twee behandelingen in de commissie een aantal kritische vragen gesteld. Die vragen hadden

o.a. betrekking op de geluidseffecten en externe veiligheid van het spoor, de regionale woningbouwafspraken en de kosten en risico's die de sanering van de vervuilde ondergrond op het voormalige fabrieksterrein met zich meebrengen, want die waren onduidelijk. Onze vragen zijn door GS inmiddels naar onze tevredenheid beantwoord. Wij willen de ambtelijke organisatie en de gedeputeerde dan ook danken voor de moeite die zij zelfs in het reces genomen hebben om tot een goede beantwoording te komen.

Wij hebben al bij de eerste commissiebehandeling laten weten dat we de investering die de provincie in het KVL-complex moest doen aan de hoge kant vonden. Dat is eigenlijk nog steeds het geval, maar toch zijn er dingen veranderd. Er zijn meer appartementen gecreëerd waardoor de investering van de provincie lager kan worden. Dat staan wij voor en daarmee zijn wij dus tevreden.

Toch is het investeringsbedrag nog steeds hoog, ook in vergelijking met onze investeringen in andere erfgoedcomplexen. Dat blijft een punt van zorg. Gelukkig heeft GS het signaal dat o.a. ook door de fractie van de VVD werd afgegeven opgepakt om meer private partijen te benaderen om in dit project te investeren zodat de risico's voor en de investeringssom van de provincie kleiner kunnen worden. Natuurlijk zijn die afspraken nog niet keihard en helemaal rond, want men kan moeilijk een handtekening zetten zolang PS nog niet hebben ingestemd. Dat begrijpen wij, maar er liggen wel intentieverklaringen die vertrouwenwekkend zijn en die ons duidelijk maken dat er marktpartijen zijn die willen investeren en ons risico daarmee verkleinen. Daarover zijn wij tevreden.

Wij hebben ook de wens geuit dat zo veel mogelijk marktpartijen die niet afhankelijk zijn van subsidie onderdeel uitmaken van de gebruikers van het KVL-complex. Volgens ons wordt het project hiervan in veel opzichten sterker. We denken dat dit nog beter kan en vragen de gedeputeerde nader in te gaan op de mogelijkheden die zij ziet tijdens de revitalisering maar ook in de komende jaren, om het aantal commerciële gebruikers van het complex te verhogen. We vragen de gedeputeerde ook om hierbij de terugvalopties te betrekken en indien mogelijk eerder aan te wenden. Is dat eerder mogelijk dan over vijf jaar? Impliciet vragen wij daarmee ook hoe er omgegaan worden met kansen die de markt biedt.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter! Dit voorstel is inmiddels twee keer in de commissie Cultuur en Samenleving behandeld. Daar heeft het van alle behandelde erfgoedcomplexen het minst weten te overtuigen. Dat ligt niet aan de potentie van het complex. Met een focus op ambachten kan er een dynamiek ontstaan die het complex iets extra's kan geven. Dat er twijfels zijn, ligt aan de relatief hoge bedragen die geïnvesteerd moeten worden, aan de forse onrendabele top en aan de risico's die verbonden zijn aan dit project. Die twijfels zijn bij de VVD blijkbaar inmiddels zo groot dat zij extra onafhankelijk onderzoek wil. Wij beschouwen dat toch als een teken van wantrouwen ten aanzien van het voorstel en de verantwoordelijke gedeputeerden.

Op basis van de eerste bespreking is het voorstel aangepast, waarbij het college goed heeft geluisterd naar de geuite bezwaren. Daarbij is het risico bij de bodemsanering verlaagd en is er een provinciale subsidiepot gevonden om een deel van de kosten te betalen. Door een woonfunctie op te nemen is het rendement van het project verhoogd. Volgens het antwoord van de gedeputeerde zijn deze woonplannen in het regionaal

overleg afgestemd en zouden zij voorzien in een regionale behoefte. Een aantal pijnpunten voor D66 is aldus weggenomen.

Wat overblijft zijn de risico's die aan dit soort projecten kleven. D66 is niet bang van risico's. Het leven -- zelfs het politieke leven -- kent nu eenmaal risico's. Toch willen wij de genoemde risico's die vergezeld zijn van een forse onrendabele top kunnen wegen. Daarvoor hebben wij als D66 bij herhaling gevraagd om een integrale visie en een mogelijkheid om de toegevoegde waarde van dit complex af te zetten tegen nog te ontwikkelen complexen. Wij zouden geen voorstander zijn van een situatie waarin degenen die het eerst komt ook het eerst maalt.

De gedeputeerden hebben in de laatste commissievergadering aangegeven deze integrale benadering niet te kunnen of te willen geven. Daarmee is het voor D66 moeilijk geworden een objectieve afweging te maken. Moeten wij zelf inschatten of de verhouding tussen kosten en risico's ten opzichte van het maatschappelijke rendement voldoende is in vergelijking met nog te ontwikkelen complexen, onder andere uit het verkenningenboek? Dat definitieve oordeel zal afhankelijk zijn van deze beraadslagingen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter! Ter besluitvorming ligt een ambitieus en kostbaar plan voor met een zinvolle invulling en een zeer lange voorgeschiedenis. Hoe kan het dan dat er zo veel vragen zijn gesteld door alle partijen, het voorstel zelfs niet rijp voor behandeling werd geacht en eind vorig jaar door de commissie werd terugverwezen om te worden aangepast? Dat is nogal wat. Dat zien wij niet vaak gebeuren met voorstellen.

Verschillende partijen hebben een aantal redenen genoemd: de invulling is te licht om te kunnen renderen; investeringen zijn te groot in verhouding tot de andere erfgoedcomplexen, etc. Daarnaast speelt de investering van 5 miljoen euro die in het verleden is gedaan natuurlijk een rol, want als wij niet verdergaan met dit project kan dat weleens weggegooid geld zijn. Er staat een behoorlijke druk op het geheel.

GroenLinks was van meet af aan niet blij met de investeringen in grote erfgoedcomplexen en heeft destijds tegengestemd. De middelen die hierheen gaan, wil mijn fractie liever aanwenden voor duurzame energie en natuur. Bovendien vindt zij dat de volgorde waarin de voorstellen naar ons toekomen at random is en dat de Staten niet goed kunnen sturen. Dit gevoel van onmacht en de onzekerheid of het geld wel goed besteed wordt, maakt het voor ons erg ingewikkeld om voor het voorstel te kunnen stemmen. Als wij besluiten om nu bijna 5 miljoen euro uit het investeringskrediet aan te wenden voor dit voorstel, is er straks dan nog genoeg om te investeren in de andere plannen die misschien beter zijn? Het lijkt nu te veel op "wie het eerst komt, het eerst maalt". De heer Hageman van D66 zei dat ook al. Wij weten dat niet alle projecten uit het boek der verkenningen gehonoreerd kunnen worden omdat daarvoor eenvoudig niet genoeg geld is. Mocht ik het mis hebben, dan hoor ik dat graag.

Wij vinden het een slechte zaak dat de Staten geen grip hebben op de rangvolgorde van keuzes die worden gemaakt uit het boek en willen daarin verandering. Wij willen meer informatie krijgen over de plannen en vooral over de volgorde. Wij vinden dat de Staten een totaalverhaal voorgelegd moeten krijgen waaruit wij eerst keuzes kunnen maken en daarna pas gaan invullen. Wij vragen GS dan ook indringend om hiervoor met een voorstel te komen.

Ik ga terug naar het huidige voorstel. De aanpassingen van de woningen voor een persoon, het terugbrengen van krediet binnen de afgesproken kaders, de toename van het aantal partners en huurders en de afspraken met de gemeente Oisterwijk hebben het voorstel zeker beter gemaakt. Wij vinden het aantal woningen dat de gemeente/provincie wil gaan zetten aan de forse kant. Met het oog op de slechte huizenmarkt zien wij hier risico's. De inhoud van het voorstel met ambachten en creativiteit vinden wij aantrekkelijk, zeker omdat er wordt samengewerkt met kunst en bedrijven. Met de uitvoering van de plannen wordt een nieuw stuk Oisterwijk gecreëerd waarin bedrijvigheid en wonen met elkaar verbonden worden. In eerste instantie is dit natuurlijk de verantwoordelijkheid van de gemeente Oisterwijk zelf, maar die kan dat niet alleen. Het is dan ook heel gunstig dat het KVL-complex is uitgekozen om te profiteren van het erfgoedkrediet, maar het is ook noodzakelijk. Wij snappen de noodzaak maar zien ook de risico's, net als de andere partijen. Gezien de kaders die wij hiervoor zelf hebben gesteld, hebben wij geen reden om tegen dit plan te stemmen.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voorzitter! Wat moet ik nu nog zeggen? De koppen zijn geteld.

Ik heb dit complex bekeken vanuit de vraag of wij 12 of 13 miljoen euro gaan uitgeven aan iets waarin je gelooft. Ik vind namelijk dat je als politicus moet instemmen met dingen waarin je gelooft. Ik ben er van de week nog even naar toe gereden. Normaal zou zo'n complex met een bulldozer gelijk worden gemaakt, zo slecht ziet het eruit. Nu wordt het gezien als een enorm erfgoed. Ik zie er ook wel wat in, zeker als je naar mijn naam kijkt. Er zitten wat rechtstandige dingen in die het opknappen waard zijn. Dat geldt naar ons idee echter niet voor het hele complex.

Hoe kan het in godsnaam? Alle kantoren staan leeg en wij gaan kantoren maken die pal naast de spoorlijn staan waarover de giftreinen rijden, maar dat terzijde.

Verder komen er complexen met een zorgfunctie. Daaraan bestaat in de toekomst echt geen behoefte, want er komen veel verzorgingstehuizen leeg omdat alleen nog maar zware gevallen in zo'n huis worden opgenomen. Ik geloof wel in de bouw van eenpersoonshuishoudens. Daaraan bestaat ontzettend veel behoefte. Als de prijs binnen de perken blijft, zullen die in een behoefte voorzien. Moet je daarvoor echter zo'n groot complex in stand houden? Ik geloof het niet. Als het wat kleiner en behapbaarder was en je kon zien wat er vroeger gestaan had, dan zouden wij ermee kunnen instemmen. Maar nu 13 miljoen euro hierin investeren, daarbij heb ik zo'n slecht gevoel ik kan dat niet op mijn geweten nemen.

De **voorzitter**: De fractie van de Partij voor de Dieren heeft aangegeven het woord niet te willen voeren.

De heer **Kap** (OSN): Voorzitter! Ik geef even de hoofdlijn van onze mening. Wij vinden het complex in Oisterwijk absoluut cultuurhistorisch waardevol en het behouden waard. Het is echter ook een gigantisch groot complex waarin zeer veel inhoudelijke facetten zitten die het onwaarschijnlijk maken dat dit project opgepakt zal worden door de markt, niet in de laatste plaats door de enorme kosten die met dit project gemoeid gaan. Gezien het feitencomplex ter plaatse is daarmee een rol voor de overheid voorstelbaar. Gezegd

moet ook worden dat het aanvankelijk terugnemen van het stuk door GS uiteindelijk tot een inhoudelijk beter stuk heeft geleid.

Het blijft echter wel vervelend dat wij niet een Gesamtprogramm hebben waardoor wij de verschillende projecten kunnen vergelijken en naast elkaar kunnen zetten.

Wie oogkleppen op heeft, kan immers niet alles zien. Wij sluiten daarom met deze werkwijze niet uit dat er aan het eind van de rit, wanneer het geld reeds vergeven is, een project in beeld komt dat beter aansluit bij de uitgangspunten van de cultuurhistorische complexen. D66 heeft dit ook reeds benoemd. Ik steun GroenLinks in het verzoek om dit proces voortaan anders vorm te geven.

Zoals u weet heb ik mij ook gericht op het thema externe veiligheid. Het lijkt mij dat dit thema, en een thema als volksgezondheid, primaire punten zijn die door volksvertegenwoordigers moeten worden beschouwd. In dat kader is het bijzonder spijtig dat dit document niet direct voor PS beschikbaar was. Na het opvragen van het stuk wordt vervolgens op geen enkele wijze duidelijk welke aantoonbare input er geweest is van gemeenten en provincie voor het Basisnet Spoor. Wij hebben nog steeds de vraag, of de recente toevoeging van woningen in het provinciale plangebied deel van deze input is. Het is ook spijtig dat PS een document hebben gekregen waarin verouderde berekeningen staan. GS geven ook toe dat deze berekeningen niet meer actueel zijn. Spijtig is ook dat een relevant thema als het plasbrandaandachtsgebied niet benoemd is. Dat komt bovenop dat het masterplan dat ons ter beschikking is gesteld, uit 2011 komt. Daarin staan woningen bij het spoor maar die zijn niet meegenomen in het rapport over het onderzoek naar externe veiligheid.

Het is niet zo gek dat wij vertrouwen op een stuk dat ons door GS ter beschikking is gesteld. Gisteren kregen we echter van Bureau Oranjewoud te horen dat het masterplan in zowel 2012 en 2013 geoptimaliseerd is. Waarom is niet het exemplaar van 2013 ter beschikking gesteld aan PS? Waarom worden PS hiermee op een kennisachterstand gezet? Wat is er tussentijds eigenlijk in die masterplannen gewijzigd? Wij weten het niet. Is het logisch dat zorgappartementen nabij het spoor worden gebouwd? De zelfredzaamheid van deze mensen is nergens geborgd. Gezegd wordt dat de externe veiligheidsaspecten pas bij een gemeentelijk ruimtelijk besluit aan de orde kunnen komen, maar ik zou het in een situatie waarin juist in het hoogste gebouw van 16 meter hoog ouderen of gehandicapten gevestigd worden van zorgvuldigheid vinden getuigen om daarover aan de voorkant al duidelijkheid te hebben. Zijn we dit ook niet verplicht tegenover onze burgers? Zou een incident zoals in Wetteren niet ten koste van alles voorkomen moeten worden?

Ik kom tot de conclusie dat PS een belangrijk besluit moeten nemen, waarbij het thema externe veiligheid onvoldoende is uitgekristalliseerd. Mijn fractie vindt dit niet acceptabel naar onze burgers toe. Als wij daarbij de hobbels tellen die door andere fracties zijn benoemd, zijn wij nog niet voldoende overtuigd om steun aan dit voorstel te kunnen verlenen.

De vergadering wordt van 14.40 uur tot 14.55 uur geschorst.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Voorzitter! Allereerst dank ik de Staten voor de vriendelijke woorden die zijn gesproken over het proces tot nu toe. Ik wil de Staten ook danken voor de energie die ze erin hebben gestoken. Alhoewel ik af en toe verbaasd was

over de gedetailleerdheid van de vragen, zijn technische vragen daarvoor ook bedoeld. We hebben dan ook geprobeerd ze snel en goed te beantwoorden. Ik zou deze gelegenheid kunnen gebruiken om nogmaals het standpunt van GS aan u te vertellen en te zeggen dat wij achter dit ambitieuze maar ook haalbare plan staan, maar ik wil er niet al te diep op ingaan en vooral insteken op de concrete vragen die zijn gesteld.

De fractie van de VVD vroeg om een second opinion of een financiële quickscan. Het is begrijpelijk dat in de huidige tijd zo'n vraag opkomt want er zijn risico's; dat klopt. Natuurlijk kunnen we best nog eens door een extern iemand naar die risico's laten kijken. Ik wil er wel een kanttekening bij plaatsen. De uitkomst zal natuurlijk nooit zijn dat het wel meevalt met die risico's of dat er geen risico's zijn. Die zijn er en die blijven ook. We hebben ze zeer grondig in beeld gebracht, onderzocht, doorgerekend en niet alleen intern. Al die onderzoeken, die de Staten ook hebben ontvangen, zijn door gespecialiseerde externe bureaus uitgevoerd. We hebben ook geschreven hoe we die risico's zullen beheersen, hoe we die kunnen verminderen, hoe we de Staten erover zullen rapporteren. Het staat allemaal in het dossier en in alle onderliggende onderzoeksrapporten. Wellicht heeft u die niet allemaal kunnen lezen maar wij natuurlijk wel en wij hebben daarop onze mening gebaseerd.

Ik heb uit de vraag over de financiële quickscan begrepen dat de VVD iemand wil laten kijken naar de huidige stukken. Er komt dus niet een nieuw onderzoek of een nieuw rapport.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat ze best een quickscan willen laten uitvoeren om de risico's nog een keer in beeld te brengen maar ook dat dit al lang is gebeurd en dat die risico's er zijn. Dat weten we; dat staat in de stukken. Waarom wil de gedeputeerde dan een quickscan laten uitvoeren? Is dat niet een beetje een farce?

Mevrouw **Van Haften-Harkema** (GS;CDA): Als dat helpt om mensen er een beter gevoel bij te geven wil ik best die moeite doen, maar ik heb er wel een paar voorwaarden bij en die ben ik nu aan het opnoemen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Maar zo'n quickscan gaat ook een hoop geld kosten.

Mevrouw **Van Haften-Harkema** (GS;CDA): Dat is een van de voorwaarden die ik nog ga noemen. We gaan dus iemand laten kijken naar de huidige stukken. Er komt niet een nieuw onderzoek. We kunnen intussen doorgaan met onze aanpak, de voorbereidingswerkzaamheden en de uitvoering. Er is dus geen tijdverlies. Ik zou willen voorstellen en ik hoop dat het ook zo wordt bedoeld, dat de uitkomst van zo'n quickscan ter informatie naar de commissie CS gaat, met daarbij een korte oplegger van het college waarin wij aangeven of er al dan niet een noodzaak is iets met de uitkomst te doen en of die bijvoorbeeld moet leiden tot bijsturing in het proces naast de bijsturingmogelijkheden die er sowieso zijn en die de Staten zelf ook twee keer per jaar krijgen bij de rapportage over het ontwikkelbedrijf. GS hebben alle vertrouwen in de uitkomst van zo'n financiële quickscan want wij denken dat we het huiswerk goed hebben gemaakt en we weten en we vertrouwen erop dat onze ontwikkelbedrijf zeer veel ervaring heeft met risico-inschatting en risicobeheersing.

De heer **Hageman** (D66): Als ik het goed hoor zegt de gedeputeerde dat ze best een quickscan, een second opinion of hoe men het wil noemen wil laten uitvoeren. Dat heeft naar ik aanneem een uitkomst. Ik ben benieuwd of dit ook betekent dat het besluit zoals het nu voorligt, wordt teruggetrokken in afwachting van de uitkomst van de second opinion.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Zeer zeker niet.

De heer **Hageman** (D66): Wat is dan de toegevoegde waarde van de second opinion als we nu instemmen met het voorstel, inclusief alle risico's, financiële gevolgen enzovoorts?

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Ik weet niet of u die vraag aan mij moet stellen.

De heer **Hageman** (D66): Ik kan het aan iedereen vragen, maar ik vraag nu aan de gedeputeerde wat haar inschatting is als verantwoordelijke persoon van de zin van de uitkomst van dat onderzoek.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Ik kan mij behoorlijk goed voorstellen dat in de huidige tijd bij dit voorstel mensen het toch gevoelig vinden. Er zitten risico's aan en het gaat over grote bedragen. Ik kan best meevoelen dat mensen vragen er nog eens naar te kijken en dat dat een beter gevoel kan geven. Ik denk dat de uitkomst ervan helemaal niet schokkend zal zijn. Ik zou graag zien dat als we het doen die quickscan ook snel wordt gedaan, zonder vertraging en zonder hoge kosten.

De heer **Hageman** (D66): De vraag was wat het betekent voor de besluitvorming. Als we nu ja zeggen tegen het complex dan is een extra onderzoek naar de risico's overbodig. We moeten nu een inschatting doen van de risico's en beslissen of we het al of niet goed vinden. Dan nemen we een besluit.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Ik heb er al op geantwoord maar ik zie de heer Kouthoofd naar voren komen en die wil hier ongetwijfeld op antwoorden.

De heer **S. Smeulders** (PvdA): Voorzitter! Wij vinden het in principe prettig dat GS zich bereid tonen mee te denken met de gevoelens van de Staten. Gelukkig heeft de gedeputeerde zelf geen last van die twijfels want anders zou ze het project niet zo voorstellen.

We praten de ene keer over een second opinion en de andere keer over een financiële analyse. Kan de gedeputeerde iets specifiekere aangeven wat er precies getoetst gaat worden. Zijn dat alleen de financiële kerncijfers of is het ook de inhoud van de plannen, is het de kansrijkheid van de woningaantallen? Wat gaat precies getoetst worden, krijgt het een integraal karakter en wanneer, denkt ze, hiermee klaar te zijn?

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Ik kan die vragen niet zo concreet beantwoorden omdat ik het niet zo aan de Staten voorleg. Ik denk dat we het vrij snel

kunnen doen en ik heb uit de inbreng van de heer Kouthoofd begrepen dat het de bedoeling is vooral een financiële quickscan te doen naar de risico's, na te gaan hoe die zijn berekend en in beeld gebracht. Dat is wat ik hem heb horen zeggen.

De heer **S. Smeulders** (PvdA): Voorzitter! Als er geen specifieke motie of geen specifiek amendement van de VVD komt ga ik er vanuit dat de gedeputeerde na deze vergadering met de heer Kouthoofd als opdrachtgever van dit onderzoek gaat overleggen hoe dit precies uitgevoerd zal worden.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Het lijkt mij voor elk collegebesluit verstandig ook de uitwerking te doen in nauwe samenwerking met de Staten. Ik heb meer fracties horen spreken over de grote risico's. Als de Staten zeggen dit een goed idee te vinden, dan kunnen we ermee aan de slag en dat zal ik zeker doen in overleg met de naast betrokkenen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter! Stel dat wij vandaag het besluit nemen met de toezegging van de gedeputeerde inzake de quickscan, is zij dan bereid die quickscan te zien als een mogelijkheid voor deze Staten met de uitkomsten daarvan weliswaar niet het besluit terug te draaien maar wel eventueel bij te sturen, dus een quickscan mede als een sturingsmogelijkheid voor de Staten? Als ik het zo uitleg kan zij zich er dan in vinden dat dat het nut van de quickscan ofwel de second opinion zal kunnen zijn?

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Sterker nog, ik heb het zojuist ook zo geduid. Wij willen graag bij de uitkomst van de quickscan een oplegger doen van het college waarin wordt aangegeven hoe wij denken dat het wel of niet invloed heeft op het proces dat wij zijn ingegaan met de KVL, of er noodzaak is bij te sturen, in de verre toekomst of nu direct. Dat kan terwijl het proces gewoon loopt. Zo heb ik de insteek begrepen.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Het eerste wat ik hier over wil zeggen is dat het heel fijn is dat de gedeputeerde hierin mee wil denken. Daarnaast had ik dezelfde vraag als gesteld door de heer Heijmans. Het is heel goed dat de gedeputeerde daarop op deze manier heeft geantwoord.

Mevrouw **Frijters-Klijnen** (PVV): Er is een participatie-overeenkomst, dus wij draaien ook op voor eventuele verliezen. Deze hele discussie toont maar weer eens aan dat er een Statenvoorstel ligt dat totaal niet voldragen is als we hierna nog een second opinion moeten doen. Als we naar de dokter gaan voor een second opinion dan laten we ons niet eerst opereren. Nee, ik ben echt verbijsterd.

De heer **Hageman** (D66): Ik ben niet verbijsterd, maar misschien wel verbaasd. Wat ik de gedeputeerde hoor zeggen is dat het proces door kan gaan en dat de uitkomst van de quickscan eventueel is bedoeld om zaken aan te passen, fijn te tunen of wat dan ook. Ik heb begrepen dat er een urgentie is om een besluit te nemen zodat het proces door kan gaan. Klopt dat nog?

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Ja.

De heer **Hageman** (D66): We gaan dus met partners afspraken maken. Hoe kan dan nog worden bijgestuurd als we nu praktische afspraken maken?

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Het zou mijn streven zijn als we zo'n quickscan doen de nadruk te leggen op quick en het dus op heel korte termijn te doen zodat het niet in de wielen hoeft te rijden van de processen waarmee we bezig zijn.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Ter aanvulling op wat de heer Hageman zei, vraag ik of de gedeputeerde dan ook wil toezeggen dat zij gedurende de quickscan, die heel quick kan zijn, in ieder geval geen bindende afspraken aangaat.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Dat ligt echt aan de snelheid van de quickscan maar ik begrijp de strekking achter uw verzoek. Ik zal er dus heel voorzichtig mee zijn. Aan de andere kant, we zijn al gewoon eigenaar. We stappen er dus niet nu pas in. We zijn in gesprek met talloze partners en daar wil ik graag mee doorgaan.

De heer **Hageman** (D66): Als de heer Kouthoofd dan zegt dat geen bindende afspraken moeten worden gemaakt en dat de quickscan nog van invloed kan zijn op het geheel, wat heeft het dan voor zin om nu te besluiten? Er zijn onzekerheden en er is het vermoeden dat het financieel niet geheel in elkaar zit zoals het zou moeten zijn want daarvoor wordt een second opinion gevraagd, wat is dan zijn motivatie om nu toch tot besluitvorming te komen.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Dat ziet de heer Hageman verkeerd. Hetzelfde was het geval met zijn opmerking daarstraks dat er bij ons wantrouwen zou bestaan. Dat is niet het geval. Wij denken dat het plan wel degelijk een goed plan kan zijn. Het enige wat volgens ons van belang is, is dat nadat dit plan heel uitvoerig in dit huis aan de orde is geweest, het ons verstandig lijkt een andere partij er nog even naar te laten kijken in verband met de financiële risico's. Het is precies zoals mevrouw Van Haaften aangaf en toezegt en daar zijn we heel blij mee.

De **voorzitter**: Mijnheer Hageman, u hebt al een paar keer geïnterpreteerd, dus op dit moment niet meer.

De heer **S. Smeulders** (PvdA): Fijn dat ik wel mag, voorzitter! Wij zijn niet per definitie tegen een quickscan. Het kan heel zinnig zijn als een paar extra ogen naar dit project kijken, ook op andere beleidsterreinen. Het mag echter echt niet tot vertraging leiden. Wij zitten met het volgende. GS gaan na het besluit van de Staten over tot de uitwerking van de plannen en daar hoort ook bij dat afspraken worden gemaakt, interne afspraken, afspraken met gemeenten maar ook afspraken met marktpartijen. Onze vraag is of die quickscan niet tot vertraging gaat leiden in die afspraken, bijvoorbeeld met marktpartijen. Wil de gedeputeerde daarop ingaan?

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Als de Staten vandaag instemmen met dit voorstel dan zullen wij in de hele cyclus van de behandeling van en het omgaan met dit erfgoedcomplex een stap zetten van de ene fase naar de andere. We sluiten dan de verkenningfase af en beginnen met de contractfase. Die contractfase houdt niet in dat we dan volgende week al bij een notaris zitten om handtekeningen te zetten. Er zit dus al wat ruimte in. We kunnen dus de gesprekken en de inhoudelijke voorbereidingen verder voortzetten zonder dat dit wordt tegengehouden doordat we nog iemand naar de stukken laten kijken.

De heer **S. Smeulders** (PvdA): Ik zal het samenvatten. De contractfase gaat dus niet langer duren door deze second opinion.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Wat mij betreft niet. Ik neem aan dat dit ook past bij de insteek van de VVD die zojuist bij de behandeling van de Jaarrekening nog hamerde op uitvoeren, uitvoeren. Dat zal zeker ook uw insteek zijn.

De **voorzitter**: Misschien mag ik even aandacht, heren van de VVD? Mevrouw Van Haaften is aan het woord.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Als de kat van huis is...

Dat wij vertrouwen hebben in de uitkomst van zo'n quickscan kan men ook afleiden uit wat we gisteravond hebben meegemaakt. Gisteravond waren we bij elkaar in het Brabants Museum, weliswaar niet door ons ontwikkelbedrijf gerealiseerd, waar we hebben kunnen ervaren hoe zorgvuldig en strak gestuurd wij opereren bij risicovolle erfgoedcomplexen. Dat vind ik toch wel van toepassing bij de behandeling vandaag van dit voorstel. Dus een quickscan kan geen vertraging en geen hoge kosten meebrengen.

De PVV vroeg of al afspraken zijn gemaakt met partijen. Natuurlijk, alle afspraken staan in het dossier. We hebben intentieverklaringen van partijen, we hebben afspraken met gemeenten want we zijn tenslotte samen eigenaar. Natuurlijk zijn er dus afspraken. We hebben geen afspraken met individuele bouwbedrijven en we hebben niet alle opdrachten verstrekt om dingen te gaan doen. Afspraken zijn er dus zonder meer en alle afspraken zijn in het inmiddels bijna een meter dikke dossier te vinden.

Mevrouw **Frijters-Klijnen** (PVV): Ik doelde ook op afspraken die bijvoorbeeld zijn gemaakt tussen gemeenten en een bouwfonds, waarbij de provincie ook een cruciaal belang heeft.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Ik zou het niet weten. Ik ben geen onderdeel van die afspraken, als ze er al zijn.

De PvdA vroeg naar mogelijkheden om tijdens het project nieuwe investeerders te zoeken of plannen aan te passen en eventueel al een stukje terugvaloptie in te brengen. Waar we bij de KVL mee bezig zijn en wat in het voorstel een centrale plek inneemt, is het organisch model waarmee wij tot de ontwikkeling van een herbestemming willen komen. Een organisch model houdt bij definitie in dat we continu kunnen bijsturen en er altijd plek is – het is groot genoeg – voor nieuwe investeerders en participanten, dit wel natuurlijk binnen het bestemmingsplan dat straks vastgesteld gaat worden. Dat is de

enige beperking daarbij. Er is nog een beperking. Het moet natuurlijk passen binnen het gezamenlijke concept. Mensen die dat mede willen onderschrijven en uitrollen zijn zeer en van harte welkom.

Zowel D66 als GroenLinks zegt zo graag te willen kiezen en vraagt waarom zij niet kunnen bepalen welke van de verkenningen belangrijk genoeg zijn en welke we eerst zullen gaan honoreren. Dat is toch een beetje een aanvliegroute die niet past bij de aanpak van dit hele programma. Wij worden namelijk uitgenodigd door mensen om te participeren. We zijn dan samen op zoek naar kansen en die kansen zitten heel vaak in de actualiteit. Het is dus helemaal niet de bedoeling van het verkenningenboek per se al die verkenningen en al die complexen die daarin staan te honoreren.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Dat is precies het probleem. Wij vroegen iets anders. Dat boek is er wel degelijk en er is een aantal voorstellen uit geselecteerd. Wij willen gewoon mee kunnen sturen bij de volgorde waarin die projecten langskomen. Wij hebben totaal geen grip op wat wel en wat niet gehonoreerd zal worden, want niet voor alles is er geld. Mijn vraag is dus hoe de gedeputeerde denkt ons mee te kunnen laten sturen bij de keuzes die worden gemaakt in de volgorde van de projecten zoals aan de Staten worden voorgesteld.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Ik begrijp de vraag heel goed maar ze klopt niet met de echte wereld. Bij ons komen de plannen binnen in allerlei verschillende stadia, van groen tot rijp, van kansrijk tot sukkelig, alles door elkaar. Wat er in het boek van verkenningen staat is al een eerste selectie.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik begrijp wat de gedeputeerde zegt. De werkelijkheid is natuurlijk wat weerbarstiger. De gedeputeerde kan ons echter wel laten meekijken in die keuken van wat er voorbij komt zodat wij meer voorbereid kunnen zijn en zelf ook kunnen zien wat er aan gaat komen. Voor ons is het op dit moment wel wat koffiedik kijken.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Dat zou niet zo moeten zijn want de Staten krijgen twee keer per jaar elk van die complexen in de verkenningen een update van hoe de gesprekken en onderhandelingen ervoor staan, mededelingen over complexen die zijn afgevallen of on hold zijn omdat er problemen zijn opgedoemd, complexen die in een versnelling terecht zijn gekomen omdat een gemeente zo ver is haar ruimtelijke plannen aan te passen. Het staat allemaal twee keer per jaar in de update die de Staten krijgen. Met andere dan die twintig die erin staan, zijn we niet bezig. Men kan dus niet verrast worden want het staat erin en aan de Staten wordt steeds gerapporteerd. Het zou ook best onhandig zijn als van uw kant een volgorde van projecten werd aangegeven want dan gaan de prijzen van die complexen en van de onderliggende gronden zienderogen omhoog. Misschien moet u het ook vanuit dat oogpunt niet echt willen.

De heer Kap stelde vragen over externe veiligheid. Ik heb weer bijgeleerd. De plasbrandaandachtsgebieden die hij in zijn technische vragen de revue liet passeren, waren voor mij volstrekt nieuw. Gelukkig hebben we hier mensen in huis die dat in een keer goed kunnen beantwoorden. Die antwoorden heeft hij ook ontvangen. De beantwoording is niet alleen gedaan door mensen van dit huis maar ook door

Oranjewoud, de makers van dit rapport waaraan hij steeds refereert. De conclusie is dat zodra het masterplan definitief wordt en zodra het Basisnet definitief wordt vastgesteld in de Eerste Kamer, het bestemmingsplan door de gemeente kan worden vastgesteld en dan de veiligheidsonderzoeken opnieuw worden gedaan en geactualiseerd omdat we dan weten dat het echte, concrete plannen zijn voor die plaats daar.

De heer **Kap** (OSN): Wij hebben nu toch al zicht op wat die plannen zijn en die kunnen dus nu ook al geactualiseerd worden. Daar is toch geen ruimtelijk besluit van de gemeente Oisterwijk voor nodig?

Mevrouw Van Haaften-Harkema (GS;CDA): Dat is niet waar. Vandaag wordt niet vastgesteld waar welke woningen komen. De Staten gaan vandaag mij het kader meegeven om de contractfase in te gaan. Het is dus niet zo dat nu al volstrekt tot op de millimeter het duidelijk is. Op hoofdlijnen is het duidelijk en daarvoor hebben wij ook de externe rapporten gebruikt van twee jaar geleden. Straks, voor de gedetailleerde invulling die in de contractfase pas verder wordt uitgekristalliseerd, wordt opnieuw dat externe veiligheidsonderzoek geactualiseerd en kunnen we dat Basisnet daarin een plaats geven.

De heer **Kap** (OSN): Waar ik heel bezorgd over ben is de veiligheid van de mensen die daar gaan wonen.

Mevrouw Van Haaften-Harkema (GS;CDA): Dat begrijp ik. U stelt die vragen niet voor niks.

De heer **Kap** (OSN): Dat zijn we dan in ieder geval met elkaar eens. We moeten op hoofdlijnen kijken; ik sluit me aan bij wat in de stukken staat die door GS ter beschikking zijn gesteld. Er is inderdaad een masterplan van 2011. Van Oranjewoud hoorde ik dan dat er geactualiseerde versies zijn. Op een gegeven moment hebben wij ook zelf het programma gewijzigd. Dan is mijn vraag toch heel terecht hoe het zit met de veiligheid voor die mensen en waarom we dat nu niet aan de voorkant moeten zien te regelen. Dat lijkt mij nu al een cruciaal punt.

Mevrouw Van Haaften-Harkema (GS;CDA): Het lijkt mij dat in elke kaderstelling zonder dat die wordt opgeschreven geldt dat de veiligheid is gewaarborgd als daar woningen komen. Wij gaan samen met de gemeente ervoor zorgen dat daaraan wordt voldaan. Daar kan men vanuit gaan. Ik vertel erbij dat al die onderzoeken worden geactualiseerd zodra het bestemmingsplan wordt aangepast aan het definitieve masterplan.

Mevrouw Van der Kammen (PVV): Voorzitter! Ik wil toch nog even terugkomen op een antwoord dat zojuist is gegeven op onze vraag of er afspraken waren. De gedeputeerde zei dat er absoluut geen afspraken met bijvoorbeeld individuele bouwbedrijven zijn gemaakt. U suggereerde daarmee ongelooflijk goed te weten welke afspraken wel en niet gemaakt zijn. Vervolgens hoor ik toch een tegenstrijdigheid in de beantwoording als het gaat om de vraag of er afspraken zijn met bouwfondsen en dergelijke. Toen gaf de gedeputeerde aan dat niet allemaal precies te weten en geen onderdeel te zijn van die afspraken. Ik voelde daar een tegenstrijdigheid. Wil zij daarop nog reageren?

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Er is geen tegenstrijdigheid. De provincie heeft geen afspraken met bouwbedrijven. Dat was mijn antwoord en is het nu weer. Alle afspraken die wij hebben gemaakt heeft men in het dossier kunnen vinden. Die zijn vervat in intentieverklaringen en briefwisselingen. Alles is bekend.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik kan de vraag anders stellen. Loopt de provincie financieel of bestuurlijk risico's bij afspraken die of de provincie of de gemeente heeft gemaakt en waar zij al of niet bij betrokken is, bijvoorbeeld bij bouwfondsen?

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): De crux van het voorstel waar de Staten straks hun mening over moeten geven, is dat wij het eigendom en de verantwoordelijkheden op dit terrein splitsen. Het is een splitsingsovereenkomst. Omdat wij nu gezamenlijk eigenaar zijn van alles gaan wij, gemeente en provincie, een scheiding aanbrengen tussen waar de provincie eigenaar van is en waar de gemeente eigenaar van is. Op dat punt hebben wij duidelijke afspraken gemaakt en kan het dus nooit zo zijn dat wij een direct belang hebben bij welke afspraak van de gemeente dan ook met welk bedrijf of bevolkingsgroep ook.

De **voorzitter**: Ik zie dat er behoefte is aan een tweede termijn.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Voorzitter! Ik heb zo-even al even gereageerd richting de heer Hageman. Die heeft in eerste termijn een opmerking gemaakt richting de VVD over wantrouwen. Dat wantrouwen is voor zijn eigen rekening. Ons belang zit bij de zorgvuldigheid op het moment dat we zulke hoge bedragen gaan investeren. Wij opereren in een duale verhouding met het college en hebben absoluut vertrouwen in het college.

We danken de gedeputeerde voor haar intentie mee te willen werken aan een second opinion. Graag horen we dan ook de werkelijke toezegging dat zij het gaat doen. Voor de VVD is het belangrijk om te kunnen instemmen met dit voorstel. De wijze waarop de gedeputeerde de quickscan wil uitvoeren is in lijn met wat de VVD bedoeld heeft: geen vertraging, het proces gaat door, snel en niet duur, focus op financiële risico's. Wij onderschrijven dat. Wij willen wel graag de toezegging dat de gedeputeerde in haar onderhandelingsproces ruimte houdt om bijsturingen te kunnen laten plaatsvinden als de uitkomst van de quickscan daartoe aanleiding geeft. Wij hopen dat met inbegrip van die toezeggingen de in het voorstel geformuleerde ambities snel tot resultaat zullen leiden en het een groot succes mag worden.

Mevrouw **Frijters-Klijnen** (PVV): Voorzitter! Ik heb nog een vraag naar aanleiding van het antwoord. Wat betekent de splitsingsovereenkomst voor de participatie-overeenkomst? Komt daar dan een einde aan? Met die participatie-overeenkomst zijn wij eventueel verantwoordelijk voor verliezen. Komt daar dan een einde aan?

De heer **S. Smeulders** (PvdA): Voorzitter! Wij danken de gedeputeerde voor haar antwoorden. Er zijn veel zaken nogmaals verduidelijkt. De PvdA is niet principieel tegen een second opinion zoals ik zo-even al bij interruptie zei. We denken dat het op veel

beleidsterreinen, bijvoorbeeld het beleidsterrein van infrastructuur, heel nuttig kan zijn. Wij vinden het in dit geval echter ook wel enorm belangrijk dat een second opinion niet tot vertraging gaat leiden. We hebben de gedeputeerde net heel duidelijk horen uitspreken dat dit in haar optiek niet het geval zal zijn en we gaan er dan ook vanuit dat het niet het geval is. We zien de resultaten van de second opinion dan ook met interesse tegemoet. Wat betreft de toevoeging van toekomstige functies aan het KVL-complex hoorden wij de gedeputeerde twee kaders noemen. Die kaders zijn het bestemmingsplan dat door de gemeente wordt vastgesteld en het projectplan. Dat is logisch maar wij gaan er ook van uit dat de gedeputeerde bekend is met de opvattingen die bij een meerderheid van de Staten wel leven over de hoogte van de investeringen en de proportionaliteit van de investeringen door de provincie. We hopen ook dat de gedeputeerde mogelijk nieuwe kansen voor het project met die bril zal beoordelen en mogelijkheden positief zal bekijken om nieuwe functies mogelijk te maken.

De fractie van de PvdA acht het belangrijk dat GS zo snel mogelijk aan de slag gaan met de daadwerkelijke ontwikkeling van het KVL-terrein. Het licht moet wat ons betreft zo snel mogelijk aan op dit complex en wij wensen GS daar heel veel succes bij.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter! Wij hebben weer een discussie gevoerd. Met enige spijt moet ik constateren dat de aandacht van de inhoud is afgeleid. Wij praten over een groot complex dat heel veel kansen in zich heeft. Wij zouden het moeten hebben over de grote toegevoegde waarde die dit kan of moet hebben voor Noord-Brabant en voor de omgeving waar dit complex staat. De aandacht gaat echter vooral uit naar de risico's. Namens D66 wil ik benadrukken dat wij in ieder geval in de potentie van het project geloven. Wij raken echter ernstig in de problemen door de inbreng van de VVD. Die fractie zegt dat zij de gedeputeerde niet wantrouwt, maar uiteindelijk is er wel sprake van wantrouwen ten opzichte van het voorliggende stuk. Enkele zaken zijn blijkbaar onvoldoende duidelijk of wekken onvoldoende vertrouwen om op dit moment gewoon "ja" te zeggen tegen het voorstel.

Het volgende probleem is dat de gedeputeerde wel lijkt te willen voldoen aan dit verzoek om een quickscan. Ondanks het feit dat zij vertrouwen heeft in de uitkomst daarvan geeft dit toch voeding aan de twijfel die door de VVD is gezaaid. Dit wordt nog extra gevoed door het feit dat deze gedeputeerde in andere gevallen zeker de moed heeft om initiatieven te ontraden. Misschien komt het omdat deze initiatieven van de zijde van de oppositie komen en niet van de coalitie, maar dat zou een zeer vervelende dynamiek geven aan de discussies in deze Staten. Blijkbaar is er iets wat de gedeputeerde ertoe leidt om dit verzoek te onderzoeken en misschien ziet zij ook enig licht tussen de voorstellen. Dat is zorgwekkend.

Ik weet nog steeds niet 100% hoe mijn fractie zal gaan stemmen, maar zij heeft in ieder geval niet meer zo veel vertrouwen in het voorliggende stuk als eerder het geval was.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter! Allereerst wil ik een opmerking maken over de volgorde van de erfgoedcomplexen en over de manier waarop die worden aangeboden aan de Staten. Ik ben het ermee oneens dat dit niet beter kan. Ik weet zeker dat het wél anders kan. Wij zouden bijvoorbeeld kunnen kiezen in hoeveel kloosters, kastelen, industriële complexen, etc. wij willen investeren. De Staten kunnen dat toch

mee bepalen? Dat is nu zeker niet het geval. Ik wil het college dringend vragen te zoeken naar een manier om ons daarbij beter te betrekken.

Mijn volgende opmerking betreft het feit dat de gedeputeerde wil ingaan op het voorstel van de VVD om een quickscan te laten uitvoeren.

De heer **Heijmans** (SP): Ik heb een vraag aan mevrouw Brunklaus over onze taak als Staten. Zij maakt van ons echt 55 dagelijkse bestuurders door te verlangen dat lijsten en aanmeldingen ons passeren, dat wij die allemaal bestuderen en de selectie maken. Ik moet haar zeggen dat ik daar geen zin in heb.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): U moest eens weten hoeveel tijd het ons gekost heeft, mijnheer Heijmans, om dit voorstel twee keer te behandelen. Hier gaat veel geld naar toe. Is er dan straks nog genoeg voor de andere voorstellen, et cetera? Wij hebben daar totaal geen grip op. Wij besluiten voorstel per voorstel. De pot staat nu op 48 miljoen euro. Wij begonnen met 59 miljoen euro, maar met ieder voorstel dat wordt aangenomen raakt die pot verder leeg. Misschien zijn de voorstellen die mijn fractie heel goed vindt het laatst aan de beurt en dan is de pot leeg.

De heer **Heijmans** (SP): Hoe lang worden de discussies als wij gaan praten over niet rijpe, half rijpe en rijpe voorstellen waarin de ene fractie wel wat ziet en de andere niet? Dat wordt toch helemaal een drama?

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Dat vraag ik ook niet. Ik vraag om meer grip en meer sturing. Het komt inderdaad twee keer per jaar langs. Ik denk dat wij op die momenten met meer informatie en misschien wat meer discussie in de commissie al heel ver zouden kunnen zijn. Dat is wat ik vraag.

Ik ben heel erg verbaasd dat GS ingaan op het verzoek van de VVD om een quickscan te laten uitvoeren. De voorstellen zijn helemaal opnieuw doorgerekend en opnieuw in kaart gebracht en toch moet er nu nog een quickscan worden uitgevoerd. Ik vind dat verbijsterend. Wat is het effect hiervan? Investeerders, de gemeente Oisterwijk, de raadsleden et cetera. Iedereen gaat denken dat er misschien iets niet goed zit in dit voorstel. Volgens mij zetten wij mensen hiermee op het verkeerde been.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Wij maken daarin onze eigen afweging. GS hebben aangegeven veel vertrouwen te hebben in het voorstel. Wij vinden dat het voorstel er in principe positief uitziet. De gedeputeerde zegt zelf dat zij deze quickscan met vertrouwen tegemoet ziet. Het kan niet anders dan dat alle partners baat hebben bij deze quickscan.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter! Het was geen vraag aan de VVD maar een opmerkingen aan het adres van GS. Het college is toch zeker van zijn zaak? Het is net allemaal doorgerekend, wij hebben een nieuw voorstel gekregen, maar nu gaan GS toch in op het verzoek van de VVD om een quickscan te laten uitvoeren. Dat verbaast mij en maakt het voor mij onzeker of de plannen wel juist zijn.

De heer **Kap** (OSN): Als GS zeker zouden zijn van hun zaak, zou dit inderdaad niet nodig zijn. Als de heer Kouthoofd vindt dat het voorstel er zo positief uitziet, waarom is er dan een quickscan nodig? Het is gewoon verspilling van belastinggeld.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Dat zien wij absoluut niet zo. Ik heb in eerste termijn duidelijk aangegeven dat wij door GS voldoende geïnformeerd zijn over alle zaken die bekend zijn bij GS. Dat zijn allemaal zaken die vanuit het provinciehuis geïnitieerd zijn. Dat is prima, maar wij willen een derde even mee laten kijken of de sommetjes goed zijn en daarna gaan wij verder met de zaak. Dat is het verhaal.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik begrijp dit niet. GS hebben de onderzoeken ook door de derden laten doen. Zojuist werd gezegd dat de nadruk op quick ligt en niet op scan en bovendien zou het bijna geen geld kosten. Ik denk dat die derde het dan wel heel quick en goedkoop moet doen. Het verbaast mij dat het college de rug niet gewoon recht houdt en zegt dat het ervoor gaat, dat dit niet nodig is omdat het plan goed genoeg is. Dat vinden wij als GroenLinks ook.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voorzitter! Voor ons hoeft er geen nieuw onderzoek te komen. Ons geweten hoeft niet gesust te worden. Het is voor ons duidelijk. Wij hebben laatst een rapport gekregen waarin stond dat er in Brabant te veel winkels zijn, dus gaan wij nu winkels ontwikkelen. Wij hebben laatst gezien dat er te veel kantoren leegstaan, dus gaan wij nu kantoren ontwikkelen. In Oisterwijk staan er nogal wat gebouwen leeg, dus kunnen wij er best nog wat meer ontwikkelen. Huizen worden niet verkocht, dus die kunnen wij gaan ontwikkelen. Mocht ik het helemaal verkeerd hebben, dan neem ik als dit gerealiseerd wordt met een diepe buiging mijn pet af, want dan is er echt een topprestatie geleverd. Ik kan niet voor dit voorstel stemmen.

Mevrouw **Van Haften-Harkema** (GS;CDA): Voorzitter! Op de vraag van de VVD om een second opinion of een quickscan kan ik "ja" antwoorden. Volgens mij kan die quickscan extra informatie opleveren om te kunnen bijsturen mocht dat nodig zijn.

De PVV vraagt of de splitsingsovereenkomst ook het einde betekent van de participatieovereenkomst. Ook die vraag kan ik bevestigend beantwoorden, want het gaat om heel nieuwe afspraken over de eigendomsverhoudingen. Dat lijkt mij dus logisch. Dat hebben wij ook al eerder aan u geantwoord.

De PvdA vraagt of je echt kansen kunt pakken als je flexibel bent in de functies en in de mogelijkheden. Ja, natuurlijk vooral als wij ons investeringsbedrag kunnen verlagen of onze opbrengsten kunnen verhogen. Zo zitten wij erin. Het krediet dat de Staten vandaag beschikbaar stellen, is het maximale. Wij hopen daaronder te blijven.

Het is fijn dat D66 nog eens heeft benadrukt dat er veel potentie zit in dit voorstel. Het is indrukwekkend in zijn moeilijkheid maar ook indrukwekkend in zijn grootsheid. Ik hoop van harte te kunnen meemaken dat de heer Mondriaan zijn pet afneemt omdat het gelukt is. Het is immers een enorme opgave. Wij hebben allemaal gezien dat het complex op dit moment groots is in zijn lelijkheid, omdat het de afgelopen jaren enorm heeft geleden omdat het leeg stond.

GroenLinks heeft gesproken over de keuzes die de Staten willen kunnen maken. Ik wil hierop graag terugkomen bij de evaluatie. Wij leren al doende en ook wij hebben

behoefte om eind dit jaar bij u terug te komen en samen te bekijken hoe het gelopen is, hoe wij werken binnen de kaders die de Staten ons gegeven hebben, waar wij tegenaanlopen en of wij een en ander eventueel moeten bijstellen. Voor de kortere termijn zou ik de Staten willen vragen om bij een volgende rapportage in het verkenningenboek goed met elkaar te sparren welke informatie zij missen en wat hun meer het gevoel geeft dat zij er bovenop zitten.

De **voorzitter**: Ik heb genoteerd dat gedeputeerde Van Haaften heeft toegezegd op korte termijn een quickscan te laten uitvoeren gericht op de financiële risico's, onder de voorwaarde dat deze scan niet leidt tot vertraging in het proces. De uitkomsten van de quickscan worden via een Statenmededeling via PS naar de commissie voor Cultuur en Samenleving (CS) gestuurd.

In stemming komt Statenvoorstel 24/13 B

De heer **Kouthoofd** (VVD): Voor.

Voorzitter! Omdat de gedeputeerde heeft toegezegd een second opinion te zullen vragen, vertrouwen wij erop dat het voorstel tot een goed einde zal leiden en de ambities van het gebied van tot wasdom kunnen komen.

De heer **Brenninkmeijer** (CDA): Voor.

Mevrouw **Rozen** (SP): Voor.

Mevrouw **Frijters-Klijnen** (PVV): Tegen.

De heer **S. Smeulders** (PvdA): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

Voorzitter! Wij geven het voorstel het voordeel van de twijfel.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Tegen.

Voorzitter! Ik hoop dat ik ongelijk krijg.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De heer **Kap** (OSN): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, 50PLUS, de PvdD en de OSN tegen dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

PS 27/13: Wijziging Verordening ruimte 2012, zorgvuldige veehouderij

Mevrouw **Prins-Afman** (VVD): Voorzitter! Op 22 maart jl. hebben we een besluit genomen over de maximale bouwblokomvang voor grondgebonden veehouderijen en het verlengen van de bouwstop voor geiten- en schapenhouderijen. Dit besluit moet als een provinciaal belang in de Verordening ruimte worden opgenomen. Daarover gaat dit voorstel.

In de commissie hebben we nog uitgebreid stilgestaan bij de omvang van de voerplaat bij grondgebonden veehouderijen. Om duidelijkheid te geven over de mogelijkheid van de opslag van ruwvoer wordt nu voorgesteld een voerplaat met een maximale omvang van een halve hectare te hanteren. De fractie van de VVD is het hier mee eens.

Voor de geiten- en schapenhouderijen loopt de huidige bouwstop per 1 juni aanstaande af. Op dit moment is nog onduidelijk welke maatregelen precies getroffen gaan worden om de risico's voor de volksgezondheid, behalve door het vaccineren van de dieren, nog verder te kunnen beperken. Het is de bedoeling om samen met de sector en de GGD (gemeentelijke gezondheidsdienst) hiervoor maatregelen in een maatlat op te nemen. Om deze redenen zijn we het ermee eens dat de bouwstop verlengd wordt.

Wel hecht de fractie van de VVD er aan nogmaals te benadrukken dat de maatlat er zo snel mogelijk moet komen en dat er geen vertraging mag worden opgelopen. In ieder geval zijn we ook in het kader van de volksgezondheid blij dat er een regeling komt voor het oplossen van knelpunten, waarbij geiten- of schapenhouderijen die bij woonkernen of bebouwingsconcentraties liggen met een ontheffing verplaatst kunnen worden.

De heer **Van Vught** (CDA): Voorzitter! Deze wijziging van de verordening vloeit voort uit de Statenvergadering van 22 maart 2013. De besluiten die toen genomen zijn, worden nu in deze verordening verwerkt.

Aanvankelijk had het CDA voor de geitenhouderij iets meer versoepeling mogelijk willen maken en vooral voor die bedrijven die niet meer dieren gaan houden en die al jaren hun gebouwen willen aanpassen. Langzaam maar zeker wordt het onhoudbaar dat die bedrijven al jaren echt op slot zitten. Sommige bedrijven willen ook investeren in dierenwelzijn of in milieu en ook dat kan allemaal niet.

Omdat wij van GS de toezegging gekregen hebben dat in september de maatlat klaar is, lijkt het ons verstandiger om die paar maanden te overbruggen en de bouwstop te handhaven. Wij verzoeken GS dringend in september die maatlat inderdaad gereed te hebben zodat wij daarover hier een besluit kunnen nemen.

Wij hadden ook wat problemen met betrekking tot de grondgebonden veehouderij en de 1,5 ha plus eventueel 0,5 ha voeropslag als dat nodig is. In de verordening staat dat gemeenten dat in hun bestemmingsplan kunnen opnemen. Er is dus sprake van een bepaalde vrijblijvendheid. Wij gaan ervan uit dat straks in alle gemeenten die mogelijkheid toegepast kan worden en dat wij dit vanuit dit huis stimuleren. Als het op de ene plek wel kan en op de andere niet krijg je een soort kermis in Brabant en dat veroorzaakt veel onduidelijkheid bij de ondernemers.

Met deze twee opmerkingen gaan wij akkoord met het voorstel.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voorzitter! De SP is akkoord met de bouwstop en met de knelpuntenregeling. Volgens ons is dit op dit moment het enige juiste politieke en bestuurlijke antwoord op de maatschappelijke problemen en de zorgen die er leven. De SP snapt ook dat deze bouwstof bedrijfsontwikkelingen blokkeert, maar er wordt door de geitensector samen met de GGD een voorstel uitgewerkt voor een verstandige bedrijfsontwikkeling die de risico's voor de volksgezondheid beperkt. Dat voorstel wordt straks opgenomen in de maatlat. De Staten hebben al eerder aangegeven en herhalen dat nu dat zij haast willen maken met die maatlat, maar tot die tijd is de bouwstop nodig. Wij kunnen daarmee instemmen.

De SP is ook akkoord met de maximering van de afmetingen van grondgebonden veehouderij tot 1,5 ha en met maximaal 0,5 ha voor de voerplaten. Mijn fractie vindt wel dat wij het straks bij de bespreking van de maatlat uitvoerig moeten hebben over de noodzaak om nader te bepalen wat duurzaam grondgebonden veehouderij is.

Ik zag in de Memorie van Antwoord ook iets staan over de adviescommissie agrarische bouwaanvragen. Wij gaan er blijkbaar niet over, maar toch zou ik namens mijn fractie degenen die er dan wél overgaan het advies willen geven om ook eens wat andere mensen in die commissie op te nemen dan alleen de mensen die er nu inzitten. Het zou ons een lief ding waard zijn als er ook adviseurs bijkomen op het gebied van groen- en volksgezondheid.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter! Een bestemmingsplan dat ligt in een agrarisch gebied kan voorzien in een uitbreiding van een grondgebonden agrarisch bedrijf tot ten hoogste 1,5 ha. mits uit de toelichting blijkt dat deze uitbreiding noodzakelijk is voor de agrarische bedrijfsvoering, aldus artikel 8.3, lid c uit de Verordening ruimte. Bij deze spoedwijziging in de Verordening ruimte wordt de nadruk gelegd op onder meer deze vage zinsnede. In de praktijk betekent dit dat voor het beoordelen van agrarische ontwikkelingen doorgaans advies gevraagd wordt aan het zelfstandig adviesorgaan AAB (de Adviescommissie Agrarische Bouwaanvragen). Deze commissie met een vertegenwoordiging van de VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten), de provincie Noord-Brabant en de ZLTO (Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie) is speciaal opgericht om over de bedrijfseconomische noodzaak van ontwikkelingen van agrarische bedrijven te adviseren conform provinciaal ruimtelijk beleid. De PVV plaatst vraagtekens bij de partijdigheid van deze driekoppige adviescommissie. Hoe zit het met de borging van o.a. de volksgezondheid, de leefbaarheid en het dierenwelzijn conform de denklijn van de transitie naar een zorgvuldige veehouderij? Waarom zijn conform de wens van de commissie voor de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij de overige organisaties niet vertegenwoordigd? Of worden het bestuur en de adviescommissie opgeheven als de maatlat ingaat?

In publicaties van bouwaanvragen lees ik regelmatig: conform advies besloten. De PVV is van mening dat de beweegredenen tot het nemen van een besluit transparant moeten zijn voor politici en burgers. Zij vindt het dan ook onbegrijpelijk dat dit momenteel niet het geval is. Dit alles is niet zorgvuldig en daarom dienen wij een motie in waarin GS wordt verzocht de samenstelling van de AAB te herzien en de adviezen van de AAB aan gemeenten waar mogelijk te publiceren op de website.

De **voorzitter**: Door de leden mw. Kardol en Van der Wel wordt de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 17 mei 2013 ter bespreking van de Wijziging Verordening ruimte 2012, zorgvuldige veehouderij, constaterende dat:

- *de samenstelling van de stichting AAB bestaat uit een vertegenwoordiger van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de provincie Noord-Brabant en de ZLTO;*
- *de AAB adviezen uitbrengt conform provinciaal ruimtelijk beleid;*
- *de AAB adviezen verleent aan de Brabantse gemeenten,*

overwegende dat:

- *op 22 maart 2013 de denkklijn voor de transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020 is vastgesteld door Provinciale Staten;*
- *de samenstelling van het AAB bestuur en adviescommissie geen vertegenwoordiging bevat conform de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV),*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *de AAB te verzoeken de samenstelling van de adviescommissie te doen herzien, en gaan over tot de orde van de dag."*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 17 mei 2013 ter bespreking van de Wijziging Verordening ruimte 2012, zorgvuldige veehouderij, constaterende dat:

- *de samenstelling van de stichting AAB bestaat uit een vertegenwoordiger van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de provincie Noord-Brabant en de ZLTO;*
- *de AAB adviezen uitbrengt conform provinciaal ruimtelijk beleid;*
- *de AAB adviezen verleent aan de Brabantse gemeenten,*

overwegende dat:

- *adviezen "conform advies besloten" niet transparant zijn voor politici en burgers;*
- *openbaren van adviezen bijdraagt aan de transparantie van een zorgvuldige afweging,*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *om aan de AAB te verzoeken, voor zover mogelijk, de adviezen van de AAB aan de Brabantse gemeenten te publiceren op de website, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze moties maken onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgen de nrs. M5 (27/13) en M6 (27/13).

De heer **Wagemakers** (PvdA): Voorzitter! Er liggen twee vragen voor bij de aanpassing van de Verordening ruimte. Laten wij eerlijk blijven: het gaat om een tijdelijke aanpassing. De wereld blijft na vanmiddag ongeveer hetzelfde en zal in ieder geval niet vergaan. Er is wel iets aan de hand. Wij spreken in de toekomst en maken steeds opmerkingen over de maatlat, over de combinatie met de maatlat. Wij hebben die maatlat wellicht in het hoofd en hebben daar ideeën over maar die liggen nog niet vast. Ik ben het met de

voorgaande sprekers eens dat het tijd wordt dat die maatlat er snel komt. Wij moeten de duidelijkheid waarborgen in de provincie. Wij zijn het ermee eens dat dit ook geldt voor de bouwstop bij de geitenhouderijen. Maar wat gebeurt er nu? Op verzoek van enkele gemeenten maken wij een uitzondering om geitenbedrijven in de Dorpsstraat en de Schoolstraat te verplaatsen, om ruimte te geven voor verplaatsing van die bedrijven. Het zal gaan om een verplaatsing van 500 meter of 1 km. Die bedrijven zullen niet naar de andere kant van de provincie verhuizen. Wij zijn het eens met die aanpassing, daarover geen misverstand. De vraag die je hierbij moet stellen is hoeveel geitenhouderijen in zo'n dorpskern zitten. Als wij dat weten, kunnen wij de vraag stellen hoe wij daarmee moeten omgaan. De deken die hier overheen ligt, is de volksgezondheid. Daarvoor hebben wij die bouwstop.

Wij waarborgen die gezondheid, maar is het dan wel zo verstandig om die verplaatsingen toe te staan? In onze fractie hebben wij daarover uitgebreid gesproken, met dank aan de heer Van Griensven. Wil de gedeputeerde nagaan hoeveel bedrijven het er ongeveer zijn in Brabant en dit terugkoppelen naar de commissie ER of naar de commissie TSP?

Er zijn enkele opmerkingen gemaakt over de adviescommissie. Het gaat om een adviescommissie voor de gemeenten in het kader van het bestemmingsplan. Volgens mij moeten wij daarin niet treden. Dat mag helder zijn. Wat niet is, is niet.

Mevrouw **Kardol** (PVV): De heer Wagemakers zegt dat het gaat om een adviescommissie voor bestemmingsplannen, maar dat is niet zo. In antwoorden op technische vragen en ook op de website van de AAB staat dat de commissie adviseert conform provinciaal ruimtelijk beleid. Ik vind dat er wel degelijk een provinciaal raakvlak is en dat wij als PS evenals de burgers inzicht moeten krijgen in de besluitvorming. Is de heer Wagemakers het daarmee eens?

De heer **Wagemakers** (PvdA): Ik heb mevrouw Kardol gevolgd in de schriftelijke discussie over de AAB. Ik ben tot op heden van mening dat deze commissie gemeenten adviseert in het kader van het samenstellen van een bestemmingsplan. Als de commissie de provincie gaat adviseren bij de Verordening ruimte dan gaan wij er wel over.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Ik zou tegen de heer Wagemakers willen zeggen: kijk even op de website van de AAB, dan ziet hij welke functie die commissie heeft.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Mijn tweede afgeleide vraag gaat over de toekomstige Verordening ruimte. Het zal dan wat scherper en moeilijker worden, ook voor de Staten. Wij zijn geen juristen. Op het moment dat wij de Verordening ruimte gaan aanpassen in combinatie met de maatlat, is het de vraag of wij daaraan samen met GS niet meer aandacht moeten besteden in de commissie.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voorzitter! Voor ons ligt een tijdelijke wijziging van de Verordening ruimte. De politieke discussie is eigenlijk al gevoerd op 22 maart en toen zijn de besluiten genomen. Dit voorstel is een technische uitwerking van die besluitvorming.

Er liggen drie punten voor en wij kunnen daarmee instemmen:

- grondgebonden veehouderij onder de verordening brengen en de bouwblokken te beperken tot 1,5 ha.;

- het verlengen van de bouwstop voor de schapen- en geitenhouderijen;
- en het toevoegen van een halve hectare voor de voerplaten.

Het is een eenvoudig dossier maar als je de stukken op de iPad moet bekijken, zit je te puzzelen om de verschillen te vinden tussen de eerste, de tweede en de derde serie stukken. De memorie van antwoord en het advies van de commissie zijn duidelijk, maar de andere stukken laten zien hoe moeilijk het is om dit toch kleine dossier via de iPad te volgen. Voor mij is dit aanleiding om het college en de ambtelijke organisatie te vragen of dit niet op een andere manier geduid kan worden en bij het aanbieden van de stukken de mogelijkheden te benutten die de iPad biedt en het met kleurtjes en verwijzingen simpeler voor ons te maken. Nu staan gewoon de oude papieren versies op de iPad. Volgens mij is er technisch veel meer mogelijk. Dit dossier was voor mij de aanleiding om het college en de ambtelijke organisatie te vragen daar eens naar te kijken. Nu is het "zoek de verschillen" en dat is ingewikkeld.

Ik dank het college voor de heldere beantwoording in de memorie van antwoord.

Wat de AAB betreft heb ik al schriftelijk gereageerd naar mevrouw Kardol. Ik denk dat het aan de gemeente is om integraal af te wegen. Een van de elementen is de bedrijfsmatige noodzaak. Die levert de AAB aan. Het hanteren van de maatlat vraagt een heel andere discussie dan het bedrijfseconomisch advies dat de AAB geeft. Dat is een onderdeelje van de maatlat en niet meer dan dat. Anders gaan we zaken echt met elkaar vermengen en daar ben ik sterk op tegen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voorzitter! We hebben hier op 22 maart een indringend Statendebat gehouden over de toekomst van de veehouderij. Er zijn toen een aantal besluiten genomen. De vertaling van twee van die besluiten in provinciale wetgeving bespreken we vandaag. Wij kunnen ze van harte ondersteunen, ook omdat de discussie die we in de commissie hebben gehad over de omvang van de voerplaten waaraan geen maximum was verbonden, door GS zelf is opgepakt om met een gewijzigd voorstel te komen. Wij zullen dan ook zeker voor dit voorstel gaan stemmen.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voorzitter! Ik moet met bewondering zeggen dat dit de eerste aanzet is tot het reguleren van de veehouderij en alles wat daarmee te maken heeft en het beheersbaar maken. Ik heb tot nu toe gezien hoe moeizaam dat gaat en welke krachten er achter zitten en daarom moet ik echt mijn bewondering ervoor uitspreken. Het gaat langzaam en ik hoop dat we de tijd krijgen om dit stukje bij beetje verder uit te werken, want ik vrees dat de ziektes en de ellende die op ons afkomen, ons eerder zullen inhalen. Toch, wij zullen dit steunen. Nogmaals: prima.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Wij kunnen instemmen met de verlenging van de bouwstop voor de geitenhouderij en schapenhouderij. Wij vinden dat prima. Vanwege de volksgezondheid moeten we echt zorgvuldig zijn.

Wij kunnen ons ook goed vinden in de moties van de PVV met betrekking tot de adviescommissie AAB. Wij zijn het er van harte mee eens dat daarin een vertegenwoordiging zou moeten zitten van Natuur en Milieu en van Volksgezondheid. Ik zie ook wel de spanning bij de vraag of het voor de gemeente of voor de provincie zou moeten zijn, maar als je de doelstellingen leest en de adviezen die de AAB afgeeft, zie je dat die precies in lijn liggen met de zorgvuldigheidsscore die we hebben afgesproken. Ik

denk dat we daarin toch op de een of andere manier hun weg moeten vinden zodat daarin een andere vertegenwoordiging komt, omdat Natuur en Milieu en Volksgezondheid daar beter bij passen.

Tot die anderhalve hectare is natuurlijk besloten in de Statenvergadering van 23 mei 2012 maar ik wil nog wel benadrukken dat anderhalve hectare voor een rundveehouderij best wel fors is. Daar hebben we in eerste instantie niet zo bij stilgestaan maar het gaat wel om meer dan 200 koeien en dat is ruim meer dan nu gebruikelijk is, 80-100. Ik heb gesproken met de heer Van Vught en gehoord dat veehouders graag zo rond de 120 koeien willen houden. Dan vind ik anderhalve hectare waarmee men op een 200 koeien uitkomt, wel een forse afmeting in verhouding tot wat men hier wil realiseren, namelijk geen verdere schaalvergroting.

Inderdaad, de PVV haalt het ook al aan, de definitie die bij die uitbreidingen past is namelijk dat het noodzakelijk is voor de bedrijfsvoering. Ik vraag mij dan af of er ooit nee tegen kan worden gezegd want natuurlijk is altijd te motiveren dat schaalvergroting leidt tot kostenbesparing, maar dat is niet precies wat wij willen. Dat de uitbreidingen een positieve bijdrage leveren aan de bescherming en ontwikkeling van de onbekende ecologische doelstellingen en kenmerken is mogelijk, maar als dat weer leidt tot gesloten stallen met luchtwassers voor rundveehouderij dan kunnen we daarmee wel een ecologisch doel stellen maar is het voor het dierenwelzijn heel erg negatief. Wij vinden het dan heel dubieus het zo te formuleren.

Over de landschappelijke waarde en de inpassing gaat de AAB. Onze vraag is dan welke doelstellingen wij daarbij hebben. Is een landschap waarin al heel veel grotere stallen staan, een prima landschap om nog een grote rundveehouderij in te zetten of is een open landschap mooi om in het midden een grote rundveehouderij van anderhalve hectare te zetten? Dat zijn dingen die niet te toetsen zijn en ik vraag mij af of het echt in lijn ligt met de veehouderij zoals wij die in Brabant voor ogen hebben.

De heer **Kap** (OSN): Voorzitter! Deze wijziging van de Verordening ruimte is een gevolg van het besluit dat wij als PS eerder hebben genomen in het kader van zorgvuldige veehouderij. Als fractie steunen wij uiteraard de hoofdlijn van dit besluit en daarmee dit Statenvoorstel. Het is voor alle betrokkenen van het grootste belang dat de transitie naar een zorgvuldige veehouderij ingezet wordt en dat de zorgvuldigheidsmaatlat zo spoedig mogelijk beschikbaar is.

Dan enkele kleine kanttekeningen. Mijn fractie blijft moeite houden met het feit dat de anderhalve hectare limiet voor grondgebonden veehouderij nu is ingezet. Mijn fractie heeft er namelijk geen enkel bezwaar tegen indien een grondgebonden veehouderij groter is dan deze anderhalve hectare. Dergelijke bedrijven hebben immers meer grond en het koe in de wei principe appelleert aan de normen ten aanzien van dierenwelzijn en sluit aan op cultuurhistorische en recreatieve potenties. Dergelijke werkelijk grondgebonden bedrijven worden door GS nu onnodig beknot in hun bedrijfsvoering. Mijn fractie is van mening dat wij deze bedrijven juist zouden moeten faciliteren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De trend die blijkt uit de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over rundveehouderij en schaalvergroting is dat naarmate het bedrijf groter wordt het percentage weidegang-koeien omlaag gaat. Dat is dus in strijd met wat de heer Kap nu zegt.

De heer **Kap** (OSN): Dat zijn inderdaad statistieken. Het gaat natuurlijk ook om definities. Hoe definieer je een grondgebonden bedrijf. Als daarin een oppervlakte voor koeien wordt aangegeven dan komt het toch het dierenwelzijn ten goede. Dan moeten we er natuurlijk wel op toezien dat het echt grondgebonden is. In die zin volg ik de heer Van der Wel niet helemaal.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dat is dan gebaseerd op de aanname dat we een definitie hebben voor grondgebondenheid en die hebben we niet. Dus kan ik u niet steunen in uw verhaal.

De heer **Kap** (OSN): Dat is dan buitengewoon jammer.

Onze fractie maakt zich eveneens zorgen om de wijze waarop de verlenging van de bouwstop van de geitenhouderij nu tot stand komt. Naar het idee van onze fractie is in de belangenafweging onvoldoende rekening gehouden met de ondernemers en was een handreiking richting deze ondernemers voor kleinere bouwwerken mogelijk geweest, zonder dat de belangen van volksgezondheid geschaad worden.

Dan kom ik tot de knelpuntenregeling. In het ontwerpbesluit hebben GS aan artikel 9.6 een nieuw derde lid toegevoegd dat de gemeenten in de mogelijkheid stelt om, onder voorwaarden, af te wijken van de bouwstop. Dit betreft de zogenaamde knelpuntenregeling die, zonder tussenkomst van de provincie, ingezet kan worden zolang de zorgvuldigheidsmaatlat nog niet beschikbaar is. In zowel lid 3c als lid 3d is het thema volksgezondheid benoemd. Waar in het vierde lid staat dat de aantoonbaarheid blijkt uit een advies van GGD is dit in het derde lid, waar ook de aantoonbaarheid staat, weggelaten. Dit terwijl met de verschillende leden een andere achtergrond wordt beoogd (oude versus de nieuwe situatie). Lid 3d kan dus niet in de plaats treden van lid 3c.

Er is nogal wat te doen geweest om de hele Q-koorts problematiek. Het is dan ook zuiver om richting de terecht bezorgde burgers op basis van een advies van een deskundige instantie (en dus niet van de interpretatie van een gemeente) gebruik te maken van de vrijstelling van het bouwverbod. De GGD wordt als de instantie gezien die de expertise in huis heeft om daar een oordeel over vellen.

Ik hecht er ook aan om aan te geven dat bij de term kern en ook de term bebouwingsconcentratie die verder is uitgewerkt in onder meer de Verordening ruimte bij onder meer het verhaal over de bebouwingscluster, bepaald niet duidelijk is in concrete gevallen wanneer iets een bebouwingscluster is en wanneer niet meer. Ook de Raad van State heeft al duidelijk gemaakt dat het in de praktijk bijzonder moeilijk is vast te stellen wanneer iets een kern of bebouwde kom is.

Naast deskundig is de GGD natuurlijk ook onafhankelijk. Ik denk ook dat de toevoeging die is verwoord in mijn amendement, discussies voorkomt over de vraag wanneer iets een bebouwingscluster is en wanneer niet meer. Daarmee voorkomen we een te lichtvoetig afwijken van het genoemde bouwverbod dat juist zo van belang is, zonder dat deze maatlat beschikbaar is.

Tot slot leidt mijn amendement tot een redactionele wijziging wat een consistent beeld geeft van lid 3c en lid 3d en daarmee ook tot efficiency in het advies dat de GGD kan geven.

Dit amendement wordt ingediend door de Onafhankelijke Statenfractie, de Partij voor de Dieren en de PVV. Tot slot kan gemeld worden dat de GGD dit amendement steunt.

De **voorzitter**: Door de leden Kap, Van der Wel en mw. Kardol wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 17 mei 2013, behandelend het Statenvoorstel 27/13 inzake wijziging Verordening ruimte 2012, zorgvuldige veehouderij,

besluiten,

aan het herziene ontwerp-besluit 27/13F, bij onderdeel C aan artikel 3c aan het einde toe te voegen:

- *wat in ieder geval blijkt uit een advies van de GGD."*

Toelichting:

In het ontwerpbesluit hebben GS een nieuw derde lid toegevoegd die de gemeenten in de mogelijkheid stelt om, onder voorwaarden, af te wijken van de bouwstop. Dit betreft de zogenaamde knelpuntenregeling die dus ingezet kan worden indien de maatlat nog niet beschikbaar is.

In zowel lid 3c als lid 3d is het thema volksgezondheid benoemd. Waar in het vierde lid staat dat de aantoonbaarheid blijkt uit een advies van GGD is dit in het derde lid weggelaten. Dit terwijl met de verschillende leden een andere achtergrond wordt beoogd (oude versus de nieuwe situatie). Lid 3d kan dus niet in de plaats treden van lid 3c.

Onderstaande fracties vinden dan ook dat de aantoonbaarheid voor "het oplossen van knelpunten vanwege volksgezondheidsrisico's" vergezeld moet gaan van een GGD advies.

Er is nogal wat te doen geweest om de hele Q-koorts-problematiek. Het is dan ook zuiver om richting de terecht bezorgde burgers op basis van een advies van een deskundige instantie (en dus niet van de interpretatie van een gemeente) gebruik te maken van de vrijstelling van het bouwverbod. De GGD wordt als de instantie gezien die de expertise in huis heeft om daar een oordeel over laten vellen.

Naast deskundig is de GGD onafhankelijk. Deze toevoeging voorkomt een te lichtvoetig afwijken van het genoemde bouwverbod door gemeenten zonder dat de maatlat beschikbaar is.

Ook leidt deze redactionele wijziging tot een consistenter beeld tussen lid 3c en lid 3d.

Tot slot kan gemeld worden dat de GGD dit amendement steunt.

Geconsolideerde versie.

Artikel 9.6 komt te luiden:

Artikel 9.6. Afwijkende regels voor geiten- en schapenhouderijen

In afwijking van het bepaalde in dit hoofdstuk geldt tot 1 juni 2014 de regel dat:

- 1 uitbreiding, hervestiging en omschakeling naar een geiten- of schapenhouderij niet zijn toegestaan;*
- 2 tot het tijdstip waarop het bestemmingsplan dat in overeenstemming is met het eerste lid in werking is getreden, geldt de regel dat vergroting van de bebouwing ten behoeve van een geiten- of schapenhouderij welke op de peildatum 12 december 2009*

aanwezig of in uitvoering was dan wel gebouwd mag worden krachtens een onherroepelijk verleende vergunning niet is toegestaan;

3 in afwijking van het bepaalde in het tweede lid kan het college van Burgemeester en wethouders overeenkomstig het bepaalde in artikel 4.1 lid 3 van de wet een omgevingsvergunning verlenen, mits:

- a. er sprake is van een verplaatsing van een geiten- of schapenhouderij uit een kern of een bebouwingsconcentratie onder het feitelijk, planologisch en juridisch opheffen van de achterblijvende locatie;*
- b. er sprake is van een VAB vestiging;*
- c. er aantoonbaar sprake is dat de verplaatsing bijdraagt aan het oplossen van een knelpunt vanwege volksgezondheidsrisico's wat in ieder geval blijkt uit een advies van de GGD;*
- d. er op de VAB vestiging aantoonbaar sprake is van een aanvaardbare situatie vanuit volksgezondheid, wat in ieder geval blijkt uit:*
 - i. een advies van de GGD;*
 - ii. het betrekken van de meest moderne inzichten bij de inrichting van het bedrijf.*

Dit amendement maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. A1 (27/13).

Ik heb begrepen dat de gedeputeerde vijf minuten nodig heeft om de zaken even op een rijtje te zetten. Ik schors daarom deze vergadering voor vijf minuten.

De vergadering wordt van 16:15 uur tot 16:20 uur geschorst.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Ik dank de leden dat zij met ons hebben willen constateren dat dit een spoedverordening is en een logisch vervolg op een lang en intensief maar uiterst zinvol debat op 22 maart.

Ik begin met de PvdA want deze is het die een directe vraag aan mij heeft gesteld naast anderen die mij complimenten hebben gegeven en al hebben verklaard het ermee eens te zijn.

De PvdA vroeg hoeveel bedrijven eigenlijk in die situatie verkeren. Evenals de PvdA kunnen ook wij er niet zo goed achter komen. Afgaande op de kennis die hier in huis aanwezig is, kom ik tot drie knelpunten. Het zouden er nog een paar meer kunnen zijn. Ik ben onlangs in Aarle-Rixtel geweest voor een bijeenkomst van de ZLTO, speciaal voor de geiten- en schapenhouders. Ook zij zaten natuurlijk met deze spoedverordening en aan hen heb ik gevraagd mij te helpen en materiaal aan te leveren om die knelpunten te kunnen benoemen om op die manier erop te kunnen anticiperen en helder te krijgen waarover we praten. Het aantal kunnen we op die manier nagaan. Ik zal naar aanleiding van deze Statenvergadering opnieuw een verzoek aan de ZLTO doen. Zodra ik er duidelijkheid over heb zal ik het in de desbetreffende commissie terugbrengen.

Waar de heer Wagemakers sprak, vrij vertaald, over een wijziging er zomaar even in fietsen moet ik zeggen dat dat absoluut niet het geval is. De indruk die van de 22^e maart is achtergebleven is en blijft dat er goed over gediscussieerd moet worden en dat we goed de consequenties moeten zien van wat we wel en wat we niet doen, hoe we de maatlat vaststellen, verwoorden en op papier zetten. In augustus is er een beeldvormingsbijeenkomst en die zal ons ongetwijfeld helpen om dat proces van zorgvuldigheid te kunnen borgen.

Ik ben het met mevrouw Klitsie eens dat we iPad-proof documenten beter kunnen aanleveren en zeker cruciale documenten en dat het beter is om als er een wijziging wordt aangebracht naar aanleiding van een commissievergadering met kleurtjes te werken ter verduidelijking bij het doorbladeren van de documenten. We hebben dat al eerder gedaan met kleuren in pdf-formaat. Dank voor de tip. We zullen er rekening mee houden zodat het de werkzaamheden van de leden vergemakkelijkt.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Voorzitter! Waar het gaat om de ontheffing voor de geitenhouderijen vraag ik de gedeputeerde of hij in afwachting van het bekend worden van het aantal bedrijven dat in Brabant hierop wacht, enige terughoudendheid wil betrachten bij die aanvragen van verplaatsing. Iedereen maakt zich zorgen rond die geitenhouderijen. Als er dan een verplaatsing komt, moet er echt sprake zijn van een verbetering in het kader van de volksgezondheid want het zou wel eens kunnen zijn dat zo'n bedrijf in de toekomst niet meer wordt verplaatst.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Ik snap de vraag van de heer Wagemakers. Het probleem is alleen dat als wij vandaag deze verordening vaststellen, deze daarmee wet is geworden en dus een feitelijkheid. In aanvulling hierop wil ik nog even ingaan op het betoog van de heer Kap. Hij gaat ervan uit dat de gemeente het zelf kan doen, maar de bedoeling is steeds – en dat staat ook in de Verordening ruimte – dat de gemeente dit niet zelf kan doen maar het in feite aandraagt bij de provincie die een verklaring van geen bedenkingen moet geven. Dat is het proces. Het enige wat ik nu richting de heer Wagemakers kan opmerken is dat als wij dit vaststellen en het is gepubliceerd, er geen beroep mogelijk is en de feiten op tafel liggen.

De heer **Kap** (OSN): De heer De Boer heeft het nu over een verklaring van geen bedenkingen, maar die heb ik niet zo een, twee, drie gezien. Kan hij er een nadere toelichting op geven?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Dit is de vaste systematiek die bij deze verordening hoort. Een verklaring van geen bedenkingen moet altijd worden verkregen als een gemeente deze wijziging wil inzetten.

De heer Van der Wel sprak over die anderhalve hectare. Het lijkt wel alsof wij, pratend over die anderhalve hectare, gemeenten of ondernemers dwingen anderhalve hectare vol te zetten. Wij geven een maximale maat aan van anderhalve hectare. Men mag dus tot anderhalve hectare gaan maar men moet niet naar anderhalve hectare gaan. Dat hij een ander beeld heeft bij de omvang van eenheden weet ik maar ik meen dat dit beeld vandaag maar hier even scherp moet worden neergezet.

Ik kom nu allereerst tot de twee moties van de PVV over de AAB. Het zou voor mij het gemakkelijkst zijn als ik naar de perfecte bijdrage van mevrouw Klitsie zou kunnen en mogen verwijzen. Ik zeg het nogmaals: het is een adviescommissie. Elk college, in dit geval een college van burgemeester en wethouders, kan een advies naast zich neerleggen. Het zijn geen dwingende voorschriften. In de tweede plaats, zij toetst de bedrijfseconomische noodzaak. Als wij dan de BZV met veel meer componenten zoals ze zijn aangedragen door, dacht ik, de heer Van der Wel gaan optuigen -- hij vindt dat nodig maar ik bestrijd dat -- dan houdt dat in dat de Stichting die BZV moet onderschrijven en

uiteindelijk moet afstappen van slechts dat wat zij moet toetsen: de bedrijfseconomische noodzaak. Daarin adviseert zij de gemeente. De gemeente geeft dan uiteindelijk bij haar bestemmingsplan aan of zij wel of niet met dat bedrijf verder wil gaan. Als dat wel het geval is wordt het gepubliceerd en dan is dat voor beroep vatbaar. Dan is de bijdrage van de AAB op die manier ook zichtbaar.

Mevrouw **Kardol** (PVV): De gedeputeerde geeft aan dat het een onafhankelijke stichting is. De provincie participeert in die stichting. De provincie is een van de drie vertegenwoordigers in het bestuur en in de adviescommissie en heeft wel degelijk de rol te zorgen dat het transparant is. Ik neem aan als de provincie daarin participeert dat ze ook de denklijn zorgvuldige veehouderij onderschrijft.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Ik noem twee punten. De provincie zit daarbij om met de andere partners de bedrijfseconomische noodzaak te toetsen. De stichting adviseert de gemeenten. Zij zijn de opdrachtgevers en die bepalen wanneer het product publicabel is of niet. Daar gaat de provincie niet over. Wij zitten erin om uiteindelijk de belangen die voor de provincie in het geding zijn, mee te kunnen beoordelen bij de verschillende aanvragen. Zowel waar het gaat om het publiceren dan wel het samenstellen van de AAB ontraad ik beide moties van de PVV.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Weet de gedeputeerde hoe vaak de commissie AAB een negatief advies geeft en hoe vaak een positief advies?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Daar had ik zicht op vanuit mijn vorige functie voor de betreffende gemeente waar ik diende. Voor de totaliteit van Brabant heb ik daar geen beeld van. Ik vind het ook hier geen criterium hoe vaak positief en hoe vaak negatief het is beoordeeld. De commissie heeft een zelfstandige functie waarin de provincie, zoals net al gezegd door mevrouw Kardol, participeert. De adviezen komen naar buiten, maar als een advies negatief is of leidt tot een situatie waarin de gemeente zegt op die planologische weg niet verder te gaan, dan wordt het advies ook nooit gepubliceerd want de gemeente trekt op dat moment de bouw aanvraag in of gaat met de betreffende ondernemer verder onderhandelen.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Indien een gemeente het advies overneemt, conform besluit en dat ook zo aangeeft, wat is dan het bezwaar van de gedeputeerde om de AAB te verzoeken alle adviezen te publiceren op de website zodat de burgers en wij daar zicht op hebben? Het zijn slechts adviezen. Of de gemeente ze overneemt of niet maakt daarvoor niet uit.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Daarvoor heb ik twee redenen. Wij zijn de aanvragende partij niet, dat is de gemeente. Wij gaan er dus niet over. Wij kunnen van alles vragen aan de stichting, maar wij gaan er niet over. Verder heeft het wat mij betreft geen enkele zin om alle adviezen die de AAB uitbrengt, te publiceren. Op het moment dat een advies mee gaat doen in de afweging van een gemeente om bij een bedrijf een bepaalde ontwikkeling mogelijk te maken, is dat voor beroep vatbaar en gaan alle documenten dus ook het advies van de AAB naar buiten, voor iedereen zichtbaar.

Op het moment dat er een negatief advies ligt en de gemeente dan wel de ondernemer het plan terugtrekt, dan is het een advies dat verder in het proces niet dient. Dan is het ook niet aan publicatie onderhevig.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Ook dat negatieve advies is toch onderdeel van de besluitvorming. Het kan toch niet zo zijn dat een gemeente zegt dat de stichting het advies wel mag houden en dat niemand het hoeft te weten omdat er niets mee wordt gedaan. Het is bij de gemeente binnengekomen en het zou in het dossier toch een openbaar stuk moeten zijn. Dat kan toch niet worden verdoezeld.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Als een negatief advies leidt tot een raadsdebat over het niet doorgaan van een ontwikkeling, dan maakt op dat moment dat negatieve advies van de AAB deel uit van de beraadslagingen in de desbetreffende gemeenteraad.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel, u hebt al meer dan twee keer geïnterrupteerd.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Ik ben aan het amendement toe. In het amendement wordt gevraagd aan artikel 3c toe te voegen: wat in ieder geval blijkt uit een advies van de GGD. Het amendement lijkt sympathiek en het is zelfs een compliment waard dat de GGD bereid is haar steun uit te spreken, maar zoals ik zo-even al heb gezegd, wij geven hier aan dat aantoonbaar sprake moet zijn van een verplaatsing die bijdraagt aan de oplossing van knelpunten vanwege gezondheidsrisico's. Bij de behandeling van de Jaarstukken hebben we zo-even het verzoek gekregen het aantal regels verder te laten afnemen omdat het leidt tot bureaucratie. Aantoonbaarheid betekent dus dat de gemeenten met hun plannen die ze hebben bij ons moeten komen om uiteindelijk de verklaring van geen bedenkingen af te kunnen geven. Wij zijn van mening dat als de gemeente vindt dat zij er een advies van de GGD bij willen doen, dit mag.

De heer **Kap** (OSN): Volgens mij vindt er geen verzwaring van de administratieve rompslomp plaats want als in eerste instantie wordt gezegd dat zich geen knelpunten voordoen, ook al zou dat uit een advies van de GGD wel blijken, op de nieuwe locatie moet er sowieso wel een advies van de GGD worden uitgebracht. Het zou dus wel van efficiëntie getuigen en niet van lastenverzwaring ook aan de voorkant de GGD om advies te vragen. In die zin stem ik niet in met wat de gedeputeerde zegt.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Vanuit die congruentie gedachte kan ik mij voorstellen dat de heer Kap mij daarin niet steunt. Ik heb alleen geprobeerd aan te geven dat de gemeente moet aantonen dat wat hier voor die verplaatsing staat bij 3c ook bijdraagt aan de verlaging van de risico's voor de volksgezondheid. Wie – en nu komt het -- kan er bezwaar hebben tegen die verplaatsing want het zal in die situatie altijd beter worden.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Ik begrijp wat de gedeputeerde zegt maar is het zo erg dit eraan toe te voegen? Ik vraag dit omdat volgens mij het hier precies om gaat. Natuurlijk heeft hij gelijk met wat hij zegt over de risico's voor de volksgezondheid, de knelpunten en dergelijke. Dit voorstel is uitermate sympathiek en geeft een bijzonder goed signaal af.

Overdreven gezegd, het moet natuurlijk niet gekker worden door zo'n bedrijf 6 meter te verzetten. Wij vinden ook na de beantwoording door de gedeputeerde dit voorstel zo sympathiek dat het naar onze mening wel mogelijk gemaakt moet worden.

De heer **Kap** (OSN): De gedeputeerde moet zich wel realiseren dat op dit moment die zorgvuldigheidsmaatlat nog niet beschikbaar is. Als aan de voorkant er wat liberaler mee wordt omgegaan, dus geen GGD advies wordt gevraagd, vraag ik mij af of dat uiteindelijk wel goed is. Als de GGD wel een rol zou spelen en met een negatief advies zou komen, dan zou die verplaatsing pas tot stand kunnen komen als de zorgvuldigheidsmaatlat er is. Aansluitend op wat de heer Wagemakers zei vraag ik terughoudend te wezen met afwijkingen van het bouwverbod en als dat toch gebeurt, laat dan de volksgezondheid getoetst worden door een deskundige instantie.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Ik zou nog graag een overweging aan de gedeputeerde mee willen geven. Misschien kan hij die nog in zijn beantwoording meenemen? Als de GGD aan de voorkant wordt gevraagd of de verplaatsing uit een dorpskern uit gezondheidsoogpunt goed is en of de locatie waar het bedrijf toegaat daarvoor ook goed is, dan worden ze medeverantwoordelijk voor de oplossing van het probleem. Anders kunnen ze overal wel zeggen dat het niet zo veilig is als daar een bedrijf komt maar tegelijkertijd moeten ze als deze zin wel wordt toegevoegd de afweging maken wat de beste oplossing is voor de volksgezondheid. Ik zou de gedeputeerde toch in overweging willen geven het amendement van de OSN in zijn gedachten mee te nemen.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Wat ik in het begin al aangaf over dit amendement wordt eigenlijk bevestigd door wat de drie interrupties al hebben opgeleverd. Ik heb al gezegd dat ik wat tweeslachtig naar dit amendement kijk. Aan de ene kant ben ik van mening dat de provincie voldoende handvatten en mogelijkheden heeft om die aantoonbaarheid door de gemeenten te laten vaststellen en die verklaring van geen bedenkingen bij ons langs te laten gaan. Ik snap aan de andere kant dat men maximale voorzichtigheid wil door die koppeling met 3d om op die manier de congruentie te pakken. De vraag daarbij was wat het zou schaden als de GGD zich er ook nog eens een keer mee bemoeit en in dat advies de aantoonbaarheid groter maakt. Voor mij is het een dilemma. Ik heb niet voor niets met het college de wijziging op deze manier geformuleerd om de grootst mogelijke voorzichtigheid te betrachten. Voorzitter. U dwingt mij altijd te vermelden of we een amendement moeten ontraden of een geen bezwaar erover uitspreken.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik denk dat met zo'n amendement het draagvlak wordt vergroot op het moment dat er zoiets ligt.

De **voorzitter**: Mijnheer De Boer, bent u bezig met een afronding? Wilt u nog even zeggen wat u met het amendement wilt?

De heer **De Boer** (GS;VVD): In de pauze heb ik gecheckt of de toevoeging juridisch houdbaar en niet strijdig is met wat wij hier allen beogen. De argumenten van de Staten gehoord hebbende, kan ik niets anders zeggen dan: geen bezwaar.

De **voorzitter**: Ik kijk even rond of er behoefte bestaat aan een tweede termijn. Ik constateer dat dit niet het geval is.

In stemming komt amendement A1

Mevrouw **Prins-Afman** (VVD): Tegen.

Voorzitter! Wij vinden dat GS met hun ontheffingsbevoegdheid de situatie goed kunnen beoordelen. Daarom vinden wij een extra slag met de GGD overbodig.

De heer **Van Vught** (CDA): Voor.

Voorzitter! Het zorgvuldigheidsprincipe is in dezen heel belangrijk.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voor.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voor.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voor.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

Voorzitter! Gezondheid is essentieel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de VVD tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt Statenvoorstel 27/13 F

Mevrouw **Prins-Afman** (VVD): Voor.

De heer **Van Vught** (CDA): Voor.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voor.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voor.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voor.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat dit voorstel met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt motie M5

Mevrouw **Prins-Afman** (VVD): Tegen.

De heer **Van Vught** (CDA): Tegen.

Mevrouw **Slegers** (SP): Tegen.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voor.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Tegen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Tegen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Kap** (OSN): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, de PvdA, D66, 50PLUS en de OSN tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M6

Mevrouw **Prins-Afman** (VVD): Tegen.

De heer **Van Vught** (CDA): Tegen.

Mevrouw **Slegers** (SP): Tegen.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voor.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Tegen.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Tegen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, de PvdA, D66 en 50PLUS tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

Motie M3 over een niet geagendeerd onderwerp: spuiwater uit biologische luchtwassers

*"Provinciale Staten, bijeen in vergadering op 17 mei 2013,
overwegende dat:*

- *de Brabantse Waterschappen wijzen op stijgende gezondheidsrisico's van spuiwater uit biologische luchtwassers,*

constaterende dat:

- *er al meerdere incidenten zijn geweest in Brabant waarbij mensen onwel werden en dieren omkwamen,*
- *dat door het uitrijden van dit spuiwater waterlopen ernstig vervuild kunnen raken wat in strijd is met Europese regels,*

verzoeken het college van GS:

- *zo spoedig mogelijk bij de bevoegde bewindspersonen in Den Haag, Mansveld en Dijkzma, aan te dringen op zeer snelle reparatie van de wet met als doel dat spuiwater van biologische luchtwassers onder de meststoffenwetgeving komt te vallen, en gaan over tot de orde van de dag."*

De **voorzitter**: Op uitdrukkelijk verzoek van de initiatiefneemster van de motie over een niet geagendeerd onderwerp, mevrouw Slegers, stel ik eerst deze motie aan de orde en daarna het vragenuurtje. Ik hoop dat u daarmee kunt instemmen. Ik constateer dat dit het geval is.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voorzitter! Ik dank de Staten voor het naar voren halen van deze motie.

Wij vinden deze motie actueel omdat in Den Haag wordt gewerkt aan mestwetgeving. Wij vinden dat daarbij ook een input van Brabant dringend gewenst is vanwege onze brede ervaring met deze problematiek.

Deze motie is ook actueel vanwege enkele serieuze incidenten die recentelijk in Bernheze en Boekel hebben plaatsgevonden. Ik verwijs ook naar krantenartikelen vorig week in het Brabants Dagblad en vandaag in het Eindhovens Dagblad. Bovendien hebben de waterschappen GS opgeroepen om in Den Haag stevig aan te dringen op snelle reparatie van de mestwetgeving.

Met deze motie willen PS de waterschappen en de gedeputeerde ondersteunen en wordt GS gevraagd zo spoedig mogelijk bij de bevoegde bewindspersonen in Den Haag aan te dringen op snelle reparatie van deze wetgeving, met als doel dat spuiwater van biologische luchtwassers onder de meststoffenwetgeving komt te vallen.

Ik heb deze motie samen met bijna alle fracties ingediend.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter! Onze fractie heeft deze motie niet mede ingediend omdat wij denken dat onze fractie in de Tweede Kamer zelf een prima afweging kan maken over deze kwestie. Het is niet onze bevoegdheid. Bovendien is deze motie pas gisteren voorgelegd. Het is een complexe wetgeving. Wij hebben niet de tijd gehad om ons uitgebreid hiervoor te informeren. Ik zou hierover best een keer in de commissie willen praten, maar op dit moment kunnen wij de motie niet steunen. Wij vertrouwen erop dat in de Tweede Kamer een zorgvuldige afweging wordt gemaakt.

Mevrouw **Spierings** (D66): Voorzitter! Er ligt een motie voor die ertoe strekt dat spuiwater uit biologische luchtwassers onder de meststoffenwetgeving gaat vallen. Dit stelt echter de burgers niet gerust. Het is een goede stap maar niet voldoende. Spuiwater mag straks volgens de Meststoffenwet weliswaar gereguleerd gewoon op het land worden gebracht.

In de beantwoording van schriftelijke vragen van D66, de PvdA en GroenLinks laat het college van GS zien dat het begrip heeft voor de zorgen van de burgers en onderkent in zijn antwoorden het belang van het kennen van relaties tussen luchtwassers, spuiwater, gezondheid en milieu. GS hebben beloofd in juni te komen met een notitie over spuiwater. Wij zijn blij met deze toezegging. Omdat de voorliggende motie de zorgen van burgers niet volledig zal wegnemen, verzoeken wij het college vandaag expliciet om in die notitie vooral ook in te gaan op mogelijke risico's van spuiwater voor het milieu en de gezondheid, op eventuele chemische reacties van spuiwater in de bodem en op de verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen de diverse overheden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Geldt dat ook voor afvalwater van vergisters?

Mevrouw **Spierings** (D66): Daar gingen onze schriftelijke vragen niet over en daar gaat deze motie niet over. Ik vind dat op dit moment buiten de orde. Ik zou het daarbij willen laten, want anders gaan wij een hele nieuwe discussie voeren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Als GS zo'n notitie maken, kunnen zij net zo goed het hele spectrum van afvalwater meenemen.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel, u hebt gehoord wat mevrouw Spierings heeft gezegd. Dit punt is nu niet aan de orde en wij gaan geen nieuwe onderwerpen aan de orde stellen.

Mevrouw **Spierings** (D66): Er is sprake van een nieuw verzoek van de heer Van der Wel. Ik laat het graag aan het college om hierover met de heer Van der Wel te spreken.

De **voorzitter**: Dat lijkt mij heel verstandig, mevrouw Spierings.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter! Wij hebben geen bezwaar tegen deze motie omdat zij een ondersteuning is van het beleid dat wij wensen te voeren. De motie stelt ons in staat een breed gedragen signaal af te geven aan Den Haag over de wensen met betrekking tot het afvalwater van biologische luchtwassers.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik had een iets meer inhoudelijke reactie verwacht van de gedeputeerde.

Zijn er als deze wetgeving doorgaat nog consequenties voor betrokken agrariërs in de zin van extra kosten? Dat baart mij wel zorgen.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dat zou best kunnen. Als het afvalwater van deze luchtwassers onder de Meststoffenwet gebracht wordt, komen er voorwaarden voor het uitrijden. Die gelden voor tijd, plek, hoeveelheden. Als er dan nog afvalwater resteert, zal dat op een andere manier dan nu afgevoerd moeten worden. Dat is ook precies de bedoeling van de wijziging van deze wet.

De heer **Van Hattem** (PVV): Er zitten dus behoorlijk wat consequenties aan. Vandaar mijn oproep om dit niet vandaag maar in commissieverband te behandelen.

Mevrouw **Spierings** (D66): Ik heb nog een verzoek aan de gedeputeerde gedaan. Ik denk hij vergeten is daarop in te gaan.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Natuurlijk zullen wij op die onderdelen van de problematiek ingaan in de notitie. De grote vraag is wat de chemische stof doet op het land. Daarover moet de notitie gaan.

Mevrouw **Spierings** (D66): Ik dank de gedeputeerde hartelijk voor deze toezegging.

In stemming komt motie M3

Mevrouw **Prins-Afman** (VVD): Voor.

De heer **Van Vught** (CDA): Voor.

Mevrouw **Slegers** (SP): Voor.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De heer **Wagemakers** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Spierings** (D66): Voor.

De heer **P. Smeulders** (GroenLinks): Voor.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Kap** (OSN): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

Vragenuurtje: campus in Landerd

De **voorzitter**: Er zijn drie vragen binnengekomen. Normaliter worden deze vragen op volgorde van binnenkomst behandeld. Ik heb echter begrepen dat gedeputeerde Pauli om 17.30 uur een verplichting heeft in Den Bosch. Ik zou graag met uw instemming eerst de vraag van de fractie van PvdD aan gedeputeerde Pauli aan de orde willen stellen over de opening van de campus in Landerd.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Gisterochtend bereikte mij het bericht dat de gedeputeerde Landerd Campus zou openen onder grote belangstelling van veel bedrijven, de Dierenbescherming en andere partijen. Wij hebben even navraag gedaan en eigenlijk wist niemand op het provinciehuis wat er precies gepland was. Het stond ook niet in de planning en dat vinden wij jammer.

Het zal u niet verbazen dat de dierproeven die in Brabant gehouden worden ons zeer aan het hart gaan. Wij waren graag bij deze opening aanwezig geweest, te meer omdat er een rondleiding zou worden gegeven.

Wij vragen ons af waarom de opening van Landerd Campus niet in de publiciteit is geweest en niet is aangekondigd bij de provincie.

Verder hebben wij begrepen dat het onderwerp dierproeven wel degelijk is besproken. Heeft de gedeputeerde daar gesproken over alternatieven voor dierproeven? Dat zou de Partij voor de Dieren namelijk graag zien.

Wij hebben ook begrepen dat er op Landerd Campus een aantal hokken is voor het houden van honden die gebruikt kunnen worden voor dierproeven. Wij betreuren dat ten eerste en vragen de gedeputeerde of hij zich wil inzetten om die hokken te laten afbreken.

Wij vinden het verder belangrijk dat de gedeputeerde zich formeel en informeel actief inzet om het aantal dierproeven omlaag te brengen. Onze fractie in de Tweede Kamer heeft wel degelijk de indruk dat het aantal proefdieren in Nederland alleen maar stijgt en dat betreuren wij. Wil de gedeputeerde zich ervoor inzetten dat in Brabant en op Landerd Campus minder proefdieren worden gefokt en gehouden? Wij vragen ons af of dat middels een convenant zou kunnen. Wij zouden dat graag willen steunen en hopen dat andere fracties dat ook doen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter! Laat ik beginnen met de opmerking dat het hier gaat om een puur particulier initiatief. De provincie is daarbij noch financieel noch juridisch betrokken. Landerd Campus is al een paar maanden actief, maar gisteren was de dag van de opening. Daarbij waren vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, de universiteiten, de wetenschap aanwezig en naar mijn weten ook de Dierenbescherming. Ik ben er zelf hooguit drie kwartier geweest om het bedrijf te openen.

Ik was daar vanwege het belang van deze campus voor de regio en voor de life science sector. Het is een prachtig initiatief dat veel perspectief biedt voor oud-medewerkers van MSD-Organon. Zij starten daar bedrijfjes op. Die hebben de potentie om op termijn werkgelegenheid te bieden aan ongeveer 300 mensen.

De provincie is hier noch strategisch noch contractueel bij betrokken. Het is een puur particulier initiatief. Het is uiteraard aan het bedrijf zelf om te bepalen wie het uitnodigt.

Mijn betrokkenheid stond overigens keurig op het overzicht "Rondom het provinciehuis". Dat geeft aan wat leden van GS gaan doen in een bepaalde week. Wij hadden helemaal niets te verbergen.

De tweede vraag is of het onderwerp dierproeven aan de orde is geweest. Ik heb een presentatie bijgewoond van drie bedrijven. Dat was zeer indrukwekkend. Het eerste bedrijf houdt zich bezig met proeven door middel van een reageerbuis, dus niet door middel van dieren. Het tweede bedrijf is al zeer ver met de ontwikkeling van veel belovende nieuwe medicijnen voor de bestrijding van hersentumoren. Het derde bedrijf faciliteert jonge bedrijfjes bij het naar de markt brengen van medicijnen. Een van de sprekers was hoogleraar ethiek, Frans Stafleu. Hij heeft vanuit zijn morele opvattingen onomwonden "ja" gezegd op de vraag of het verantwoord is om dierproeven te doen om mensenlevens te redden. Tegelijkertijd heeft hij gezegd dat in het kader van dierproeven nog heel veel te verbeteren valt, met name bij de efficiency. Ik heb dat eerder gezegd. Bij iedere universiteitsziekenhuis worden ratten en muizen gekweekt. Die zijn echt noodzakelijk voor onderzoek, met name transgene muizen met hartfalen en andere afwijkingen. Als je dat op één plaats concentreert, heb je helaas nog steeds die ratten en muizen nodig maar dan heb je een veel kleinere populatie nodig om uiteindelijk de juiste proefdieren te krijgen. Op die manier wordt er ook een bijdrage geleverd aan het dierenwelzijn, eenvoudigweg omdat er dan minder dieren nodig zijn. Hier is sprake van een nationaal en misschien zelfs wel van een Europees belang.

Ik heb in mijn verhaal een pleidooi gehouden voor het veel innovatiever worden van de farmawereld door ook verbindingen aan te gaan met sectoren die al veel verder zijn. Ik heb in dat verband gewezen op de prachtige hightechsector in Eindhoven waar men met 3D-scans en nanotechnologie heel ver is. Ik heb de wetenschappers en de bedrijven aangemoedigd om crossovers te zoeken tussen de hightechsector en de farmasector. Daarop werd enthousiast gereageerd.

De **voorzitter**: Gedeputeerde, wilt u tot een afronding komen?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Ik heb al gezegd dat alternatieven voor dierproeven aan de orde zijn geweest.

Op de vraag of de Landerd Campus nog faciliteiten heeft om honden te houden, is het antwoord "ja". Het is niet de verwachting dat op korte termijn uitsluitend met muizen en ratten zal worden gewerkt. Om medicijnen uiteindelijk op mensen toe te kunnen passen,

is mondiaal door toezichhoudende instanties voorgeschreven dat een proef met dit soort dieren noodzakelijk is. De opdrachtnemers hebben echter uitdrukkelijk verklaard dat zij niet zullen overgaan tot het gebruik van primaten oftewel apen.

Welke inzet pleegt de gedeputeerde om vermindering van dierproeven te bewerkstelligen? Ik denk dat die bijdrage geleverd wordt door het tot stand komen van deze campus en door op een nieuwe manier innovatief bezig te zijn met deze sector.

Zouden bedrijven van Landerd Campus kunnen worden geweerd indien zij zich niet inzetten voor het verminderen van de inzet van dieren? Ja, de eigenaren van het complex hebben uitdrukkelijk tegenover mij en de andere aanwezigen verklaard dat zij zeer goed omgaan met dieren en een vermindering van dierproeven nastreven en dat bedrijven die zich hieraan niet houden, geweerd worden c.q. worden uitgesloten van huurverbindingen met de campus.

Wil de gedeputeerde zich inzetten voor het verminderen van dierproeven, bijvoorbeeld middels een convenant?

Volgens mij is een convenant niet de oplossing, maar ik ben ervan overtuigd dat ik door mijn actieve betrokkenheid zoals ik die zojuist verwoord heb, niet alleen een bijdrage lever in de regio maar misschien zelfs internationaal om te komen tot een verantwoorde opzet.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik dank de gedeputeerde hartelijk voor zijn antwoorden. Ook al was zijn bezoek kort, het moet indruk gemaakt hebben. Zij zullen de gedeputeerde niet voor niets gevraagd vragen.

Ik ken het standpunt van de gedeputeerde over de primaten. Ik ben blij dat dat in ieder geval niet meer gebeurt. Ik begrijp dat er wettelijke bepalingen zijn, maar ik hoop toch dat de gedeputeerde zich ervoor wil inzetten dat de hokken voor honden en katten worden afgebroken. Dat zou een positieve reclame zijn voor Landerd Campus.

Over het gebruik van proefdieren kunnen wij van mening verschillen. Wij horen van onze fractie in de Tweede Kamer dat het aantal proefdieren alleen maar toeneemt. Ik zie niet in waarom dit initiatief anders zou zijn. Wij willen graag een keer gaan kijken op Landerd Campus. Misschien kan de gedeputeerde zich daarvoor inspannen? Dat zouden wij zeer waarderen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Ik wil mij dolgraag positief inzetten, ook vanuit het besef dat dierenwelzijn een belangrijk taak is van de overheid. Tegelijkertijd is het een fantastische kans om via crossovers op een nieuwe manier aan de slag te gaan met dit soort ontwikkelingen, waardoor niet alleen een prachtige bijdrage geleverd kan worden aan de kwaliteit van de mensheid, maar wij er ook voor kunnen zorgen dat de farmasector zich op een veel efficiëntere en betere manier ontwikkelt en gaat produceren. Dat zal vooral de bijdrage moeten zijn van dit provinciebestuur.

Vragenuurtje: mestverwerkingsinstallatie Gemert-Bakel

De **voorzitter**: De volgende vragen zijn ook van de fractie van de Partij van de Dieren. Die vragen gaan over de voorgenomen bouw van een mestverwerkingsinstallatie in de gemeente Gemert-Bakel of op een alternatieve locatie en zijn gesteld aan gedeputeerde De Boer.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter! Ik zal niet alle vragen benoemen.

Wij hebben begrepen dat de gemeenteraad van Gemert-Bakel een motie heeft aangenomen, waarin aan de provincie wordt gevraagd om mee te denken over het zoeken naar een alternatieve locatie voor een mestverwerkingsinstallatie dan wel een mestvergister. Die motie is onlangs aangenomen en in de komende gemeenteraadsvergadering wordt er een besluit verwacht. Wij vragen ons af wat de rol is van de provincie in dezen. Is er vooraf overleg geweest voordat deze motie er was of nu in de aanloop naar de vergadering van de gemeenteraad? Acht de provincie het mogelijk dat er een alternatieve locatie wordt gevonden? Heeft zij daar inzicht in en gaat zij actief meedenken? Waarom zou dat gebeuren zonder dat de commissie TSP daarover iets te zeggen heeft? Bestaat de kans dat in een van de in de raadsvergadering genoemde gebieden toch een mestvergiftingsinstallatie komt en zo ja, op welke gronden?

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter! Zoals dat meestal gaat, zijn wij ambtelijk regelmatig in overleg geweest met de gemeente Bakel over deze initiatieven en daarbij is gesproken over het gebied De Fuik. De provincie heeft op vragen van de gemeente aangegeven dat dit niet past bij de huidige regelgeving in het kader van de Verordening ruimte. Eind 2012 zijn wij geïnformeerd over de ontwikkelingen van Unidek. De gebruikelijke rol van de provincie is dat wij de initiatieven bespreken en de Verordening ruimte als handvat gebruiken om een en ander samen met de gemeente te kunnen beoordelen. Ten principale ligt de beoordeling bij de provincie.

Uitgezocht moet nog worden of wij gezien de omvang ook het bevoegd gezag zijn voor het afgeven van de omgevingsvergunning.

Ik was niet op de hoogte van de motie die is ingediend. Volgens de heer Van der Wel staat in de motie dat het college van burgemeester en wethouder in de volgende raadsvergadering met een voorstel moet komen. Ik ken die motie niet.

Bij de provincie zijn geen andere ontwikkelingen bekend dan die bij De Fuik en Unidek.

De heer Van der Wel vraagt vervolgens of wij het waarschijnlijk achten dat er een alternatieve locatie gevonden kan worden. Dat is een gemeentelijke aangelegenheid, mijnheer Van der Wel. De gemeente denkt na over locaties en legt die voor. Een en ander moet natuurlijk wel volgens de bepalingen van de Verordening ruimte. Wij blijven natuurlijk voortdurend in overleg met de gemeente.

Op de vraag of wij vinden dat de gemeente Gemert-Bakel druk op ons uitoefent, is mijn antwoord "nee". Ik voel nooit druk van de gemeente, de enige druk die ik voel is van uw Staten.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Terecht!

De heer **De Boer** (GS;VVD): Zo zijn in dit land de gezagsverhoudingen vastgesteld en daar houd ik mij netjes aan.

Bestaat er een kans dat het LOG (Landbouwon ontwikkelingsgebied) Elsendorp of het LOG De Rips aangewezen worden? Op dit moment kan dat niet, maar wij hebben met elkaar afgesproken dat wij eind deze maand naar de commissie TSP komen met een nadere uitwerking van die problematiek. Als het nu voor deze twee LOG's zou worden

aangevraagd, is het antwoord "nee". Op 31 mei spreken wij in de commissie TSP verder over o.a. dit dossier.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Mijn vragen zijn goed beantwoord.

Vragenuurtje: vervoer gevaarlijke stoffen

De **voorzitter**: De laatste vraag komt van de fractie van de VVD. Die vraag is gericht aan gedeputeerde Van Heugten en gaat over het vervoer van gevaarlijke stoffen. De heer Van Lopik van de VVD-fractie zal die vraag toelichten.

De heer **Van Lopik** (VVD): Voorzitter! Langdurig spelende en uitvoerige dossiers; Het gaat om het incident in Wetteren, maar er is toch ook een koppeling met ons transport per spoor van giftige en anderszins gevaarlijke stoffen door onze provincie. Iedereen hoeft de provinciesite er maar op na te lezen en ziet wat er allemaal zou kunnen gebeuren.

Gezien de actualiteit en persberichten over op zich goede acties van de gedeputeerde heeft de VVD-fractie de volgende concrete vragen, wellicht ook belangrijk voor onze collega's in de Staten.

Die vragen zijn de volgende.

Is de jarenlange regie van de Taskforce Brabant niet in slagkracht achtergebleven bij de aan het begin gewekte verwachting? Zo ja, welke nieuwe impulsen of aanpassingen denkt de gedeputeerde dat nodig zijn?

Hoe is daadwerkelijk te voorkomen dat de omvang van de benutting van de Betuweroute structureel achterblijft bij het gewenste Brabantse strategische spoorconcept?

Op welke termijn zal in Brabant de multimodale aanpak bij het goederenvervoer zodanig kunnen zijn dat er in grote omvang verschuiving van goederenvervoer over spoor naar water, waar mogelijk ook naar buizen -- ik kijk nu even naar mevrouw Lestrade van D66 - - zal plaatsvinden? Past dit binnen de huidige aanpak of is aanscherping van beleid daarvoor nodig?

Hoe verhoudt zich de RoBel-lijn, waar de gedeputeerde nu hernieuwde aandacht aan geeft, zich met de wensenlijst van Vlaanderen ten aanzien van internationaal goederenvervoer; andere grensoverschrijdende aansluitingen, IJzeren Rijn etc.? Een van mijn fractiegenoten wist ook nog de HSL (Hoge Snelheidslijn) te noemen want daar rijdt toch eigenlijk niets over heen. Met andere woorden, welk realisme en welke haalbare termijn schat de gedeputeerde daarbij in?

Kortom: we zijn al jarenlang bezig met de dossiers vervoer van gevaarlijke stoffen door Brabant. Realistische verwachtingen en overzichtelijke termijnen zijn de kern van de vragen van de VVD. Dat moeten we, moet de provincie de Brabanders uit het oogpunt van veiligheid duidelijk kunnen maken.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Voorzitter! Waar het gaat om de vragen hoe het zit met de Taskforce Brabant, wat er zoal is gebeurd en wat gaat er nog gebeuren, wat zijn de verwachtingen en welke realiteit zit daaraan vast, moet ik zeggen dat het inderdaad langjarige dossiers zijn. We moeten dat ook zien vanuit het perspectief van onze rol als

provincie. We zijn geen wetgever, we zijn geen vervoerder verantwoordelijk voor het spoorbeheer, het zijn niet onze spoorlijnen, we wijzen de capaciteit niet toe, we hebben dus een bescheiden rol. Vanuit die bescheiden rol maken we toch naar ons idee effectieve slagen. Die hebben vooral resultaat gehad bij het tot stand komen van de basiswet vervoer gevaarlijke stoffen. Daarover is veel te doen geweest. Met de taskforce hebben wij via aanvullende beleid inmiddels ook al veel is bereikt. Ik noem een paar zaken.

Allereerst is de Betuweroute volop in gebruik. Deze zit bijna aan zijn maximale capaciteit voor zover rekening wordt gehouden met het feit dat in Duitsland de capaciteit op dit moment nog wordt aangepast. De Duitsers hebben netjes gewacht totdat onze Betuweroute klaar was en zijn toen met de voorbereidende werkzaamheden op het Duitse tracé begonnen. Daar moet de capaciteit nog vergroot worden om met meer treinen over de Betuweroute te kunnen rijden. Wij merken dat het daar ook lastig is. Er moeten tracébesluiten worden genomen met lange inspraakprocedures en veel bezwaren. Het zijn kostbare investeringen met langdurige voorbereidingen en lange uitvoeringstermijnen. Er wordt op dit moment in het Duitse tracé geïnvesteerd en er wordt gewerkt maar de realisatie is op dit moment nog niet klaar en laat nog wel een paar jaar op zich wachten. Pas dan kan een groter aantal goederentreinen over de Betuweroute worden verwerkt omdat ze dan in Duitsland voldoende capaciteit hebben.

Een andere activiteit die al succesvol is afgerond is dat met de vervoerders vanaf 2010 al afspraken zijn gemaakt over het anders samenstellen van treinen, met name treinen met chemicaliën. Afsproken is dat tussen wagons met chemicaliën die samen een explosieve reactie kunnen veroorzaken, minstens 18 m aan andere wagons moet komen te zitten. De vervoerders hebben daarvoor convenanten ondertekend en afspraken gemaakt en die worden ook gehandhaafd.

We hebben inmiddels het verbeterde automatische treinbeveiligingssysteem geïnstalleerd op die plaatsen waar goederentreinen en personentreinen kunnen conflicteren. Dit is mede gedaan naar aanleiding van het bijna ongeval in Tilburg in 2010. Dat is inmiddels afgerond. Er is dus aan de beveiliging veel meer gedaan. Op het reisprogramma staat een verdere beveiliging van het spoor om kansen op ongevallen te voorkomen.

Er is ook gewerkt aan de zogenaamde hotbox detectie. Dat houdt in dat op de infrastructuur detectie is geplaatst waar wielen te warm worden. Dat kan zijn door storing in het remsysteem en ook anderszins. Ook dat zijn veiligheidsmaatregelen die eraan bijdragen dat de veiligheid wordt vergroot.

Uiteraard zijn er ook los van het spoor in de veiligheidsregio's die ervoor verantwoordelijk zijn, steeds ontwikkelingen geweest in het anticiperen op mogelijke ongevallen met treinen.

Wij zijn als taskforce rechtstreeks in gesprek met het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Ook daar proberen wij duidelijk te maken dat voorkomen beter is dan genezen. Elke kilometer dat op het spoor wordt gereden zonder dat daartoe noodzaak is, moet worden verhinderd. U zult dan misschien vragen of er zomaar heen en weer wordt gereden met chemicaliën. Chemicaliëntreinen die van het spoorcomplex bij Sittard-Geleen vandaan komen en in zuidelijke richting moeten naar Frankrijk en Spanje kunnen daar niet een bocht naar het zuiden maken omdat die infrastructuur daar niet ligt. Die rijden dus eerst naar het noorden door Brabant naar Kijfhoek en rijden vervolgens door

West Brabant langs Antwerpen naar het zuiden. Wij vinden dit een enorme omweg voor dit soort treinen en dit moet echt anders. Waarom niet een zuidelijke aftakking bij Chemelot. Inmiddels zijn daar besluiten over genomen, onder andere op aandringen van de taskforce om dat soort nodeloze kilometers door stedelijke gebieden te voorkomen.

Hetzelfde geldt voor de chemicaliëntreinen die vanuit Vlissingen komen en richting het zuiden gaan. Ook die gaan eerst naar Rotterdam en dan weer door West Brabant terug via Antwerpen naar het zuiden. Ook daar is geen boogverbinding (de zogenaamde Veza-boog) rechtstreeks naar het Belgische net en moeten eerst nodeloze kilometers worden afgelegd.

Los van die RoBel-lijn, de dedicated goederenlijn van Rotterdam naar België, merken wij dat het draagvlak niet altijd even groot is. Hebben onze zuiderburen dezelfde agenda als wij bij dit soort infrastructurele maatregelen, zo was een vraag. Nee, dat is niet het geval. Zij bekijken de problematiek natuurlijk toch vanuit een andere invalshoek. Er speelt ook mee dat de haven van Antwerpen zo'n Veza-boog alleen maar ziet als een concurrentievoordeel voor Vlissingen. Daar zit men niet op te wachten. Dergelijke argumenten spelen een rol. Het neemt niet weg dat wij er bij de minister vanuit de taskforce op blijven aandringen die ontbrekende infrastructuur op te zetten.

De **voorzitter**: Wilt u tot een afronding komen?

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Ik kom tot een afronding.

Ook spannen wij ons in voor het alternatieve vervoer via buisleidingen. De investeringen die in het verleden in de buisleidingenstraat zijn gedaan waren zeer effectief. Nu lopen we tegen een aantal knelpunten op, onder andere de onderdoorgang door het Hollands Diep, waar het gaat om middelen voor nieuwe investeringen bij het Rijk los te krijgen zodat er in de toekomst meer capaciteit in de buisleidingenstraat beschikbaar is. Het is een alternatief maar men moet er wel op rekenen dat het een alternatief is voor grote stromen producten. Voor een incidenteel transport is een buisleiding een vrij dure investering en voor een privaat bedrijf natuurlijk niet geschikt.

Voorzitter. Afrondend, de dossiers blijven langslappend. Dossiers als de RoBel-lijn en de Veza-boog zullen nog jaren van activering vragen voordat ze op de agenda komen. Pas dan zal er een langetermijnplanning zijn voor de uitvoering.

De **voorzitter**: Ik stel vast dat de heer Van Lopik het woord niet meer wenst. Dan is nu nog het woord aan achtereenvolgens de heer Van Hattem en de heer Mondriaan.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter! Ik hoorde de gedeputeerde heel veel maatregelen op het gebied van verbetering van de infrastructuur van de veiligheid noemen. Er zit echter nog een andere kant aan de preventieve aanpak en daar hoor ik hem niet over. De steden in Brabant die gelegen zijn aan de lijn waarover al deze gevaarlijke stoffen worden getransporteerd, zijn nu bezig met participatie van de provincie in de ontwikkeling van de spoorzones, met daarbij ook een hoop woningbouw. Is het niet verstandiger en is niet overwogen op het gebied van woningbouw in de spoorzones een pas op de plaats te maken zolang deze gevaarlijke stoffen nog dwars door die gebieden gaan?

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Bij de planontwikkeling voor spoorzones moet rekening worden gehouden met het basisnet. In het kader van dat basisnet wordt heel duidelijk weergegeven tot welke grenzen woningbouw en kantorenbouw en andere complexen zich mogen ontwikkelen. Die ruimte is met elkaar vastgelegd in wettelijke bepalingen. De gemeenten weten daardoor precies hoe ver ze met de ontwikkeling van spoorzones kunnen gaan om binnen de risicogrenzen die zijn bepaald in het basisnet, te blijven. Dat heeft ertoe geleid dat in een aantal gevallen plannen voor spoorzones zijn bijgesteld. Bovendien is in een aanvulling op het basisnet aangegeven welke maatregelen eventueel moeten worden getroffen, zoals plasbrandgebieden. Er zal nu ongetwijfeld iets worden toegevoegd over de riolering in zo'n gebied, dit mede naar aanleiding van het ongeval in Wetteren. Er zijn dus afwegingen te maken hoe ver en in welke mate spoorzones zich kunnen ontwikkelen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Kan eventuele nieuwe wetenschap op dit gebied nog leiden tot een verdergaande aanpassing van die plannen?

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Wij zullen in eerste instantie aan de minister en aan de Tweede Kamer moeten overlaten in hoeverre zij wetgeving gaan aanpassen als het gaat om aanvullende maatregelen. Als het gaat om de uitvoering moet ik zeggen dat de provincie geen rechtstreekse uitvoerder is. Dat zijn de projectontwikkelaars, de gemeenten of de spoorwegen.

De heer **Mondriaan** (50PLUS): Voorzitter! De ontwikkelingen bij de spoorwegen brengen met zich mee dat er steeds meer fly-overs komen. Een probleem daarbij is dat de brandweer daar niet bij kan komen. Fly-overs geven wel veel minder kans op ongelukken maar als er wat gebeurt is het gevaar veel groter. Daar wordt naar mijn idee weinig aandacht aan besteed. Daar wil ik aandacht voor vragen en ook voor het waarschuwen van de burgers nabij spoorlijnen als er wat gebeurt. Het simpele verhaal over het sluiten van de ramen en deuren heeft geen enkele zin; dan ga je een uurtje later dood. Men zou onmiddellijk gewaarschuwd moeten worden als er een ongeluk is gebeurd. Dan kan men zelf beslissen de auto te pakken en weg te wezen.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Over de effectiviteit van rampenbestrijdingsplannen en rampenbeheersingsplannen kunnen wij op dit moment hier geen oordeel geven, zeker niet vanuit vervoersoptiek.

Het grote voordeel van fly-overs is, zoals de heer Mondriaan al aangaf, dat de conflictkansen op het spoor aanmerkelijk worden teruggebracht. Als dan toch een ongeluk gebeurt heeft dat misschien andere consequenties, maar op die vraag kunnen wij op dit moment als provincie geen antwoord geven. Daar zal ProRail met de minister en met de veiligheidsregio's naar moeten kijken om te zien of het nieuwe gevaarstelling oplevert waarop men zich moet voorbereiden of waarvoor men aanvullende maatregelen moet nemen.

De **voorzitter**: Ik ga er vanuit dat de vragen afdoende zijn beantwoord.

Sluiting van de vergadering

De **voorzitter**: Dat betekent dat we nu aan het einde van deze vergadering zijn gekomen. Ik dank iedereen voor zijn en haar inbreng.

Ik wijs er nog op dat de eerstvolgende vergadering van PS op 21 juni is. Er zal dan sprake zijn van een heel forse agenda. Ik vraag u dan ook er rekening mee te houden dat we eventueel al vergaderen op donderdagavond 20 juni en/of ook op vrijdag 28 juni. Ik vraag u dus alvast die data in uw agenda te reserveren.

Tot slot nodig ik u uit voor een drankje op het Statenveld en ik wens u een heel fijn Pinksterweekend.

De voorzitter sluit te 17.30 uur de vergadering.